

GLASILO ZBORNICE
ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE
NEGE SLOVENIJE - ZVEZE
STROKOVNIH DRUŠTEV
MEDICINSKIH SESTER,
BABIC IN ZDRAVSTVENIH
TEHNIKOV SLOVENIJE

UTRIP

XXVIII | 5

Avgust, september 2020

2020
MEDNARODNO LETO
MEDICINSKIH SESTER
IN BABIC

Poštmina plačana pri pošti 1102 Ljubljana

Uvodnik

Ali bo dolgotrajna oskrba urejena tudi za državljane Republike Slovenije?

Delo Zbornice – Zveze

Povabilo na 17. simpozij zdravstvene in babiške nege Slovenije in svečani zaključek leta

Intervju

Slavko Bolčevič, predsednik
Sekcije izvajalcev
zdravstvene nege in oskrbe
v socialnem varstvu pri
Zbornici – Zvezi

Aktualno

Majda Pajnkihar, Fellow of
the European Academy of
Nursing Science

Do česa

BOMO LAHKO DOSTOPALI V OBDOBJU
ŽIVLJENJA, KO SAMI NE BOMO VEČ
ZMOGLI V CELOTI POSKRIBETI ZASE?

GLAVNA UREDNICA:

Monika Ažman

ODGOVORNA UREDNICA:

Ksenija Pirš

UREDNIŠKI ODBOR:

Mag. Andreja Krajnc, Suzana Habot, Marjeta Berkopec, Irena Keršič, Anita Prelec

STROKOVNA RECENZIJA:

Anita Prelec

LEKTORIRANJE:

Jelica Žalig Groc

NAKLADA:

16.100 izvodov

NASLOV UREDNIŠTVA:

UTRIP, Ob železnici 30 a, Ljubljana
Tel. št.: 01 544 5480
F.: 01 544 5481

TRR Zbornice – Zveze pri NLB, d. d.,

poslovalnica Tavčarjeva, Ljubljana
številka: SI56 0201 5025 8761 480

OGLESI:

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Tel. št.: 01 544 5480

F.: 01 544 5481

trzenje@zbornica-zveza.si

OBLIKOVANJE IN PRIPRAVA ZA TISK:

Barbara Kralj, PRELOM d. o. o.

www.prelom.si

TISK:

Salomon d. o. o.

SPLETNA STRAN ZBORNICE – ZVEZE:

www.zbornica-zveza.si

Utrip (online)

ELEKTRONSKI NASLOV UTRIPA:

utrip@zbornica-zveza.si

SPREMEMBE V ZVEZI Z NASLOVI**POŠILJAJTE NA:**

clanarina@zbornica-zveza.si

ISSN 1581-3738

Revija izhaja 7-krat letno.

Datum izida: 5. 8. 2020

Fotografija za naslovnico:

Otroške negovalke 1955,
(vir: Cilka Potokar, arhiv DS ZG)

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC
IN ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

LETO 2020 JE SVETOVNA ZDRAVSTVENA ORGANIZACIJA
RAZGLASILA ZA LETO MEDICINSKIH SESTER IN BABIC, ZATO SI
ŽELIMO, DA BI BILO LETO 2020 ŠE PRAV POSEBEJ SLAVNOSTNO.

Vabimo vas na

17 SIMPOZIJ ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE,

ki bo potekal **27. novembra 2020**

in na

SVEČANI ZAKLJUČEK LETA

ob 18. uri

Kongresni center Brdo, Brdo pri Kranju

MOTO SIMPOZIJA

Z MEDICINSKIMI SESTRAMI IN BABICAMI DO ZDRAVJA ZA VSE

Program je objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze.

Vsi, ki v letu 2020 načrtujete izobraževanja, ne spreglejte tega pomembnega izobraževalnega srečanja in ga vključite v svoj načrt dela.

Monika Ažman,
predsednica Zbornice – Zveze

Mag. Klavdija Kobal Straus,
Direktorat za dolgotrajno
oskrbo pri Ministrstvu za
zdravje

*Z vidika mladosti je življenje neskončno dolga prihodnost;
z vidika starosti je zelo kratka preteklost. Treba se je
postarati, dolgo živeti, da spoznaš, kako kratko je življenje.*

(Arthur Schopenhauer)

Oktober 1998, pred mednarodnim letom starejših, je tedanji generalni sekretar Združenih narodov Kofi Annan dejal, da »smo sredi tihe revolucije, ki bo z velikimi gospodarskimi, socialnimi, kulturnimi, psihološkimi ter duhovnimi posledicami v prihodnje krepko presegla meje demografije«. Že takrat je govoril o staranju prebivalstva, povečanju deleža starejših, ki je zlasti posledica napredka na gospodarskem, socialnem in zdravstvenem področju, hkrati pa predstavlja enega najpomembnejših izzivov, s katerimi se bo svet, tudi Evropska unija kot njegov razvitejši del, moral resno soočiti v naslednjih letih. V luči uspešnosti družb na tem področju so med državami danes velike razlike. Mnoga že takratna prizadevanja je močno načel čas, kar se kaže v bolj in manj urejenih sistemih po svetu.

V tem izzivu je vloga vseh izvajalcev zdravstvene nege in oskrbe nepogrešljiva.

Če kdaj, je zagotovo v času epidemije naša vloga na področju socialnega varstva in zdravstva izrazito jasna. Nepogrešljivi v zagotavljanju temeljnih pravic in zadovoljevanju potreb, ki posamezniku omogočajo dostojno življenje, celo preživetje, ostajamo v središču težave, na katero kaže t. i. kriza. Tokrat je koronakriza razkrila pomanjkljivosti in pomanjkanja ter občutljivost ter krhkost sistema, ki skrbi za najranljivejše. Skrb za ljudi, ki so odvisni od pomoči drugih in so v svojem življenju prispevali k razvoju družbene blaginje na vseh področjih njenega delovanja, je dolžnost in priložnost sleherne družbe.

Zato smo k pogovoru povabili mag. Klavdijo Kobal Straus, vršilko dolžnosti generalnega direktorja Direktorata za dolgotrajno oskrbo pri Ministrstvu za zdravje, diplomirano medicinsko sestro, magistro s področja managementa, z bogatimi poklicnimi izkušnjami s področja institucionalnega varstva starejših in neinstitucionalnih programov, koordinatorico medgeneracijskih programov in programov pomoči starejšim na domu ter obravnave v skupnosti, aktivno članico v različnih delovnih skupinah ter habilitirano predavateljico s področja dolgotrajne oskrbe na Fakulteti za zdravstvo Angele Boškin.

V imenu uredniškega odbora Ksenija Pirš, odgovorna urednica

Ali bo dolgotrajna oskrba urejena tudi za državljane Republike Slovenije?

Mag. Klavdija Kobal Straus,
Direktorat za dolgotrajno oskrbo pri Ministrstvu za zdravje

Področje dolgotrajne oskrbe se dotika slehernega, najsi bo v vlogi uporabnika, svojca ali zaposlenega na tem področju ali zgolj nekoga, ki razmišlja o tem, do česa bo lahko dostopal v obdobju življenja, ko sam ne bo več zmožen v celoti poskrbeti zase. V Sloveniji si že vrsto let prizadevamo, da bi sistemsko uredili področje dolgotrajne oskrbe. Če v preteklosti nismo veliko govorili o tem, je zdaj to postalo neizogibno. Prav veliko časa žal nimamo več. Pogosto razmišljam, ali je preplet pestrosti potreb in pestrosti deležnikov na tem področju razlog, da dolgotrajne oskrbe v preteklosti nismo zmogli enotno sistemsko urediti. Ali pa je morda razlog v tem, da čeprav trenutne ureditve in storitev s področja dolgotrajne oskrbe, za katere vemo, da ne naslavlajo več v zadostni meri potreb uporabnikov, odgovarjajo nekemu drugemu? Je morda interes posameznih deležnikov vsakič prevesil tehtnico v smer,

da nismo prišli do sistemskih rešitev, ki bi omogočile vzpostavitev stabilnega in vzdržnega sistema dolgotrajne oskrbe, katerega robustnost, na drugi strani pa prilagodljivost bi omogočila, da učinkovito naslavljammo potrebe uporabnikov tudi v morebitnih spremenjenih razmerah, kot nam jih je npr. prinesla prisotnost virusa SARS-CoV-2. Ogledalo, ki ga je pred nas postavila epidemija nalezljive bolezni covid-19, ne kaže lepe slike – zlasti ne za starejše, ki so za uresničevanje lastnih potreb pogosto odvisni od pomoči drugih. Zelo glasni so tisti, ki pravijo, da oskrbovanci, pri katerih je potrjena okužba, pa čeprav so brez vseh simptomov bolezni, ne morejo ostati v domovih za starejše, pa čeprav je to zanje njihov edini dom. Slišimo strokovnjake, ki so bili v času epidemije v varnem zavetju svojih domov. Sprašujem se, ali se vsi ti zavedajo stisk, ki jih s svojimi izjavami, ki niti ne prinašajo

predlogov za boljše ukrepe, povzročijo pri uporabnikih zdravstvenih in socialnovarstvenih storitev. Se zavedamo stisk svojcev uporabnikov storitev? In stisk zaposlenih, ki ob vseh sistemskih mankih predano in strokovno skrbijo za paciente in uporabnike? Ne slišimo pa direktorjev domov za starejše, ki jim svojci grozijo s tožbami. In to zgolj zaradi tega, ker v goreči želji zaščititi svoje uporabnike, prosijo obiskovalce, da upoštevajo preventivne ukrepe prenosa okužbe z virusom SARS-CoV-2. Ne slišimo zaposlenih na področju zdravstva in socialnega varstva, katerih delo se je v zadnjih mesecih pomembno spremenilo in ne slišimo uporabnikov na področju storitev dolgotrajne oskrbe, katerih življenje je ob prisotnosti virusa SARS-CoV-2 v našem vsakdanu pomembno drugačno. Ne pomislimo pa na starejše, ki z vsemi ovirami živijo na svojem domu, katerih morda edini stik z družbo predstavlja patronažna medicinska sestra ali pa oskrbovalka storitve pomoči družini na domu, ki jih obišče. Slišimo tiste, ki so glasni. Tisti, ki so odvisni od pomoči drugih pogosto niti ne zmorejo več ubesediti svojih potreb in želja. Morda je čas, da na glas spregovorimo o tem, za čigave interese se borimo oziroma ali morda interesi nekaterih prevladajo nad interesi skupnega dobrega in potreb družbe in nas kot kamen vlečejo navzdol. Tako stojimo vedno na isti točki oziroma tonemo vedno globlje.

Moja poklica pot se vseskozi prepleta s področjem dolgotrajne oskrbe. In ne glede na to, kje sem in kaj počnem, me vedno vleče nazaj – v zdravstveno nego in med ljudi, ki jo potrebujejo. Pravijo, da se človek z leti utrdi, da stvari boljijo manj. Tudi jaz sem se. Medijev že dolgo ne spremljam, saj danes marsikatero aktualno temo živim in delim z uporabniki, svojci in zaposlenimi. Še vedno pa me boljijo stiske uporabnikov, svojcev in zaposlenih na področju zdravstva in socialnega varstva. Stiske, ki bi jih v marsikaterem primeru ustrezno naslovili tudi s sodobno sistemsko ureditvijo dolgotrajne oskrbe. Slovenija jo nujno potrebuje. Predlog zakona o dolgotrajni oskrbi je pripravljen in bo konec avgusta oziroma septembra podan v javno razpravo. Predlog zakona odgovarja na potrebe po povezavi sistemov zdravstva, socialnega varstva in dolgotrajne oskrbe. Postavlja okvir, znotraj katerega bodo upravičenci s primerljivimi potrebami dostopali do primerljivih pravic. Povezuje izvajalce s ciljem zagotavljanja kakovostnih, varnih in po potrebah uporabnika oblikovanih storitev, ki bodo primerljivo dostopne tako na domu kakor v instituciji. Vzpostavlja preglednost in učinkovit nadzor s ciljem kakovostne oskrbljenosti uporabnika, ki je aktiven partner v celotnem procesu dolgotrajne oskrbe.

Ko se bomo znova srečali s »cefranjem« predlaganih rešitev, stopimo korak nazaj in se vprašajmo, kaj je namen tistih, ki to počnejo. Je to res pristna želja in skrb za državljane, ki potrebujejo pomoč drugih? Predlagajo rešitve, boljše od predlaganih? Ali pa samo »cefrajo«, ker smo tako v naši družbi navajeni.

Dolgotrajna oskrba predstavlja niz ukrepov, storitev in aktivnosti, namenjenih osebam, ki so zaradi posledic bolezni, starostne oslabelosti, poškodb, invalidnosti, pomanjkanja ali izgube intelektualnih sposobnosti v daljšem časovnem obdobju odvisne od pomoči drugih oseb pri opravljanju osnovnih in podpornih dnevnih opravil. In zgolj vprašanje trenutka ali časa je, kdaj jih bomo potrebovali mi sami.

2

POVABILO NA 17. SIMPOZIJ ZDRAVSTVENE
IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE IN SVEČANI
ZAKLJUČEK LETA

3

ALI BO DOLGOTRAJNA OSKRBA UREJENA
TUDI ZA DRŽAVLJANE REPUBLIKE
SLOVENIJE?

17

SLAVKO BOLČEVIČ,
PRESEDNIK SEKCIJE
IZVAJALCEV ZDRAVSTVENE
NEGE IN OSKRBE V
SOCIALNEM VARSTVU PRI
ZBORNICI – ZVEZI

UTRIP

32

VZPOSTAVITEV CENTRALIZIRANE
PRIPRAVE ZDRAVIL V DOMU PETRA
UZARJA TRŽIČ

30

MAJDA PAJNKIHAR,
FELLOW OF THE
EUROPEAN ACADEMY OF
NURSING SCIENCE

27

ZAKAJ?

UVODNIK

- 3 Ali bo dolgotrajna oskrba urejena tudi za državljane Republike Slovenije?

DELO ZBORNICE – ZVEZE

- 8 Vroče poletje
- 14 Strokovno mnenje: Mnenje Zbornice – Zveze o usposobljenosti diplomirane babice za delo v zobni preventivi oziroma v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji

JAVNA POOBLASTILA

- 16 Obvestilo Zbornice – Zveze o podelitvi licence za strokovna področja na podlagi 38. člena ZZDej-K

INTERVJU

- 17 Slavko Bolčevič, predsednik Sekcije izvajalcev zdravstvene nege in oskrbe v socialnem varstvu pri Zbornici – Zvezi

IZ ZGODOVINE

- 21 Stoletje predane skrbi strežbi bolnikom – usmiljene sestre v slovenskih bolnišnicah

ETIKA

- 27 Zakaj?

AKTUALNO

- 30 Majda Pajnkihar, Fellow of the European Academy of Nursing Science

PREDSTAVLJAMO VAM

- 32 Vzpostavitev centralizirane priprave zdravil v Domu Petra Uzarja Tržič
- 34 Drugo iPAAC JA srečanje deležnikov in organizacij, ki delujejo na področju obvladovanja raka v Sloveniji
- 36 Pet let delovanja Mediacijskega centra Zdravstvenega doma Ljubljana
- 38 Prosti čas mladih Mladi prostovoljci v Slovenskem društvu hospic

IZ DRUŠTEV

- 41 DMSBZT Ptuj – Ormož: Spomin na Tejo Pulko
- 42 DMSBZT Maribor: Povabilo na odprtje razstave ob 200-letnici rojstva Florence Nightingale
- 44 DMSBZT Ljubljana: Povabilo na učno delavnico Vertikalna refleksna tehnika na stopalih in rokah
- 45 DMSBZT Ljubljana vabi na vadbo joge, pilatesa in razgibalne vaje v sezoni 2020/2021

IZ DELA ZDRAVSTVENIH ŠOL

- 46 Pridobivanje naprednih znanj v zdravstveni negi – nova študijska smer »Integrirana obravnava kroničnih bolnikov« na magistrskem študijskem programu Zdravstvena nega
- 48 PRODOR – promocija dolgotrajne oskrbe
- 50 Medgeneracijsko prijateljstvo
- 52 Vseživljenjsko učenje spodbuja profesionalizacijo zdravstvene nege
- 54 Članice strokovnega aktiva zdravstvene nege na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana po poti Florence Nightingale

ŽIVIMO ZDRAVO

- 56 Brez njih ni kosila in ne večerje

- 59 **NAGRADNA KRIŽANKA Tosama d. o. o.**

- 61 **IZOBRAŽEVANJA**

Junij, julij 2020

Vročje poletje

◆
Anita Prelec,
Monika Ažman

Zagotovo ne pomnimo tako posebnega poletja, kot je letošnje. Prav v ničemer ni podobno preteklim. Vesel in vznesen zaključek šole, študija. Valete, maturantski plesi, nekaj najlepših utrinkov življenja, letošnjim generacijam mladih niso bili dani. Tisti, ki so bili vajeni vse leto varčevati za poletno potepanje po različnih kontinentih zemeljske oble, so ostali na svojem kontinentu in še ta je hudo omejen na zeleno in rumeno cono. Spet tisti, ki so vsako leto tako težko čakali dopust, da se spočijejo, so ta del počitka verjetno našli že marca in aprila in si zares želijo spet imeti vsakdanji ustaljeni delovni ritem, ki zagotavlja eksistenco. Poletje je najlepši možni čas koncertov, veselic, plesa, kulturnih doživetij na prostem, pa žal vse ostaja bolj kot ne omejeno na manjše število udeležencev na ustrezni varnostni razdalji in ob upoštevanju epidemioloških navodil. Na Zbornici – Zvezi seveda upoštevamo vsa navodila, a kljub temu ostajamo dejavni na različnih področjih. Nekaj utrinkov preteklih dveh mesecev smo zbrali tudi za vas.

4. junij

Potekala je 5. seja Odbora strokovnih sekcij (OSS). Koordinatorica OSS Nataša Piletič se je v imenu vseh zahvalila predsednici Moniki Ažman in celotni pisarni Zbornice – Zveze za vse aktivnosti in podporo v času pandemije koronavirusa. Predsednike sekcij je seznanila, da je simpozij prestavljen in bo potekal 27. novembra 2020 na Brdu pri Kranju. Nov program je objavljen na spletni strani.

Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze, je pozdravila prisotne in se zahvalila vsem, ki so kakorkoli prispevali ter pomagali v času pandemije, ki je zaznamovala leto medicinskih sester in babic 2020. »Koronačas« bo z različnimi prispevki zabeležen in objavljen v almanahu, prisotne je pozvala, naj pošljejo fotografije iz delovnega okolja, zahvale pacientov, zapise dogodkov, ki je zaznamoval ta čas ipd. Prisotne je obvestila, da je Upravni odbor 33. skupščino Zbornice – Zveze prestavil na 11. september 2020. Pandemija, ki je vplivala na odpoved vseh izobraževanj in drugih aktivnosti, je spremenila tudi finančni položaj strokovnih sekcij in Zbornice – Zveze. Zato je treba pripraviti nov finančni načrt na osnovi izvedenih aktivnosti strokovnih sekcij in pisarne Zbornice – Zveze.

Udeleženci svečanosti Jabolko navdiha
(Fotografija: STA)

V času pandemije je pisarna ves čas nemoteno delala. Narejene so vse tekoče zadeve v skladu s pogodbo javnih pooblastil, razen strokovnih nadzorov. Junija je bilo izvedeno usposabljanje za izvajalce strokovnih nadzorov. Monika Ažman je seznanila prisotne, da bo na dan simpozija, 27. novembra 2020 zvečer, tudi slovesnost, vendar letos ne bo podelitve zlatih znakov in nagrade za življenjsko delo. Poročala je tudi o vsem dogajanju v času pandemije, prostovoljcih, delovanju »kriznega štaba«, sodelovanju z Ministrstvom za zdravje, NIJZ, o koordinatorjih, organizaciji psihosocialne pomoči v tem času, težavah z zagotavljanjem kadra za pomoč v najbolj težkih razmerah z okužbo covid-19 v treh DSO. Monika Ažman je povedala, da je treba čim prej pripraviti strategijo razvoja zdravstvene in babiške nege Slovenije 2021–2030, treba je opredeliti kadrovske standarde in normative, v pripravi so gradiva za licenčni izpit.

Anita Prelec je predlagala, da se za izvedbo strokovnih srečanj in delavnic uporabljajo prostori Zbornice – Zveze. Upoštevati je treba higienski režim, razkuževanje, skladno z epidemiološko sliko, udeleženci naj prihajajo na izobraževanje zdravi. Povedala je, da glede e-izobraževanj še nimamo pravilnika, da bi jih lahko ovrednotili – točkovali z licenčnimi točkami. Razmišljati je treba tudi o drugih oblikah izobraževanj, webinarjih, sestankih preko Zooma, ki so potekali ves čas razglašene pandemije, predvsem Zoom se je izkazal kot odlična izbira in ga uporabljamo še danes.

Irena Keršič je predlagala, da čim prej naredimo analizo v zvezi z dogodki v pandemiji ter se pripravimo za drugi val s priporočili za ukrepanje, medsebojne pomoči, solidarnostjo.

Majda Šmit je postavila vprašanje o možnosti organizacije volitev po e-pošti. Odgovor je, da to v tem trenutku še ni možno. Potrebne so spremembe Statuta Zbornice – Zveze.

8. junij

Komisija za specialna znanja je na svoji redni seji obravnavala deset vlog. Nekaj posameznikov je moralo svoje vloge dopolniti, nekatere vloge so članice zavrnile, saj ne ustrezajo Pravilniku o nacionalnem registru specialnih znanj v dejavnosti zdravstvene in babiške nege. Izdala je pozitivni sklep za specialno znanje o edukaciji sladkornih bolnikov v organizaciji UKC Ljubljana.

9. junij

Monika Ažman se je udeležila skupne nujne 37. seje Odbora za zdravstvo in 40. nujne seje Odbora za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Vabljenih je bilo več kot 20 razpravljavcev, predstavnikov različnih deležnikov. Tema so bili obrazci za oceno zdravstvenega statusa stanovalcev DSO v času epidemije. Seja se je nadaljevala še 8. in 14. julija.

10. junij

ZD Ljubljana je kot partner v projektu SCUBY pripravil delovno srečanje, ki so se ga udeležili različni deležniki/odločevalci: obe zbornici, Ministrstvo za zdravje, NIJZ, ZZS. Predstavili so tudi izsledke prvega dela raziskave v okviru mednarodnega projekta Povečanje obsega integriranega svežnja oskrbe za bolnike s sladkorno boleznijo in hipertenzijo za ranljive ljudi – SCUBY. Monika

Ažman je poudarila vidik preventive in pomen MS v ambulantah družinske medicine in CKZ ter več kot potrebnega medpoklicnega sodelovanja.

Andrej Vojnovič, Draga Štromajer in Monika Ažman so se udeležili sestanka na Zdravniški zbornici na povabilo njihove predsednice. Ministrstvo za zdravje je obema zbornicama izdalo sklep o izvedbi 10 strokovnih nadzorov v socialnovarstvenih zavodih po njihovem izboru. Nadzori naj bi se navezovali na izvajanje zdravstvenega varstva v času razglašene epidemije covid-19. Na sestanku so se navzoči dogovorili, da se oblikuje skupni dopis obeh zbornic kot pobuda za izvedbo sistemskega nadzora.

SCUBY – predstavitev rezultatov prve faze projekta (Fotografija: Arhiv Zbornice – Zveze)

12. junij

V prostorih Zbornice – Zveze smo izvedli drugo letošnje izobraževanje s področja zdravstvene zakonodaje in poklicne etike za modul licenca.

15. junij

Na Zbornici – Zvezi so se na sklican sestanek Nacionalne koordinacije odzvali prav vsi predstavniki sindikatov. Predsedniki sindikatov, ki zastopajo izvajalce zdravstvene, babiške nege in oskrbe, ter Zbornica – Zveza so pripravili skupni dopis, ki so ga poslali Vladi RS, Ministrstvu za javno upravo, Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Ministrstvu za zdravje o takojšnjem sprejemu kadrovskih standardov in normativov v zdravstveni in babiški negi.

16. junij

Sklicatelj sestanka o porodih na domu je bilo Ministrstvo za zdravje na pobudo izvajalcev zdravstvene dejavnosti na področju ginekologije in porodništva, ti poročajo o težavah in zapletih po načrtovanih porodih doma, ki so jih kljub prepovedi izvajali tudi v času epidemije. Ministrstvo za zdravje je bilo obveščeno tudi o opozorilnem nevarnem dogodku poroda doma s slabim izidom za novorojenca.

Sledila je obširna razprava, v kateri so sodelovali vsi udeleženci. V razpravi je bilo ugotovljeno, da statistični podatki kažejo, da število načrtovanih porodov doma narašča. Število načrtovanih porodov doma se ločeno beleži šele od leta 2018. Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje so leta 2018 babice prijavile 12 načrtovanih porodov zunaj porodnišnice s strokovno pomočjo, leta 2019 pa je bilo tovrstnih porodov 18. Ravno tako je naraslo skupno število porodov doma in na poti do porodnišnice, in sicer 40 leta 2018 in 52 leta 2019, kar je največ v

zadnjih 17 letih. 28 otrok, rojenih leta 2018, in 34 otrok leta 2019 je bilo rojenih zunaj porodnišnice, vendar niso bili rojeni v okviru načrtovanih porodov doma.

Kot najbolj problematične ocenjujejo udeleženci ravno takšne porode zunaj porodnišnic, torej nenačrtovane porode doma. Med temi porodi so lahko tudi porodi, ki jih doma vodijo ne kvalificirane osebe. O tem bo MZ obvestil tudi zdravstveni inšpektorat.

16.–18. junij

Na 8. srečanju Svetovne zdravstvene organizacije, Mednarodnega sveta medicinskih sester in Mednarodne konfederacije bobic, ki je zaradi pandemije covid-19 potekalo virtualno, je več kot 600 udeležencev iz 145 držav razpravljalo o načrtih za krepitev vloge medicinskih sester in bobic po vsem svetu. Stroka zdravstvene in babiške nege mora dobiti središčno vlogo tudi pri načrtovanju in odločanju, poleg tega pa je treba zagotoviti zadostno število izvajalcev, ki se bodo lahko v prihodnje soočali z vse večjimi zdravstvenimi potrebami, sta glavna poudarka srečanja, ki se ga je udeležila tudi Zbornica – Zveza.

Na triadnem srečanju so bila sprejeta skupna stališča, povezana s poklici v zdravstveni in babiški negi v tem trenutku, vključno s potrebo po izvajanju priporočil, zajetih v poročilu Svetovne zdravstvene organizacije State of the World's Nursing 2020, ter z implementacijo upravljanja s človeškimi viri v kontekstu pandemije covid-19, vključno z ustrežno zaščito zdravstvenih delavcev. Ugotovitve omenjenega poročila, ki ponuja poglobljen vpogled v največjo poklicno skupino v zdravstvenem sistemu, tj. v izvajalce zdravstvene nege, kažejo na pomembne vrzeli na področju zdravstvene nege ter na nujnost naložb v izobraževanje in v delovna mesta na tem področju. Poročilo poudarja tudi pomen vlaganja v vodstvene kadre za krepitev zdravstvene nege po svetu in izboljšanje zdravja za vse.

17. junij

Na Ministrstvu za zdravje smo se sestali strokovnjaki s področja zdravstvenega varstva otrok in mladine. Namen sestanka je bil obravnavati pripomb na Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni.

Sestanek triade WHO-ICN-ICM (Fotografija: Arhiv Zbornice - Zveze)

Zbornica – Zveza je skladno s povabilom pripravila pripombe in predloge strokovnih sekcij. Pripombe so podali tudi Združenje za pediatrijo, Sekcija za primarno pediatrijo in člani delovne skupine za prenovu pravilnika, NIJZ, SZD – združenje za pediatrijo, Sekcija za šolsko, študentsko in adolescentno medicino ter Zdravniška zbornica. Sestanek je bil sklican na predlog državne sekretarke dr. Tine Bregant, ki je na sestanku podprla predloge Zbornice – Zveze ter pozdravila naše sodelovanje.

Pripombe so bile splošne, predvsem na pravilno uporabo terminologije, uporabo različnih pojmov, kot sta vzgoja za zdravje in zdravstvena vzgoja, navedba struktur zdravstvenovzgojnega centra (ZVC) in centra za krepitev zdravja (CKZ). Opozorili smo na timsko delo šolskega zdravnika in izvajalke vzgoje za zdravje s šolskim okoljem. Strokovnjaki s področja zdravstvene nege predstavljajo pomemben del izvajalcev programa ZDAJ, prav tako pa tudi sodelujejo pri razvoju in vrednotenju vzgoje za zdravje in zdravstvene vzgoje pri populaciji otrok in mladostnikov. Zato smo predlagali, da NIJZ pri analizi preventivnega zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov, ki vključuje tudi zdravstveno vzgojo in vzgojo za zdravje, sodeluje ne le s pediatrično stroko, ampak tudi s stroko zdravstvene nege. Pomembno je bilo, da se vključi tudi dopolnitev besedila, tako da ostane pisno obveščanje patronažne službe na dan odpusta novorojenčka iz porodnišnice. Opredeliti je bilo treba izvajalce, saj sta trenutno v timu financirani in opredeljeni dve diplomirani medicinski sestri in ne tehnika zdravstvene nege. V pravilnik je bilo treba vključiti obiske na domu, ki jih opravi diplomirana medicinska sestra v patronažnem varstvu, tudi zaradi financiranja teh storitev. Pri sodelovanju z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami je pomembno tako skupno načrtovanje dejavnosti vzgoje za zdravje predšolskih otrok v vrtčevskem okolju kot tudi posredovanje povratne informacije vrtcu o izvedeni aktivnosti.

Implementacijo pravilnika podpiramo in pozdravljamo prenovi vsebin ter se zavedamo pomena timskega sodelovanja vseh vključenih deležnikov, ki vplivajo na zdravje otrok in mladostnikov.

Tega dne je potekala v prostorih Zbornice – Zveze tudi redna seja Odbora regijskih strokovnih društev. Seja je bila tudi volilna. **Za koordinatorja ORSD in s tem člana Upravnega odbora Zbornice – Zveze je bil izvoljen Janez Kramar, za članico UO pa Alenka Bijol.** Mandat obeh traja od junija 2020 do junija 2024. Predsednice so osvetlile dogajanja v regijskih strokovnih društvih med epidemijo, predsednica Zbornice – Zveze pa je povzela dogajanje in aktivnosti Zbornice – Zveze. Na seji je bil predstavljen predlog sprememb statuta, poslovnika o delu skupščine in pravilnika o volitvah in imenovanjih, na katere so predsedniki RSD dali pripombe.

18. junij

Zbornica – Zveza in Skupnost socialnih zavodov Slovenije sta pripravili posvet vodij zdravstvene nege v socialnovarstvenih zavodih s skupnim pozivom k takojšnjemu sprejetju kadrovskih standardov in normativov ter zagotovitvi finančnih sredstev za umestitev normativov v proces, s čimer bo omogočeno izvajanje ustrezne zdravstvene nege in oskrbe uporabnikov socialnih zavodov z vse zahtevnejšo zdravstveno obravnavo. Poleg tega pričakujeta pripravo akcijskega načrta za zagotavljanje

dodatnega kadra v socialnih zavodih v primeru drugega vala okužbe. Ne sme se namreč zgoditi, da bi katerikoli socialni zavod ostal nepokrit s kadrom, kot se je to zgodilo ob razglasitvi epidemije covid-19. Pozvali smo tudi k pravočasni zagotovitvi zadostne količine ustrezne osebne varovalne opreme, saj bodo starejši v socialnih zavodih tudi v primeru drugega vala najranljivejša skupina državljanek in državljanov.

Na posvetu je bilo poudarjeno tudi, da morajo obe resorni ministri, Nacionalni inštitut za javno zdravje ter Zbornica – Zveza poenotiti navodila oziroma priporočila za ukrepanje ob morebitni ponovni epidemiji zaradi neizvedljivosti posameznih navodil/priporočil v praksi ter se opredeliti do veljavnosti obstoječih navodil ob upoštevanju aktualnih arhitekturnih razmer, opremljenosti ter kadrovske podhranjenosti. Udeleženci posveta so pozvali tudi k sistemizaciji delovnega mesta koordinator za področje obvladovanja okužb, povezanih z zdravstvom, v socialnih zavodih.

19. junij

V prostorih Zbornice – Zveze je potekalo izobraževanje za modul licenca s področja kakovosti in varnosti v zdravstvu.

22. junij

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je izvajalcem zdravstvene in babiške nege za njihovo požrtvovalno in nesebično delo med epidemijo koronavirusa podelil repliko priznanja jabolko navdiha, ki ga je v imenu strokovnih kolegic in kolegov prevzela predsednica Zbornice – Zveze Monika Ažman. V svojem nagovoru je predsednica poudarila, da se naložbe v zdravstveno in babiško nego in oskrbo ne smejo obravnavati kot strošek, temveč kot naložba v zdravje, v gospodarstvo in državo, saj je z zdravo in delovno storilno populacijo mogoče doseči gospodarski razvoj in blaginjo vseh. Pristojne je pozvala k ureditvi področja zdravstvene in babiške nege.

Monika Ažman se je v svojem nagovoru na slavnostni podelitvi zahvalila vsem strokovnim sodelavkam in sodelavcem za požrtvovalno, strokovno in predano delo tako v času epidemije, ko so bili v prvih vrstah boja proti virusu, kot tudi sicer, ter študentkam in študentom zdravstvene nege, medicine in fizioterapije, ki so brez oklevanja prostovoljno priskočili na pomoč

tja, kjer je bilo v času epidemije najtežje, v domove starostnikov, med najranljivejšo skupino državljanek in državljanov. Skupaj so dokazali, kako pomembno je medpoklicno sodelovanje različnih strok v zdravstvu, ter da empatija in solidarnost še vedno obstajata. Predsednik Republike Slovenije je 29. marca priznanje jabolko navdiha virtualno podelil vsem 'junakom človečnosti in upanja', ki so v času spopadanja z epidemijo novega virusa požrtvovalno in nesebično skrbeli, da je življenje teklo karseda normalno.

23. junij

Na MZ je potekal sestanek z državnim sekretarjem MDDSZEM Cvetom Uršičem in državno sekretarko MZ dr. Tino Bregant. Epidemija nalezljive bolezni covid-19 je znova opozorila na pomen sprejetja ustreznih kadrovskih standardov in normativov na področju zdravstvene in babiške nege za zagotavljanje strokovne, kakovostne in varne zdravstvene oskrbe v zdravstvenih zavodih, domovih za starejše in pri drugih izvajalcih zdravstvene dejavnosti. V zvezi s to problematiko, še posebej pa v zvezi z obremenjenostjo izvajalcev zdravstvene nege in oskrbe v socialnovarstvenih zavodih, je Zbornica – Zveza poskušala pojasniti pomen zadostne kadrovske zasedbe ravno na tem področju, kjer živi najbolj ranljiva skupina populacije. Na tem sestanku smo opozorili na pomen strokovnega dela izvajalcev zdravstvene nege, aktivno vključevanje stroke zdravstvene nege v delovne skupine, kjer se sprejemajo strokovne usmeritve za delo ter na izrazito podhranjenost zaposlenih v zdravstveni negi in oskrbi. Vsekakor je bila državna sekretarka MZ naklonjena predstavljenim rešitvam ter reševanju kadrovske problematike ter je nakazala možnosti dogovora v prihodnosti. Sekretar MDDSZEM je povedal, da se bodo v kratkem in urgentno sprejeli novi normativi za zaposlene na področju socialne oskrbe, kar bi delno tudi poseglo na področje zdravstvene nege, saj bi z dodatnim kadrom lahko razbremenili že tako preobremenjene zaposlene v zdravstveni negi. Kljub nedorečenim zaključkom je bil sestanek spodbuden v tej smeri, da smo znova glasno opozorili na nesprejetje kadrovskih normativov ter s tem na zagotavljanje varne in kakovostne obravnave.

V prostorih Zbornice – Zveze je potekala 46. redna seja Upravnega odbora z obsežnim dnevnim redom. Sodelavci Računovodske hiše Unija so predstavili finančno poročilo Zbornice – Zveze 1-5/2020 in na novo pripravljen/prilagojen finančni načrt 2020. Sprejet je bil zapisnik 45. seje Upravnega odbora z dne 20. maj 2020. Predsednica Monika Ažman je poročala o aktivnostih med obema sejama.

Člani Upravnega odbora so se seznanili tudi z imenovanjem koordinatorja in člana iz vrst ORSD za mandatno obdobje junij 2020–junij 2024, to sta mag. Janez Kramar in Alenka Bijol. Prav tako so se seznanili s sklepom DMSBZT Ljubljana, ki je za predstavnico največjega društva v UO za 4-letno obdobje imenoval

Monika Ažman ob podelitvi jabolka navdiha iz rok predsednika države Boruta Pahorja (Fotografija: STA)

Gordano Lokajner. Prejeli smo tudi sklep SS medicinskih sester in babic, ki so za predstavnico za obdobje 2020–2024 znova imenovali Gordano Njenjić.

29. junij

Preko e-povezave smo se sestali s člani Nadzornega odbora Zbornice – Zveze, kjer smo obravnavali finančno poročilo Zbornice – Zveze od januarja do maja 2020, prav tako pa predstavili finančni načrt Zbornice – Zveze, ki je zaradi dogajanj v prvi polovici leta potreboval prenovo. Predstavitve obojega smo zaupali zunanji sodelavki Kristinki Vuković, ki je odgovorila tudi na vsa strokovna računovodska vprašanja.

30. junij

Na pobudo NIJZ, pa tudi željo Zbornice – Zveze, smo realizirali delovni sestanek, ki je bil načrtovan že za marec, a je zaradi znanih razlogov odpadel. Zadnji dan junija nam je uspelo. Predstojnik Centra za upravljanje programov preventive in krepitev zdravja Radivoje Pribaković Brinovec, dr. med., je s svojimi sodelavkami predstavil nekatere aktivnosti na področju preventivne dejavnosti tako za odrasle kot otroke. Ob tem je poudaril, da želijo nadaljevati z ustaljenim sodelovanjem z Zbornico – Zvezo ter ga še poglobiti. Zlasti s tistimi strokovnimi sekcijami, katerih aktivnosti se navezujejo na preventivno dejavnost. V enem od sklepov smo zapisali, da bodo potekala delovna srečanja s strokovnimi sekcijami dvakrat letno, če nam bo epidemiološka slika to dopuščala. Izmenjali smo tudi mnenja glede šifrantov vrst zdravstvenih storitev. Ocenjujemo, da je nedodelan in preobsežen zlasti na področju patronažnega zdravstvenega varstva. Predsednica Zbornice – Zveze je nato predstavila še aktivnosti, ki potekajo na področju negovalnih diagnoz in prevoda še ene pomembne publikacije – negovalnih intervencij, ki bodo smiselno dopolnile negovalne diagnoze.

1. julij

Predsednica Zbornice – Zveze se je udeležila 11. izredne seje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, na kateri so obravnavali Predlog zakona o interventnih ukrepih za pripravo na drugi val covid-19 EVA 2020 – 2611 – 0033 – Mnenje (PKP 4). Največ pozornosti so državni svetniki posvečali aplikaciji za sledenje stikov, okuženih s SARS-CoV-2, pa tudi možnosti financiranja dodatnih kadrov na področju socialne oskrbe v socialnovarstvenih zavodih v naslednjih dveh letih v višini 32 mio. evrov.

V Splošni bolnišnici Izola je potekal skupni sestanek vodstva zdravstvene nege SB Izola in članic delovne skupine za pripravo negovalnih diagnoz, kjer so dorekli podrobnosti o izvedbi delavnic v bolnišnici in tehnični pripravi za vpeljavo negovalnih diagnoz kot del procesne metode dela na področju zdravstvene nege v bolnišnici.

4. julij

V zahvalo za neizbežno, srčno, humano in predano delo smo se s povabilom na piknik želeli zahvaliti vsem 55 študentom zdravstvene nege, medicine in fizioterapije, ki so se vključili v neposredno delo v najbolj kriznih delovnih okoljih v času epidemije, ter

koordinatorjem za področje zdravstvene nege in oskrbe, ki so v obdobju epidemije opravili več kot 300 svetovalnih obiskov. Študenti so v zahvalo ob podpori Zbornice – Zveze Moniki Ažman simbolično izročili jablano navdih, ki že krasi travnato površino pred poslovno stavbo Zbornice – Zveze.

Študenti prostovoljci so Moniki Ažman in koordinatelj ZNO podelili jablano navdih (Fotografija: arhiv Zbornice – Zveze)

8. julij

Drugi del skupne seje Odbora za zdravstvo in Odbora za delo, družino, socialne zadeve in enake

možnosti. Tokratni del razprave na isto temo je potekal iz vrst poslank in poslancev. Vabljenih na sejo ni bilo veliko, smo si pa prisotni želeli, da bi morda le dobili dodatno minuto za kakšno pripombo oziroma vsaj opazko, kako neprimerno je pravzaprav zlorabljeni tako pomembne vsebine, pa tudi poklic medicinske sestre in zdravnika za politično obračunavanje.

9. julij

Pravzaprav se še nismo prav dobro ločili od »prostovoljcev prvega vala«, že so mladi znova strnili vrste in odšli na pomoč v novo »covid žarišče« v Vipavo.

13. julij

Predsednica Zbornice – Zveze se je sestala z županom Občine Bled, Janezom Fajfarjem in njegovimi sodelavci. Predstavila jim je idejno zasnovano projekta »Krog zdravja« kot del celoletnega obeleževanja mednarodnega leta medicinskih sester in babic. Navzoči na sestanku so pobudo sprejeli in podprli skupno organizacijo. Žal se je zataknilo precej hitro, že povsem na začetku, saj NIJZ ni izdal pozitivnega mnenja za izvedbo prireditve. Vendar je njena vsebina prava in shranjena za ugodnejši čas, ki zagotovo pride, leta medicinskih sester in babic pa, kot vse kaže, sledijo drugo za drugim ...

14. julij

Tretji del seje Odbora za zdravstvo in Odbora za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Tokrat zares tudi ob nenavadni uri – ob 7.00 zjutraj. Zaključki bolj ali manj pričakovani v smislu: »tresla se je gora, rodila se je miš«. Vsi skupaj si zares lahko le želimo, da nas bo v jesenskih mesecih spremljala enako močna volja, solidarnost in sreča kot spomladi. Kakšnega pametnega skupnega načrta za spopadanje z drugim valom seveda še ni!

V prostorih Zbornice – Zveze se je v okviru priprav na skupščino sestala Statutarna komisija.

15. julij

Izvršna direktorica Anita Prelec in Monika Ažman, predsednica Zbornice – Zveze, sta se sestali z varuhom človekovih pravic Republike Slovenije gospodom Petrom Svetino. Izmenjali so mnenja o aktualnih razmerah na področju zdravstvenega in socialnega varstva ter vlogi in pomenu zdravstvene in babiške nege. Varuhu sta predstavili nekatere aktualne zadeve, vezane na položaj medicinskih sester in babic kot dveh reguliranih poklicev in zavez znotraj direktiv EU. Opozorili sta tudi na veliko pomanjkanje na področju izvajalcev zdravstvene in babiške nege in trend negativne projekcije v naslednjih desetih letih. Sestanek ocenjujemo kot uspešen, saj smo se v marsičem zelo strinjali in se dopolnjevali ter začrtali naslednje srečanje za drugo polovico leta.

21. julij

Zasedala je Komisija za licenčno vrednotenje. Na seji so obravnavali vloge posameznikov in organizatorjev strokovnih srečanj.

22. in 27. julij

Na Zbornici – Zvezi smo pripravili program izobraževalne delavnice z naslovom **Preprečevanje in obvladovanje okužb z virusom SARS-CoV-2 z uporabo osebne varovalne opreme v socialno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki izvajajo zdravstveno nego in zdravstveno rehabilitacijo**. Ministrstvo za zdravje je preko Evropskega socialnega sklada zagotovilo sredstva. Izvajalke delavnic so se sestale na dveh srečanjih z namenom poenotenja vsebin in poteka delavnic, ki bodo regionalno po celi Sloveniji. Delavnice se bodo začele avgusta, prav tako pa bo do 30. junija 2021 deloval tudi svetovalni telefon 080 71 10, na tej številki lahko socialnovarstveni zavodi od ponedeljka do petka med 9. in 11. uro ter med 15. in 16. uro dobijo strokovne nasvete v povezavi s preprečevanjem in obvladovanjem okužb z virusom SARS-CoV-2. Telefonska številka je namenjena samo za potrebe svetovanja strokovnim delavcem v socialnovarstvenih zavodih.

25. julij

S predavanji so končali udeleženci izobraževanja za specialna znanja iz paliativne zdravstvene nege. Zdaj jih čaka še praktično delo v različnih delovnih okoljih in jeseni preizkus znanja.

28. julij

Člani Upravnega odbora (UO) Zbornice – Zveze so se še zadnjič pred odhodom na zaslužene počitnice sestali na 47. redni seji, kjer so potrdili zapisnika pretekle 46. seje in 24. korespondenčne seje. Poročilo o dogodkih med obema sejama je bilo obsežno, kar ste lahko razbrali tudi iz predhodnih zapisov. Tretja točka dnevnega reda je bila namenjena pripravam na volilno skupščino, ki bo 11. septembra in za katero je NIJZ že izdal pozitivno soglasje. Vsakoletno delovno srečanje funkcionarjev bo konec septembra in bo namenjeno pripravi strategije razvoja zdravstvene nege in babištva 2021–2030 v R Sloveniji. Člani UO so dorekli vsebinski potek 17. simpozija zdravstvene in babiške, ki bo 27. novembra v Kongresnem centru Brdo pri Kranju in s katerim vas seznanjamo v tej številki glasila. V točki dnevnega reda javna pooblastila je predsednica članice UO seznanila, da je pripravljena in s strani ministra za zdravje Tomaža Gantarja podpisana pogodba za javna pooblastila za letošnje leto. Pogodba je osnova za nakazilo sredstev za opravljeno delo, kar pomeni, da bi morda avgusta lahko prejeli prva sredstva za opravljeno delo na področju javnih pooblastil, ki pa seveda poteka že vse leto.

Na sestanku pri
Varuhu človekovih
pravic (Monika
Ažman, Peter
Svetina in Anita
Prelec)
(Fotografija: arhiv
Zbornice – Zveze)

Poletje pa vendarle je, čeprav drugačno in prav zato ga je treba izkoristiti kar se da lepo in varno. Vsi, ki ste bili preko vseh svojih zmožnosti vpeti v boj proti koronavirusni bolezni, ki ste v dolgih mesecih malo spali, se veliko potili v voodobojnih plaščih, kombinezonih, kapah in vizirjih, vsi vi si zaslužite zares najboljše. Počitek in odklop. Nekateri so še kar ali pa v novem žarišču okužbe. Tem želimo, da bi imeli vsaj klimatizirane prostore in dovolj kadra za delo. Vsi, ki ste profesionalno pot zaključili in vam pripada brezplačni potep z javnimi prevoznimi sredstvi po naši čudoviti deželi, pa tudi ne zamudite te priložnosti. Je pa res, da bi znala vožnja z vlakom trajati nekoliko dlje, zato bo v dobri družbi zabavnejše. Če k vsemu prištejemo še turistične vavčerje, potem morda tole poletje vendarle ni tako slabo. Vedno pa velja, da je vsak svoje sreče kovač, zato vam zares želimo, da bi se vam vse načrtovano za vroče poletne dni posrečilo. Jeseni pa znova skupaj tudi z Utripom.

Mnenje Zbornice – Zveze o usposobljenosti diplomirane babice za delo v zobni preventivi oziroma v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji

Na Zbornico zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zvezo strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zbornica – Zveza) smo prejeli prošnjo za mnenje o usposobljenosti diplomirane babice za delo v zobni preventivi oziroma v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji.

Zbornica – Zveza pojasnjuje, da sta poklica diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik (v nadaljnjem besedilu: diplomirana medicinska sestra) in diplomirana babica/diplomirani babičar (v nadaljnjem besedilu: diplomirana babica) v skladu z zavezujočimi določili direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij, spremenjene in dopolnjene z direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2013/55/EU ter v skladu z določili Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19 in 82/20, v nadaljnjem besedilu: ZZDej) poklica **z različno pridobljenimi poklicnimi kvalifikacijami in poklicnimi kompetencami**.

ZZDej v 62. členu določa, da zdravstveno dejavnost lahko opravljajo zdravstveni delavci, ki imajo ustrezno strokovno izobrazbo, so strokovno usposobljeni za samostojno opravljanje dela v svojem poklicu in izpolnjujejo druge pogoje (kvalifikacija), določene s tem zakonom in z drugimi predpisi.

Tretji odstavek 62. člena določa, da minister, pristojen za zdravje, predpiše seznam poklicev za zdravstveno dejavnost, v katerem so določeni poklici zdravstvenih delavcev in

zdravstvenih sodelavcev, njihovo delovno področje in stopnje zahtevnosti dela na področju zdravstvene dejavnosti.

V skladu s poklicnimi kompetencami, opredeljenimi v seznamu poklicev, ki je bil sprejet skupaj z Odredbo o seznamu poklicev v zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 4/14), je diplomirana babica usposobljena za izvajanje naslednjih aktivnosti:

- promocija zdravja, svetovanje pri načrtovanju družine, varovanje reproduktivnega zdravja in posredovanje ustreznih napotitvenih informacij;
- priprava in izvajanje programov šole za starše ter zdravstvenovzgojno delo za zdrav način življenja in izogibanje rizičnim dejavnikom za to kategorijo prebivalstva;
- spremljanje normalnega poteka nosečnosti in izvajanje potrebnih preiskav ter spremljanje stanja zarodka z uporabo ustreznih kliničnih metod in sredstev;
- ugotavljanje rizične nosečnosti na podlagi ustreznih preiskav in svetovanje v okviru pristojnosti: napotitev k specialistom v primeru patološke nosečnosti in sodelovanje pri timski obravnavi nosečnice;
- svetovanje in pomoč ženskam med nosečnostjo, ob porodu in v poporodnem obdobju;
- vodenje normalnega poroda in izvajanje epiziotomije ter nudenje nujne medicinske pomoči pri porodu v primeru odsotnosti zdravnika;
- prepoznavanje patoloških sprememb pri materi in otroku;
- ukrepanje v okviru pristojnosti ter napotitev k specialistu;
- pregledovanje in negovanje novorojenčka in dojenčka ter ukrepanje po potrebi;
- izvajanje babiške nege in zdravljenja, ki ga predpiše zdravnik;
- vodenje ustrezne zdravstvene in negovalne dokumentacije;

- pedagoško delo za vzgajanje in izobraževanje lastnega kadra ter raziskovalno delo.

Pravilnik o minimalnih pogojih usposobljenosti in pridobljenih pravic za poklice zdravnik, zdravnik specialist, zdravnik splošne medicine, doktor dentalne medicine, doktor dentalne medicine specialist, diplomirana medicinska sestra, diplomirana babica in magister farmacije (Uradni list RS, št. 4/17 in 10/20) določa, da mora izobraževanje diplomiranih babic zagotoviti pridobitev naslednjih znanj in veščin:

- podrobno poznavanje ved, na katerih temeljijo dejavnosti diplomiranih babic, zlasti babištva, porodništva in ginekologije;
- poznavanje poklicne etike in relevantne zakonodaje za opravljanje tega poklica;
- poznavanje osnovne medicine (bioloških funkcij, anatomije in psihologije) in farmakologije porodništva in zdravstvene nege novorojenčka, kakor tudi poznavanje odnosa med zdravstvenim stanjem človeka in njegovim fizičnim in družbenim okoljem ter njegovega vedenja;
- klinične izkušnje v učnih zavodih, ki diplomirani babici omogočajo, da v učnih zavodih samostojno in na lastno odgovornost, v potrebnem obsegu in brez patoloških situacij, vodi nego pred rojstvom, porod in njegove posledice in nadzoruje porod in rojstvo, nego po porodu in oživljanje novorojenčka med čakanjem na zdravnika;
- razumevanje usposabljanja zdravstvenih delavcev in izkušnje pri delu s tem osebjem.

Kompetence diplomirane medicinske sestre pa so pridobljene za celovito poznavanje strokovnih področij, na katerih temelji zdravstvena nega v vseh življenjskih obdobjih, kot je razvidno iz pridobljenih kompetenc za diplomirano medicinsko sestro, opredeljenih v seznamu poklicev zdravstvenih delavcev:

- promocija zdravja, zdravstvena vzgoja in učenje za razumevanje povezav med načinom življenja in zdravja, za razumevanje zdravstvenih problemov in procesov za krepitev, doseganje in ohranjanje zdravja,
- organiziranje, vodenje in nadziranje dejavnosti ter službe zdravstvene nege, vodenje negovalnega tima,
- izvajanje zdravstvene nege na podlagi negovalne anamneze, negovalne diagnoze in postavljenih ciljev zdravstvene nege,
- sodelovanje v procesu zdravljenja in v okviru zdravstvenega tima ter izvajanje diagnostično-terapevtskih programov,
- spremljanje izidov in učinkov intervencij zdravstvene nege in dokumentiranje,

- interdisciplinarno in multisektorsko povezovanje za zagotavljanje kakovostne obravnave bolnika,
- izvajanje zdravstvene nege v okviru nujne medicinske pomoči,
- pedagoško delo za obnavljanje lastnega kadra,
- raziskovalno delo v zdravstveni negi in zagotavljanje kakovosti.

Diplomirane babice so tako **nosilke babiške nege**, skladno z določili Odredbe o seznamu izvajalcev zdravstvenih poklicev, ki morajo biti vpisani v register in imeti veljavno licenco (Uradni list RS, št. 16/13), pa se jim podeli licenca za **samostojno izvajanje babiške nege**.

Diplomirana babica ima sicer določene kompetence s področja promocije zdravja, a se omenjene kompetence nanašajo **na dejavnost babištva in ne na zdravstveno nego**. Poklicne kompetence diplomirane babice so pridobljene za celostno obravnavo ženske v predporodnem, obporodnem in poporodnem obdobju, vključno z novorojencem in družino.

V skladu s poklicnimi kompetencami, opredeljenimi v seznamu poklicev zdravstvenih delavcev, med poklicne kompetence diplomirane medicinske sestre spada **promocija zdravja, zdravstvena vzgoja in učenje za razumevanje povezav med načinom življenja in zdravja**, za razumevanje **zdravstvenih problemov in procesov za krepitev**, doseganje in ohranjanje zdravja.

Za zagotavljanje strokovne usposobljenosti izvajalcev zdravstvene nege na področju zobozdravstva bo Zbornica – Zveza organizirala izobraževanje oziroma *specialna znanja s področja zdravstvene nege v zobozdravstveni dejavnosti in specialna znanja s področja zobozdravstvene vzgoje in preventive*. Ker diplomirane babice nimajo kompetenc na področju zobozdravstva, dodatne strokovne usposobljenosti z omenjenim izobraževanjem ne bodo mogle pridobiti.

Zbornica – Zveza tako pojasnjuje, da je za delo v zobni preventivi oziroma v promociji zdravja in zdravstveni vzgoji oziroma za zaposlitev na delovnem mestu **DIPL. MEDICINSKA SESTRA V PROMOCIJI ZDRAVJA IN ZDRAVSTVENI VZGOJI kompetentna diplomirana medicinska sestra**, ki ima **ustrezno izobrazbo, kvalifikacijo** (licenco za področje zdravstvene nege) in **strokovno usposobljenost**.

Pripravila:

Draga Štromajer, strokovna sodelavka

Monika Ažman
predsednica Zbornice – Zveze

OBVESTILO ZBORNICE – ZVEZE O PODELITVI LICENCE ZA STROKOVNA PODROČJA NA PODLAGI 38. ČLENA ZZDej-K

Spoštovani,

obveščamo vas, da je Ministrstvo za zdravje predlog **novega Pravilnika o registru in licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege**, ki je objavljen na spletnem portalu e-demokracija, v rubriki predlogi predpisov, povezava <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija.html>, posredovalo v medresorsko usklajevanje, ki bo potekalo do 3. 8. 2020, pravilnik pa bo sprejet in bo stopil v veljavo **avgusta 2020**.

Zbornica – Zveza bo po uveljavitvi pravilnika začela izvajati upravne postopke podeljevanja licence za strokovna področja tehnikom zdravstvene nege iz prvega in drugega odstavka 38. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 64/17, ZZDej-K).

Tehnikom zdravstvene nege iz prvega in drugega odstavka 38. člena ZZDej-K se **licenca podeli za strokovna področja**, ki so določena v prilogi predloga novega pravilnika.

Vse odgovorne na področju zdravstvene nege in kandidate za podelitev licence iz prvega odstavka 38. člena ZZDej-K znova obveščamo o **kratkem roku za podelitev licence**.

Medicinske sestre in medicinski tehniki iz t. i. »prve skupine«, ki so zaključili izobraževanje po srednješolskem strokovnem izobraževalnem programu zdravstvena nega, v katerega je zadnji vpis potekal v šolskem letu 1980/1981 in izpolnjujejo druge pogoje, opredeljene v prvem odstavku 38. člena ZZDej-K, morajo licenco za strokovna področja pridobiti do **17. 12. 2020**.

Zdravstvene tehnice in tehniki zdravstvene nege iz t. i. »druge skupine« v postopku pridobitve licence najprej opravijo **preizkus strokovne usposobljenosti** pri Zbornici – Zvezi.

Licenco za strokovna področja morajo pridobiti v **štirih letih od sklenitve pogodbe o zaposlitvi** za delovno mesto diplomirane medicinske sestre. Če je izvajalec zdravstvene nege npr. sklenil pogodbo o zaposlitvi 10. 8. 2019, mora tako opraviti preizkus strokovne usposobljenosti in pridobiti licenco za strokovna področja najkasneje do 10. 8. 2023.

Po sprejemu novega pravilnika bodo na spletni strani Zbornice – Zveze, povezava <https://www.zbornica-zveza.si/>, objavljeni:

- 1. obrazec vloge za podelitev licence za strokovna področja,**
- 2. obrazec izjave izvajalca zdravstvene dejavnosti**, ki je z izvajalcem zdravstvene nege sklenil pogodbo o zaposlitvi za delovno mesto diplomirane medicinske sestre, o izpolnjevanju pogojev za priznavanje kompetenc in aktivnosti iz prvega ali drugega odstavka 38. člena ZZDej-K,
- 3. prijavnica na preizkus strokovne usposobljenosti** za izvajalce zdravstvene nege iz drugega odstavka 38. člena ZZDej-K.

Zbornica – Zveza bo o uveljavitvi pravilnika obvestila vse javne zdravstvene zavode in objavila obrazce vloge oziroma izjave izvajalca zdravstvene dejavnosti ter prijavnico za preizkus strokovne usposobljenosti ter začela izvajati upravne postopke podeljevanja licence za strokovna področja.

Zbornica – Zveza

Slavko Bolčevič, predsednik
Sekcije izvajalcev zdravstvene
nege in oskrbe v socialnem
varstvu pri Zbornici – Zvezi

V imenu uredniškega odbora Ksenija Pirš, odgovorna urednica

Skrb za starejše je ena od osrednjih nalog vsake družbe. V tem izzivu je vloga vseh izvajalcev gerontološke zdravstvene nege in oskrbe nepogrešljiva. Tudi pri nas.

Današnji čas zahteva ureditev dolgotrajne oskrbe, razvoj novih oblik strokovne skrbi in pomoči starejšim, oblik sobivanja in drugih medgeneracijskih rešitev, ki so vse preveč še vedno zgolj alternativne in prepuščene posamezniku. Zaposleni v zdravstveni negi in oskrbi vse glasneje poudarjamo potrebno, času primerno raven in standard oskrbe, vreden dostojne starosti ljudi. Skrb za starejše ni samo naloga starejših, temveč celotne družbe. Skozi odnos do najranljivejših se vse bolj odražajo tiste vrednote, ki govorijo o družbeni ozaveščenosti, zrelosti, morali in etiki, solidarnosti, predvsem pa o odnosu do sočloveka, saj smo vsi neločljivo soodvisni od teh odločitev.

Štiriindvajset let po ustanovitvi Sekcije izvajalcev zdravstvene nege in oskrbe v socialnem varstvu pri Zbornici – Zvezi ostajajo aktualne vse dejavnosti, zapisane v ustanovitvenih aktih sekcije, usmerjene v skrb za strokovni razvoj zdravstvene nege in oskrbe v socialnih zavodih ter sodelovanje pri razvoju skrbi za starejše tako v sistemu zdravstvenega in socialnega varstva kot v družbi nasploh.

V letošnjem letu, ki ga je zaznamovala t. i. koronakriza in pokazala številna neskladja in pomanjkanje tudi in predvsem zaposlenih v socialnem varstvu, je vodenje strokovne sekcije, v katero se združujejo strokovnjaki s področja zdravstvene nege in oskrbe v socialnem varstvu pri Zbornici – Zvezi, prevzel Slavko Bolčević.

Slavko Bolčević je diplomirani zdravstvenik z dvajsetletnimi delovnimi izkušnjami v socialnem varstvu, od tega 15 let v varstveno-delovnem centru, prej v domu za ostarele. Je tudi član ekspertnega tima za ocenjevanje upravičenosti do dolgotrajne oskrbe in član delovne skupine strokovnega tima za podporo zaposlenim v projektu »Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstop novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in programov za starejše« na Ministrstvu za zdravje Republike Slovenije, izobraženi mediator, samostojni svetovalec na področju socialnega varstva in habilitirani sodelavec za področje zdravstvene nege pri Zdravstveni fakulteti v Ljubljani.

S sklepom ministra za zdravje je imenovan v delovno skupino koordinatorjev za področje preprečevanja in obvladovanja okužb z virusom SARS-CoV-2 in drugimi nalezljivimi respiratornimi boleznimi v socialnovarstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodih, ki izvajajo zdravstveno nego in zdravstveno rehabilitacijo v javni mreži.

Poleg tega pa je tudi aktivni član strokovne komisije za pravo kriterijev za uvrščanje uporabnikov s posebnimi potrebami v kategorije oskrbe pri Socialni zbornici Slovenije.

Pri svojem strokovnem delu se zavzema za razbijanje tabuja dela z osebami s posebnimi potrebami s tem, da koordinira praktično usposabljanje dijakov srednjih zdravstvenih šol in študentov zdravstvene nege ter specifično dela z osebami s posebnimi potrebami postavlja v ospredje tudi v stroki zdravstvene nege.

Kaj je razlog, da ste se odločili za kandidaturu in katere so vaše prioritete?

Za kandidaturu za predsednika strokovne sekcije, ki združuje strokovnjake s področja zdravstvene nege in oskrbe v socialnem varstvu, sem se odločil predvsem zaradi novih izzivov. Prepričan sem, da lahko s svojimi izkušnjami, znanjem in energijo uspešno združim posamezne izvajalce v socialnem varstvu v enotno celoto. Kot svojo glavno prioriteto bi lahko poudaril zavzemanje za celostno obravnavo človeka kot telesnega, duševnega, duhovnega in socialnega bitja, ki naj bo edini smisel in cilj iskanja možnosti za nudenje pomoči in za vzpostavitev sodelovanja na različnih ravneh, med različnimi izvajalci.

Kako komentirate aktualno stanje na področju skrbi za starejše v naši družbi?

Če kdaj, se je zdaj pokazalo, da več kot nujno potrebujemo dolgotrajno oskrbo, da več kot nujno potrebujemo sistemske spremembe tako v smislu zakonodaje kot tudi v smislu kadrovskega normativov. Žal se je pokazalo, da smo tudi na področju izobraževanja malo zaspali. Hkrati pa je aktualno stanje prineslo tudi veliko dobrega, predvsem je nujno poudariti tvorno sodelovanje vseh ravni zdravstvene dejavnosti (primarno, sekundarno, terciarno), v okviru koordinacije in pod taktirko Zbornice – Zveze.

Kakšna je vloga zaposlenih v zdravstveni negi in oskrbi na tem področju, koliko, menite, je lahko ključna pri odločitvah v korist izboljšanja trenutnega standarda obravnave in kadrovskega standarda?

Zaposleni v zdravstveni negi in oskrbi v socialnovarstvenih zavodih moramo neprestano opozarjati na pomen svojega dela, o pogojih, ki jih potrebujemo za varno in kakovostno zdravstveno nego in oskrbo. Spodbujati moramo tudi svoje sodelavce v vseh socialnovarstvenih zavodih, da se aktivno vključijo in pomagajo pri raziskovanju področja, na katerem delujemo.

Nedvomno pa čas, ki ni naš zaveznik, narekuje, da bodo naši koraki odločnejši, da bomo na vseh mestih s strokovnimi argumenti zastopali stroko zdravstvene nege in oskrbe in vse svoje aktivnosti usmerili v doseg predlaganih kadrovskega standardov in normativov. Tako bomo v okviru sekcije pripravili

načrt o obveščanju javnosti o svojem delovanju, o življenju in stroki znotraj zidov socialnovarstvenih zavodov. Ne bomo in ne smemo več dopustiti, da se ob tako pomembnem poslanstvu, ki ga opravljamo, pojavimo v javnosti le, kadar pride do neželenih dogodkov in se dogaja medijski linč.

Trenutno opravljate delo vršilca dolžnosti direktorja Varstveno delovnega centra Tončke Hočevar in lahko primerjate položaj ostarelih in oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju?

Uporabniki z motnjo v duševnem in telesnem razvoju imajo možnost in pravico brezplačnega vključevanja v storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji (podobno kot dnevno varstvo starostnikov), ki je financirano neposredno iz proračuna. Zakon, ki ureja njihove pravice, Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (ZDVDT) iz leta 1985 bi bilo sicer treba popraviti in dopolniti. Poleg tega so naši uporabniki vseeno v drugem položaju, saj so bistveno mlajši in je usmeritev državnih institucij še vedno usmerjena v zagotavljanje oziroma spodbujanje njihove samostojnosti na način, da zavodi odpiramo nove bivalne enote in stanovanjske enote neposredno v socialnih okoljih. Starostniki pa so še vedno v veliki večini v velikih blokih, ki že dolgo ne omogočajo več kakovostnega bivanja oziroma ne sledijo novejšim smernicam individualnosti posameznika.

Kot povsod je epidemiološka situacija zaradi koronavirusa tudi pri vas zahtevala mnogo prilagoditev in sprememb? Kako se spopadate z novonastalimi okoliščinami in potrebami ljudi pri vas?

Neprestano iščemo rešitve za čim bolj kakovostno preživljanje časa uporabnikov, v skladu z navodili NIJZ. Uporabnike učimo pravilne rabe mask in rednega razkuževanja, da se čim lažje vključujejo v skupine. Zavedamo se, da bodo maske naš spremljevalec tudi v prihodnje, zato individualno pristopamo k vsakemu uporabniku posebej z namenom, da masko sprejmejo in je ne dojemajo kot prisilo.

Kaj pomeni biti vodja ljudem, ki nudijo tovrstno obliko skrbi in oskrbe in na drugi strani strokovnjakom, ki se združujejo v strokovni sekciji s tako različnimi izkušnjami in potrebami?

Predvsem pomeni veliko »jadranja« med potrebami sodelavcev in zahtevami stroke. Vsekakor pa menim, da se raznolikost posameznika lahko koristno uporabi v skupno dobro.

Kako komentirate trenutne razmere v zdravstveni negi?

Zastareli kadrovske normativi, sama narava dela, ko se dnevno srečujemo z minljivostjo človeka in s tem samega sebe, zahtevni medosebni stiki, stiske svojcev, težke življenjske

zgodbe in usode so razlogi, da izgorevamo, in med nami narašča stopnja obolevnosti in invalidnosti. Pa vendar, ne dovolimo si vzeti zavedanja, da delamo dobro, da znamo, da naredimo veliko in imamo veliko razlogov, da smo lahko ponosni nase in na svoje poslanstvo.

Kaj bi v zdravstveni negi spremenili?

Če bi bilo možno, bi spremenil predvsem to vseobsegajočo ponižnost sodelavcev v zdravstveni negi, da bi bili bolj proaktivni, bolj glasni in se bolj znali postaviti zase in za mesto zdravstvene nege v sistemu.

Od koga ste na poklicni poti največ pridobili?

Največ sem pridobil od sodelavk in sodelavcev, kolegic in kolegov. Od nekaterih sem se naučil dobrih stvari, od drugih sem se naučil, kakšen ne želim biti.

Kakšen nasvet bi danes dali nekomu na začetku poklicne poti?

Ob vsakem koraku v zdravstveni negi, ob vsakem posegu in vsakem postopku se postavite v vlogo uporabnika, stanovalca, pacienta in ga obravnavajte tako, kot bi želeli, da ste obravnavani vi sami. V zasebnem življenju pa si dovolite vzeti čas zase in za trenutke, ki vas veselijo.

Kako ob zahtevnem delu poskrbite zase? Ali je prosti čas vaš zaveznik? Kaj bi svetovali kolegicam in kolegom?

Za sprostitve grem običajno v savno, na masažo ali na sprehod s psom, drugače pa, ne, prosti čas ni moj zaveznik. Neprestano ga imam premalo. Kot kozorog vedno izpeljem vse zastavljene cilje, običajno na račun prostega časa. Če pa mi uspe najti prosti čas, ga pa običajno preživim s knjigo v tiskani verziji (kriminalka) in televizijo. Kolegicam in kolegom bi svetoval, da si poiščejo ventile za sproščanje in jih tudi uporabljajo.

Najlepši kotichek v Sloveniji?

Atrij, doma s kavo, brez telefona in brez interneta.

Vaše sanjske počitnice?

Svetilnik na samotnem otoku sredi morja.

Kaj bi bralcem Utripa še sporočili?

Glede na to, da delamo v pomagajočem poklicu, je ključ do osebnega zadovoljstva in notranjega miru skrb za psihohigieno. Do sebe in sodelavcev bodite odkriti, spoštljivi, predvsem pa počnite stvari, ki vas veselijo, delo pa opravljajte visoko profesionalno in na tak način, kot bi želeli, da ste obravnavani sami, zelo hitro se namreč lahko vse skupaj spremeni in se znajdemo na drugi strani – odvisni od pomoči drugih.

V preteklem letu smo v znamenju 100-letnice svojega človekoljubnega poklica v rubriki Iz zgodovine nizali zgodbe, stkane iz spominov naših upokojenih kolegic in kolegov.

Tudi v letu 2020 obeležujemo pomemben mejnik svojega poklica. 12. maja 1820 se je v Firencah rodila Florence Nightingale.

V počastitev 200-letnice rojstva utemeljiteljice sodobne zdravstvene nege in zaradi ključne vloge medicinskih sester in babic pri varovanju in ohranjanju zdravja je Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) leto 2020 razglasila za mednarodno leto medicinskih sester in babic.

MEDICINSKE SESTRE IN BABICE SO TEMELJ VSAKEGA ZDRAVSTVENEGA SISTEMA.

SZO ocenjuje, da bomo za doseganje splošnega zdravstvenega varstva do leta 2030 v svetu potrebovali še 9 milijonov medicinskih sester in babic.

Zavezani našemu poslanstvu bomo nadaljevali z objavami zgodb.

Vabimo vas k sodelovanju.

Zapišite spomine na svoja prva poklicna leta, zgodbe, ki ste jih slišali od starejših sodelavcev in povabite k sodelovanju svoje upokojene kolege.

Vsaka zgodba šteje, vsak zapis, ki ga bomo rešili pred pozabo, je dragocen.

Uredniški odbor

Zakaj?

8. **Zakaj so sestre usmiljenke tako priljubljene strežnice?** Zato, ker se iz ljubezni do Boga popolnoma žrtvujejo svojemu poklicu. Prelepo jih je nedavno pohvalil na Dunaju neki ranjen bosenski mohamedanski vojak. Rekel je jezuitu p. Puntigamu, ko ga je obiskal v bolnišnici: »Ako sestre ne bodo našle milosti pri Bogu, ne vem, kdo bo zveličan! Z enako ljubeznijo strežejo vsem bolnikom brez razlike vere in narodnosti. Ponoči bde in nikdar nobena ne zaspi. Imel sem mrzlico in večkrat mi je bilo treba ponoči premeniti obkladke. Sestra je vsekdar točno prišla; laiška strežnica je pa vselej zaspala, kadar je sedela tu. Drugi vojaki so imeli nekoč slanino. Sestra je vedela, da jaz kot mohamedanec ne smem jesti slanine, pa mi je prinesla sirovega masla in sira. Sestre vedno molijo. Vsako jutro pride duhovnik in gredo z njim molit v kapelico. Kadar vidim kako sestro, se mi zdi, da vidim svojo mater.«

Stoletje predane skrbi strežbi bolnikom – usmiljene sestre v slovenskih bolnišnicah

Marjeta Berkopec

Zakaj so usmiljene sestre tako priljubljene strežnice? (vir: Vertec, 1916)

Več kot sto let so članice različnih katoliških redovnih skupnosti skrbele za strežbo in nego bolnikov na Slovenskem.

Do leta 1948, ko so bile množično odpuščene iz zdravstvenih zavodov, so predano skrbele za bolnike v večini slovenskih bolnišnic.

V slovenskih bolnišnicah (Zavrl, 2017) so delovali naslednji karitativni verski redovi: Marijine bolniške sestre, Sestre križniškega reda, Slovenjebistriške šolske sestre in najštevilčnejše in najbolj poznane Hčere krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavelskega – usmiljenke. V naših krajih (Šuštar, 2013) so delovali tudi usmiljeni bratje (Ordo Hospitalarius Sancti Johannis de Deo – Fratres misericordiae / Barmherzige Brüder / Fatebenefratelli), karitativna redovna skupnost, ki je bila v 16. stoletju ustanovljena v Španiji.

Hčere krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavelskega, znane pod imenom, ki jim ga je dalo ljudstvo – usmiljene sestre ali usmiljenke, so iz Gradca najprej prišle v Maribor, in sicer leta 1843 (Toplak, 2001). Tedaj se še niso imenovalle sestre usmiljenke, ampak vincentinke, ki so se leta 1850 pridružile Družbi hčera krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavelskega in novoustanovljeni graški provinci. Leta 1852 so prišle v Ljubljano, kjer so prevzele strežbo bolnikov v mestni ubožnici, pomoč bolnim na domu in obiskovanje kaznjenc, leta 1855 pa strežbo bolnikov v novoustanovljeni mestni bolnišnici. Po začetnih težavah se je število sester in zdravstvenih zavodov, kjer so delovale, le še povečevalo. Med letoma 1843 in 1948 so delovale v 30 zdravstvenih zavodih. Na predvečer izbruha druge svetovne vojne je tedanja jugoslovanska provinca štela 1239 sester, zdravstvenih zavodov, kjer so delovale, pa je bilo 20 (Pacek, 2018).

Leta 1875 so začele delovati v umobolnici na Studencu in bolnišnici v Celju, leta 1876 v bolnišnici na Ptujju in v Trbovljah. Leta 1878 so jih zaposlili v brežiški bolnišnici, leta 1880 v otroški bolnišnici v Ljubljani, leta 1897 v bolnišnici v Slovenj Gradcu, leta 1899 v krški bolnišnici, leta 1904 v postojnski bolnišnici, leta 1908 v ženski bolnišnici v Novem mestu, leta 1920 v Oskrbovalnici za matere oz. dojenišnici v Ljubljani, bolnišnici v Pliberku in vojaški bolnišnici v Celju, leta 1921 v rudarski bolnišnici v Kočevju, leta 1922 v umobolnici na Poljanskem nasipu v Ljubljani, leta 1923 v bolnišnici za ženske

bolezni v Ljubljani in začasni vojaški bolnišnici v Mariboru, leta 1925 v bolnišnici v Idriji in znova v bolnišnici v Trbovljah, leta 1927 v bolnišnici v Rakitni, leta 1928 v bolnišnici v Črni pri Prevaljah, leta 1932 na ginekološko-porodniškem oddelku v Mariboru, leta 1932 v bolnišnici za duševne bolezni v Novem Celju, leta 1938 na Banovinskem zavodu za raziskovanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani (leta 1946 preimenoval v Onkološki inštitut) in leta 1944 v bolnišnici v Novem mestu in ponovno v bolnišnici v Idriji. Zaposlene so bile tudi v Sanatoriju Leonišče, ki je bil v lasti Družbe (Pacek, 2018).

Število sester usmiljenk se je spreminjalo in je postopoma naraščalo. Iz seznama strežniškega in drugega osebja (Toplak, 2001) v mariborski bolnišnici iz leta 1921 je razvidno, da je bilo za usmiljene sestre predvidenih 38 delovnih mest, delalo pa jih je 35. V ženski cesarice Elizabete bolnici v Novem mestu (Gošnik, 1994) je ob odprtju, leta 1908 delovalo 5 usmiljenih sester. V poročilu za leto 1909 pa navajajo, da je od strežnega osebja bilo 7–8 sester reda sv. Vincencija Pavelskega ter 2–3 postulantke (pripravnice).

Usmiljeni bratje so v bolnišnici v Ljubljani delovali od leta 1785 do 1811. Konec 19. stoletja so usmiljeni bratje štajerske (graške) province imeli postojanke na Štajerskem in Koroškem in na Kranjskem: najbolj poznano v bolnišnici v Novem mestu (1893–1946). Nekaj let (1920–1935) so bili tudi v Kamniku (Ordensgründungen) (Šuštar, 2013). V bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji v Novem mestu (Gošnik, 1994), ki je začela sprejemati bolnike leta 1894, je v začetku delovalo pet usmiljenih bratov.

Redovna vodstva (Šuštar, 1992, 2013) so večinoma sama poskrbela za primerne izobraževalne tečaje za tiste članice svojih skupnosti, ki so delale v bolnišnicah ali se za to pripravljale. Predavali so tamkajšnji zdravniki, teoretični pouk pa so tečajnice povezovale s praktičnim bolnišničnim delom. Da bi uredili področje (Selišnik, 2015) šolanja bolniških strežnic in preprečili, da bi se s strežbo bolnikov lahko ukvarjal kar vsak, so avstro-ogrske oblasti sredi leta 1914 z zakonodajo določile pogoje. Ministrstvo za notranje zadeve je 25. junija 1914 izdalo ukaz, ki je postavil pogoje za šolanje bolniških strežnic v lokalnih bolnicah. Ta dekret je najbrž temeljil tudi na izkušnji balkanskih vojn, v katerih je bilo zelo visoko število vojnih žrtev. Objavljen pravilnik je prepoznal veljavo dobro usposobljene bolniške strežnice tudi na institucionalni/državni ravni, saj je država poskrbela za stalno finančno podporo tečajem in šolam.

V dvajsetih letih 20. stoletja so vodstva zdravstvenih ustanov začela zahtevati medicinsko izobrazbo. Provincialni predstojniki so uspešno sodelovali z državnimi ali banovinskimi organi z zdravstvenega področja in jih spodbujali k vpisovanju v zdravstvene šole in tečaje. V dvajsetih in tridesetih letih so obiskovale nekaj mesecev trajajoče tečaje ali dvoletne šole (Oblastna strežniška šola, Banovinska strežniška šola, Šola za bolničarje in bolničarke, zasebna bolničarska šola v Beogradu). Sestre z osnovnošolsko izobrazbo, ki so že bile zaposlene, so si naknadno pridobile zahtevana spričevala ali diplome, medtem ko so druge ob vstopu v Družbo najprej pridobile izobrazbo in se nato zaposlile. Do leta 1944 je imela večina po ljubljanskih bolnišnicah medicinsko izobrazbo, marsikatera med njimi pa dolgoletne ali pa več desetletij trajajoče praktične izkušnje pri delu z bolniki (Pacek, 2018).

Toplakova (2001) navaja, da so sestre usmiljenke po končanem šolanju na Banovinski strežniški šoli v Ljubljani in zaključnem noviciatu razporedili po raznih bolnišničnih ustanovah po kraljevini Jugoslaviji. V šoli so se naučile osnov, praksa pa je potekala v bolnišnicah. Družba usmiljenih sester je postulantke v sporazumu s predstojniki oddelkov in vodstvom bolnišnice razporejala po oddelkih. Število potrebne osebja je določil Zdravstveni odsek. Zanje so veljala ista službena navodila in službeni red kot za vse ostalo strežniško osebje. Postulantke so imele pravico le do brezplačne hrane in včasih stanovanja, ne pa tudi do plače, draginjskih dodatkov, priboljškov in strežniških oblačil. V primeru bolezni je stroške zdravljenja nosila Družba, razen če se je postulantka okužila ali poškodovala v službi. Po opravljenem strežniškem izpitu so lahko nastopile pravo službo in si pridobile pravico do draginjskega dodatka. Z 11. januarjem 1924 (Toplak, 2001) je bil na vse bolnišnice, hiralnice in blaznice naslovljen dopis o obvezi strežniškega izpita za sestre redovnice kot pogoju za izplačilo draginjske doklade. Opraviti so morale

uradni izpit iz bolniške nege bolnikov pred posebno državno komisijo, sestavljeno iz treh bolnišničnih zdravnikov. Izpit je stal 30 dinarjev. »Predmet skušnje bodi predvsem praktična nega bolnikov z ozirom na notranje, kirurške in očne bolezni ter na umobolne, poleg tega pa naj se stavijo tudi teoretična vprašanja iz osnovnih nauk fiziologije in anatomije (na primer normalna toplota telesa in slično), antiseptične, desinfekcijske in sterilizacijske higiene bolniških prostorov ter najvažnejše o infekcijskih boleznih. Kandidatinjam, ki so prestale izpit, se izroči uradno kolekovano izpričevalo s podpisami cele komisije po privitem vzorcu.« Iz mariborske bolnišnice se je na izpit prijavilo kar nekaj sester in ga tudi uspešno opravilo.

Hodnik v pritličju oddelka: septična ambulanta, mavčarna, čistilnica instrumentov, prehodni prostor za umrle bolnike (vir: Rijavec, 1960).

Delo usmiljenk (Pacek, 2018) v bolnišnicah je presegalo zgolj strežbo bolnikov po bolnišničnih oddelkih in se je dotikalo tudi drugih del in opravil, ki so bila potrebna, da so zdravstvene ustanove lahko nemoteno delovale. Toplakova (2001) navaja, da so bile usmiljene sestre v bolnišnici zadržane za strežbo bolnikom (previjanje ran, kopanje, čiščenje), službo v

kuhinji, gospodarstvu in pralnici, za vzdrževanje posteljnega, bolniškega in operacijskega perila, zdravniških in strežniških plaščev, vzdrževanje žimnic, vzglavnikov, odej, pregrinjaj itd. Čistile so vse prostore ter vzdrževale pripomočke za zdravljenje in nego. Skrbele so tudi za shranjevanje prevzetih oblačil bolnikov in pazile, da se niso izgubila ali da jih ni kdo ukradel. Soodgovorne so bile tudi za nakup živil, hišnih potrebščin in splošnega inventarja. Dolžnosti strežniškega osebja so določali službeni predpisi. Sestre usmiljenke so v bolnišnici brezplačno stanovale in se hranile po jedilnem listu, ki ga je sestavljala Družba usmiljenih sester v dogovoru z vodstvom bolnišnice. Bolnišnica jim je priskrbelo tudi zgornja

strežniška oblačila, plašče, predpasnike, rokavice in ostalo zaščito. Družba usmiljenih sester je za vsak oddelek sporazumno z njegovim predstojnikom med redovnimi strežnicami določila prvo sestro. Glavna sestra je skrbela za red in inventar oddelka, pisala je dnevna poročila o sprejetih in odpuščenih oziroma umrlih bolnikih. Sestavljala je dnevni dietni list po navodilih predstojnika oddelka. Vodila je tudi sezname oblačil bolnikov in oblačil, ki so ostala za umrlimi.

Sestre usmiljenke so na posameznih oddelkih opravljale natančno določena dela. Na kirurškem oddelku je na primer sestra instrumentarka pripravila vse potrebno za nemoten potek operacije, sterilne instrumente, perilo, pomagala zdravniku pri umivanju rok, mu nadela plašč in rokavice, pripravila bolnika na operacijo (ga po potrebi obrila, z jodom očistila predel, predviden za rez) in pri operaciji podajala instrumente. Delovnik usmiljenih sester v bolnišnici je trajal od jutra do večera. Opoldne so imele eno uro prosto za kosilo, molitev ali razvedrilo, ena pa je medtem zmeraj dežurala na vsakem oddelku. Usmiljene sestre so opravljale tudi nočno dežurstvo, ki je trajalo 12 ur. Nočne sestre so morale biti zanesljive in izkušene bolniške strežnice. Sestre usmiljenke so se v službi že na videz razlikovale od drugega osebja. Njihova suknen uniforma je bila sestavljena iz težkega modrega nabranega krila, zgornjega dela z dolgimi rokavi, belega predpasnika (pozneje so sestre nosile bel plašč) in širokega poškrbljenega pokrivala, imenovanega kornet. Pokrivalo je imelo dva široka krajca in je bilo pritrjeno na glavo. Med delom v operacijski dvorani so morale krajce speti, saj so motili kirurga med podajanjem instrumentov. V prostem času so usmiljene sestre nosile temne redovniške uniforme in enako pokrivalo.

Usmiljenke (Šega, 1993) so pogosto skrbele tudi za strežbo bolnikov na domu. Na pomoč so priskočile ob raznih boleznih, tudi nalezljivih, zato so imeli posamezni meščani nezaupanje vanje, češ da prenašajo infekcijske bolezni in da pred zdravniki skrivajo obolele vrstnice. Leta 1907 je dobil Mestni

magistrat pismo, v katerem neki meščan opozarja na pritate ne primere legarja med uršulinkami na Radeckega cesti št. 7. Mestni fizik je ob pregledu stavbe ugotovil, da stanje ni tako kritično in našel en primer legarja. Bolnica se je okužila, ko je skrbela za tifusnega bolnika. Da se ne bodo mešale zdrave in obolele sestre, je predlagal posebno bolniško sobo. Sestre naj bi se ob prihodu od bolnika z nalezljivo boleznijo takoj skopale v topli vodi, obleko pa razkužile s formalinom.

Dr. Ignacij Pavlič med operacijo (v sredini) v moški bolnišnici v Novem mestu okoli leta 1935; skrajno desno Franjo Prokop – brat Kazimir. Foto Gvido Dolenc. Iz arhiva Splošne bolnišnice Novo mesto (vir: Gošnik, 1994).

Usmiljenih sester je bilo v bolnicah na Kranjskem premalo, zato so na dekanijskem shodu v Ljubljani leta 1908 sklenili, da lahko pomaga *»naše požrtvovalno ženstvo, ako se mu nudi priložnost, da se s strokovnim poukom in pod večšim vodstvom usposobi za ljudomilo delo bolniške*

potrežbe.« Prve tečaje za laične bolniške strežnice je začela organizirati Vincencijeva družba v sodelovanju z deželno bolnico v Ljubljani (Ljubljanski škofijski list, 1908).

Čeprav je bilo na Kranjskem v času tik pred in med prvo svetovno vojno organiziranih več strežniških tečajev, je velik delež bolniških strežnic v veliki vojni še vedno prihajal iz vrst usmiljenih sester. V Dolenjskih novicah (1915) zasledimo: *»Naše usmiljenke in druge redovnice se nahajajo po vseh bojnih poljih in po premnogih bolnicah svojega reda.*« Omenja se podatek (Slovenec, 1915), da je bilo na bojiščih več kot 10.000 usmiljenih sester iz reda sv. Vincencija Pavelskega: *»Občudovanja vredne junakinje krščanske usmiljenosti – usmiljene sestre so se takoj, ko je izbruhnila svetovna vojska, prostovoljno ponudile, da priteko na pomoč ubogim in obnemoglim ranjencem na bojišču.*« Na Soški in jugovzhodni fronti (Slovenec, 1917) so za ranjence skrbele predvsem redovnice: *»Kot strežniške moči delujejo tako v bolnišnicah za ranjence kakor tudi v bolnišnicah za kužne bolezni, zlasti redovnice,*

ki *vživajo visoko priznanje*.« Tudi Podberšič (2007) navaja, da je bilo v vojaške bolnišnice na Soški fronti poslanih 15 usmiljenk iz Gorice, kjer so prevzele skrb za ranjence. Sedem jih je bilo odlikovanih z visokimi vojaškimi priznanji. Svetne in redovne bolniške strežnice so bile za svoje požrtvovalno delo z ranjenci v prvi svetovni vojni pogosto odlikovane. Dolenjske novice so leta 1915 objavile imena bolniških strežnic iz deželne bolnice v Ljubljani in okrajne bolnišnice v Novem mestu, ki so bile odlikovane z odlikovanji Rdečega križa.

Znanih je nekaj podatkov o številu usmiljenk v ljubljanski škofiji. Leta 1916 (Učiteljski tovariš, 1916) jih je delovalo 339. Leta 1939 (Griesser-Pečar, 2001) je bilo v državnih bolnišnicah zaposlenih 248 usmiljenk. Griesser-Pečar navaja (2005), da naj bi bilo leta 1944 najmanj 568 članic reda sv. Vincencija Pavelskega. Leta 1948 je v okraju ostalo samo 200 redovnic, ker so po večini odšle v druge republike takratne skupne države (Srbijo, Makedonijo in Črno goro).

Usmiljenke (Toplak, 2001) so v strežniški službi delovale do 8. marca 1948, ko je Vlada Federativne republike Slovenije z odlokom prepovedala delovanje sester usmiljenk v zdravstvenih ustanovah. Z odlokom Ministrstva za notranje zadeve (Pacek, 2018) so morale v 24 urah zapustiti vse zdravstvene zavode po Sloveniji. Lahko bi ostale v delovnem razmerju pod pogojem, da izstopijo iz Družbe, prekinejo stike s predstojniki in si priskrbijo civilno obleko. Vendar niti ena med njimi ni sprejela ponujenih pogojev. Zgodilo se je prav nasprotno, tako kakor je zapisala kronistka Družbe: *»Prav vse so pospravile svojo prtljago in odšle.«* Delo sester usmiljenk v zdravstvenih ustanovah po Sloveniji je tedaj za vselej prenehalo v naslednjih zdravstvenih zavodih: ljubljanski splošni in ženski bolnišnici, Onkološkem inštitutu in Sanatoriju Leonišče, mariborski splošni in ženski bolnišnici, v bolnišnici v Brežicah, Celju, Črni na Koroškem, Novem mestu, na Ptuj, v Trbovljah in Slovenj Gradcu. V množičnem odpustu je delo izgubilo 249 sester usmiljenk, ki so skupaj s tistimi, ki so bile odpuščene že pred tem, predstavljale velik in pomemben delež zaposlenih v zdravstvenih ustanovah, predvsem pri negi in strežbi bolnikov, pa tudi na drugih delovnih mestih v zdravstvenih zavodih. Nekaj (Toplak, 2001) se jih je vrnilo na svoje domove, veliko pa jih je odšlo v Skopje, Beograd in druge kraje v Jugoslaviji. Ena izmed sester je takrat zapisala, da je večina tistih, ki so jim sestre rešile življenje, nanje pozabila. Zdravniki niso ničesar storili, da bi obdržali svoje zveste pomočnice, čeprav so nekateri razmišljali tudi drugače.

Že takoj po vojni (Griesser-Pečar, 2005) so bile redovnice, ki so delale kot bolničarke, izpostavljene šikaniranju in

različnim pritiskom. Nekateri so zaradi pritiskov izstopile iz reda, druge so šle po svetu in se niso več vrnile. Tretje so bile v civilnih službah, živele pa so skupaj s sestrami v raznih stanovanjih. Kongregacija Marijinih sester je že 1. oktobra 1946 dobila odpovedne dekrete za vseh 32 sester, ki so delale v Šlajmerjevem domu, čeprav zanje ni bilo nadomestila. Prihajajoče spremembe (Griesser-Pečar, 2001) so se naka-zovale že od maja 1945. Uprava splošne bolnišnice je najprej odstavila prednico usmiljenih sester Angelo Kunc in postavila za prednico sestro Stanislavo Koser, ki je bila do tedaj prednica Mladinskega doma v Streliški ulici. Kar nekaj redovnic se je po drugi svetovni vojni znašlo na zatožni klopi, v zaporih in taboriščih. Po letu 1945 je bilo v Sloveniji v zaporu najmanj 33 usmiljenk.

Pacek (2018) navaja, da je bilo ob koncu leta 1948 v zaporu 12 sester.

Angela Rožnik, sestra Genezija, je zapisala (Šturm, 2000) spomine na zadnja leta delovanja v bolnišnici: *»Maja 1945 sem delala v Mariboru v Bolnišnici na internem oddelku. Takoj po umiku okupatorjev sem prešla na kirurški oddelek, ker so nam napeljali veliko ranjencev. Do leta 1947 je bilo vse v redu, takrat pa se je le zapletlo. Kar naenkrat so bili klicani na upravo direktor bolnišnice dr. Janez Drnovšek, upravnik bolnišnice Viktor Stegenar in glavna sestra bolnišnice Danijela Nagode. Direktorju so povedali, da je razrešen službe direktorja, upravnika so upokojili, sestro Danijelo razrešili službe glavne sestre s pripombo, da naj čim prej izgine. Hotela je predati inventarje, a so rekli, da vedo, da je vse v redu in tako je v prvi polovici novembra odšla s prvim vlakom v Ljubljano v Marijin dom. Potem so dobile odpoved še vse prve sestre po oddelkih in nekaj starejših. Ostala je mladina, mislim, da nas je bilo nekaj več kot 70. Delo je šlo naprej. Pripravljene so bili, da nas osrečijo, če zapustimo red, vendar smo se vse držale, kot da smo pribite. Končno je prišel 8. marec 1948. Tisti dan smo delale kot normalno. Ob pol devetih dopoldne pa so prišli tovariši od Ozne, poklicali so nas prvo iz vsake hiše skupaj, potem vse skupaj v sindikalno dvorano. Tam so nas čakali župan mesta Maribor, nekaj precej mladih tovarišev od Ozne. Bilo je vse pripravljeno. Dobili smo plačo za naprej, ker gremo brez odpovednega roka in odpisnice in vse dokumente. Šle smo na vse strani. V Marijin dom v Ljubljani se nas je nateplo toliko, da še sedeti nismo imele kje. Sestra vizitarica Danijela je prebedela vso noč med nami. Zjutraj smo se začele takoj razhajati. Za mlade je bilo lažje, ker smo imele še starše, veliko pa je bilo starejših sester, ki niso imele nikogar več. Te so ostale v Marijinem domu, od tam pa so našli mesto za njih (ker so bile v Ljubljani vse redovniške hiše podržavljene) v starem gradu na Raki pri Krškem.«*

52 bolnih sester in tiste, ki se niso imele kam zateči, so po odvzemu Marijinega doma v Ljubljani dobile v najem razpadajoči grad na Raki na Dolenjskem (Pacek, 2018). Pregnane sestre usmiljenke, ki so se naselile v gradu Raka, so v kroniko zapisale: »24. aprila 1948, na obletnico rojstva sv. Vincencija Pavelskega – ustanovitelja Družbe, so se sestre iz Marijinega doma v Ljubljani začele seliti v grad na Rako. Ta dan je bil za Družbo usmiljenih sester zgodovinskega pomena. Pred selitvijo si je šla ogledat grad s. ekonominja. Bil je v tako žalostnem stanju, da je skoraj izgubila pogum, da bi to sprejela.« Na Raki so za stare in obnemogle sestre ustanovile Dom onemoglih sester. Leta 1998 so sestre usmiljenke zapustile grad, ki je prešel v last Občine Krško (<http://gradraka.si/zgodovina-gradu/>).

Literatura in viri

Borisov, P., 1977. *Od ranocelnštva do začetkov znanstvene kirurgije na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Razred za medicinske vede, pp. 220–253; 270–273.

Gošnik, T., 1994. *Prvih sto let novomeške bolnišnice. Novo mesto: Dolenjska založba*, pp. 129–131; 256–257.

Grad Raka <http://gradraka.si/zgodovina-gradu/>

Griesser-Pečar, T., 2001. *Preganjanje ženskih redov v Sloveniji po letu 1945*. Available at: <http://nszaveza.github.io/articles/43-preganjanje-zenskih-redov-v-sloveniji-po-letu-1945/>. [20.6.2020].

Griesser-Pečar, T., 2004. *Razdvojeni narod*. Ljubljana: Mladinska knjiga, p. 201, 208.

Griesser-Pečar, T., 2005. *Cerkev na zatožni klopi: sodni procesi, administrativne kazni, posegi ljudske oblasti v Sloveniji od 1943 do 1960*. Ljubljana: Družina, pp. 599–618.

Ivanc, B., 2000. *Vojna bolnišnica v Ljubljani*. In: Šturm, L., ed. *Brez milosti. Ranjeni, invalidni in bolni vojni ujetniki na Slovenskem*. Ljubljana: Nova revija, pp. 22–56.

Jurkovič, N., 2004. *Ptujski bolnišnica 1874–1945*. V: Šuligoj, L., 2004. *Žbornik Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj: 1874–2004*. Ptuj: Splošna bolnišnica dr. Jožeta Potrča; Mestna občina; Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS, pp. 125–133.

Pacek, K., 2018. *Sestre usmiljenke v zdravstvenih ustanovah*. Arhivi, letnik 41, številka 1, pp. 105–116. Available at: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-6DoKBBIK> [20.6.2020].

Podbersič, R., 2007. *Sedaj živimo skupaj trije različni cerkveni redovi pod isto streho v popolni harmoniji. Goriške redovnice med prvo svetovno vojno*. Kronika (Ljubljana), letnik 55, številka 2, pp. 305–314. Available at: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-7VAUH64T/8caf5bd3-31c3-4105-8d6c-317c609df36/PDF>. [20.6.2020].

Selišnik, L., 2015. *Skrb v službi vojne: bolniške strežnice na Kranjskem*. In: Gašparč, J. et al. eds. *Prispevki za novejšo zgodovino*. Letnik IV, številka 2, Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, pp. 90–101.

Šega, J., 1993. *Zdravstvene in higienske razmere v Ljubljani (1895–1910)*. Ljubljana: Zgodovinski arhiv Ljubljana, pp. 25–29.

Šuštar, B., 1992. *Od strežniških tečajev do strežniške in bolničarske šole 1908 – 1945*. In: Šuštar, B. ed. *Šola za sestre: zdravstveno šolstvo na Slovenskem: razstavni katalog*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, pp. 35–45.

Šuštar, B., 2013. *Zgodovinski izviri razvoja zdravstvenega šolstva na Slovenskem ali o šolanju medicinskih sester in babic skozi čas 1753–1960*. In: Klemenc, D. et al. eds. *Moč za spremembe – medicinske sestre in babice smo v prvih vrstah zdravstvenega sistema: zbornik prispevkov z recenzijo / 9. kongres zdravstvene in babiške nege Slovenije, Kongresni center Brdo – Brdo pri Kranju, 9. in 10. maj 2013*. Ljubljana: Žbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Nacionalni center za strokovni, karierni in osebnostni razvoj medicinskih sester in babic, 2013, pp. 10–23. Available at: <https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2019/08/ZBORNIK-9.-KONGRESA-ZBORNICE-ZVEZE.pdf> [20.6.2020].

Šturm, L., 2000. *Življenjske usode nekaterih večjih skupin in posameznikov iz vrst ranjenih, invalidnih in bolnih vojni ujetnikov*. In: Šturm, L., ed. *Brez milosti. Ranjeni, invalidni in bolni vojni ujetniki na Slovenskem*. Ljubljana: Nova revija, pp. 67–77.

Šturm, L., 2000. *Splošna bolnišnica Ljubljana*. In: Šturm, L., ed. *Brez milosti. Ranjeni, invalidni in bolni vojni ujetniki na Slovenskem*. Ljubljana: Nova revija, pp. 46–55.

Zavrč, B., 2017. *Partizansko zdravstvo in zdravstvena nega na področju Kočevskega roga: diplomsko delo univerzitetnega študija*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Zdravstvena fakulteta, p. 16; 35.

Toplak, K., 2001. *Sestre usmiljenke reda sv. Vincencija Pavelskega*. In: Toplak, C. ed. *Splošna bolnišnica Maribor 1799–1999 (strokovna monografija)*. Maribor: Splošna bolnišnica, pp. 269–273.

Časopisni viri

Poročilo o dekanskem shodu leta 1908. Ljubljanski škofijski list, letnik 1908, številka 5, pp. 82–83. Available at: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-21UFE7YX/cb1f7907-b596-449f-ab4c-ec64348bc5e0/PDF> [20.6.2020].

Čez 10.000 usmiljenih sester na bojiščih. Slovenec: političen list za slovenski narod (20.02.1915), letnik 43, številka 41, p. 7. Available at: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-C9K9YMU/e6e7a73e-1906-49b6-9472-b25b5c990bac/PDF>

Dolenjskim junakom v spomin. Dolenjske novice (9.7.1915), številka 15, pp. 57–58. Available at: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-XWURXNUO/f3oda73a-9ef3-42bf-ae5f-ce638ad5e500/PDF>

Catalogue cleri 1916. Učiteljski tovariš (24.03.1916), letnik 56, številka 6, p. 4. Available at: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-L7YMPNWY/614bfff31-c113-4228-848b-9553fb2709a2/PDF>

Zdravstvene razmere na soški in jugovzhodni fronti. Slovenec: političen list za slovenski narod (15.03.1917), letnik 45, številka 61, p. 3. Available at: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-C6T940VC/03090fbc-9b68-4c94-9ea6-23741ff07bob/PDF>

Viri fotografij

Rijavec, L., 1960. *Ljubljanske bolnišnice: prispevek k njihovi zgodovini: 1786–1960*. Ljubljana: Uprava kliničnih bolnišnic, pp. 54; 56.

Gošnik, T., 1994. *Prvih sto let novomeške bolnišnice. Novo mesto: Dolenjska založba*, pp. 129–131; 256–257.

Zakaj so usmiljene sestre tako priljubljene strežnice? Vertec (01.03.1916), letnik 46, številka 3, p. 47. Available at: <http://www.dlib.si/results/?eupa=1&query=%27keywords%3dvertec+1.3.1916%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>

Zakaj?

Jože Lavrinec

Saj ne, da bi imel Jošt kaj proti odločitvi glavne medicinske sestre ginekološko-porodnega oddelka, le razumel je ni. Opravljanje prakse na ginekološkem oddelku naj bi bilo zanj pohujšljivo in tako je namesto tega podaljšal pridobivanje znanja najprej v »štaciji«, nato pa v porodni sobi. Jošt je do tistega trenutka videl že veliko ženskih spolovil; po drugih oddelkih je brez težav opravljal anogenitalno nego in katetriziral ženske in zato ni bil nič drugačen. Vsaj on drugačnosti ni čutil.

Bilo pa je tudi res, da se kljub vsesplošnemu pojavu ženskosti v tem prostoru ni bilo časa pohujševati. Kadar je bila porodna soba prazna, in to ni bilo prav redko, je predpisani čas prakse preživljal ob lenobnem zlaganju zložencev, vatirancev ali zvijanju tamponov. Predvsem teh, saj so jih na ginekološkem oddelku porabili obilo, večinoma ob redni anogenitalni negi pacientk. Ob sprejemu nosečnice je pa vse oživel. Kar naenkrat je bil prostor poln ljudi, ki so v nenavadni kombinaciji naglice in umirjenosti počeli, kar je pač bilo treba. In v ta mirni nemir je vedno posrkalo tudi Jošta. Priprava nosečnice na porod, kamor je spadalo tudi britje spolovila in klizma pa spremljanje in beleženje popadkov, večinoma rutina, tudi za Jošta, ki je zelo hitro obvladal celotni postopek.

A ko se je približal čas zaključnega dejanja, je prostor zadihal v drugačni svetlobi. Glasno dihanje, neredko tudi kakšni stoki in sem ter tja celo kakšna kletvica, spodbujanje ... Popolnoma jasno je bilo, da v porodni sobi »babica kolo vodi« in gojenci so nemudoma postali odveč. In res, ko se je porod začel, je tudi Jošt moral zapustiti prostor. Ja, moški, razen porodničarja in morebiti pediatra, ob tem posvečenem dejanju ni imel česa početi! Dogajanje je lahko spremljal le od daleč, nekoliko prikrit za vrati. Šele ko je bilo malo detece varno oskrbljeno, je lahko pristopil in sodeloval pri merjenju dolžine in teže.

Tistega dne je bila porodna polna. Tri ženske, vsaka na svoji postelji in vsaka v svoji fazi rojevanja, so popolnoma okupirale prostor in pozornost babice. Za Jošta je bilo kljub polni porodni sobi le malo dela. Proti sredini dopoldneva je v prostor pomolila glavo strežnica.

»Samo povem. V malo sobo sem pripeljala eno novo. Sva se že namestili, hudega pa še ni in tudi ginekolog jo je že pogledal« in že je ni bilo več. Babica se je ozrla na zdolgočasenega Jošta in mu po kratkem razmisleku naročila: »Tole boš pa ti opravil, kajne. Vzemi, kar potrebuješ in veselo na delo. In ko opraviš, greš lahko domov!«

Naročilo je bila prava glasba za Joštova ušesa. Nič se ni obotavljal, pa saj tega ne bo počel prvič. S polnimi rokami je potrkal na vrata male porodne sobe, malo počakal, nato pa odprl vrata in ... obstal kakor vkopan. S postelje se je oglasila, nič manj začudena, njegova sošolka Branka, ki je tisto leto zaradi nosečnosti pavzirala: »Hej Jošt, kaj pa ti tukaj?«

Komaj je izdaval: »Ja, veš, praksa ... obriti bi te moral, pa klizmo bi ti moral dati, da si potem pripravljena na porod.«

Nekaj trenutkov je vladala absolutna tišina, nato pa je Branka odločno, čeprav s komaj slišnim glasom spregovorila: »Prav, ampak ne ti!«

Joštu je odleglo. Kljub temu je prakso za tisti dan zaključil. In to dokončno. Celo nekaj dni prej, kot je bilo načrtovano in manjkajoče dneve je odslužil, ja, kje drugje, kakor v štaciji. Tako so odločili, na šoli, bojda. Zakaj tako, mu pa ni bilo jasno.

***

Dve leti kasneje je bil Jošt že krepko v procesu pridobivanja znanja na višji zdravstveni šoli. Kabinetnega pouka nikakor ni maral, dobesedno pa je užival v času praktičnih vaj na raznih klinikah. Seveda je prišel tudi čas za obisk porodnišnice. Že prve ure so bile zanimive, nasičene z napotki in seminarskim delom. To, da bo moral najprej pomagati pri porodu, nato pa enega tudi samostojno voditi, ga je navdalo s prijetnim vznemirjenjem. Spomnil se je prakse v srednji šoli; čas, prebit v porodni sobi, je razumel kot izgubljeni čas. Ne, tu v Ljubljani bo drugače.

Seveda je Jošt znal tudi kalkilirati. Možnost, da lahko vaje v porodni sobi opravi tudi v nočnem času, je pograbil z odprtimi rokami. »Ponoči je več porodov, hitreje bo ‚naklepal‘ potrebne ure in opravil zahtevane aktivnosti«, si je mislil.

Prva noč ni bila prav nič posebnega. Eno samo čakanje na porodnice, ki jih ni in ni bilo. No ja, vsaj klepet z babicami je bil prijeten. Toliko raznih štorij so mu navrgle, da bo imel kaj premišljevat, ampak vse povedano prav gotovo ni res. Ne more biti.

Druga noč se je že začela bolj obetavno. Niti kave ni utegnil spiti, že se je začelo. Prva porodnica, ki so jo babice s pomočjo študentk hitro oskrbele, vsaj kar se priprave na porod tiče, je že ležala v sobi. In na vratih je bila že naslednja.

Obe nočni babici sta se spogledali: »Jošt, ta je pa v tvoji režiji. Zdravnik jo je že pogledal, ti pa poskrbi za dobrodošlico s klizmo in urejanjem ‚frizure!«

Ko se je Jošt čez dobri dve uri vračal v skupni prostor z upanjem na skodelico kave, je bil izredno zadovoljen. Za seboj je namreč imel sodelovanje pri porodu. Že pred vrati je lahko slišal buren pogovor, pomešan s smehom.

»Ja, sem mislila, kako mu bo nerodno. On pa nič. Že ko je pripravljaval material, se mu je kar smejalo. Potem pa: »Gospa, kako ste kaj? Ja, tole bova pa morala malo pobriti,« in se je lotil dela. Kot da ni nič posebnega. Sem upala, da se mu

bodo vsaj malo roke zatresle, pa nič, hladen kot špricar. »Ja, gospa, a ime za otročka imate pa že izbran? Tole bo malce cukalo, veste, tele britvice so žal ene slabših, ampak drugih ni ... « Me je že malo stisnilo, pa sem ga raje poslala asistirat k porodu, da mi ja ne bi česa ušpičil.«

»Ah, ne«, se je oglasil še porodničar. »Jošta poznam še z Jesenic! Tam je dobesedno specializiral iz britja. Mu drugega niso pustili delati. Da se ne bi pohujšal!« in seveda gromki smeh.

»Kako se mi ne bi smejalo«, se je v pogovor vključil še Jošt, ko je vstopil. »Vse samo materiali za enkratno uporabo. Prava pesem. Ko sem zadnjič dajal klizmo, sem moral uporabiti neko staro zadevo, bog ve, kolikokrat uporabljeno. Čudna, od razkužil in pogostih prekuhavanj že malo zmeščana guma, mi ni dajala dobrega občutka. Tokrat pa sem imel še rokavice za enkratno uporabo in še brivnik ...«

»In zakaj nisi povedal, da si večš tega posla?«

»Le zakaj bi o tem govoril, mar to ni nekaj običajnega?«

»Ja, no. Tale vic si nam pokvaril. Pa naj bo. Vzemi si kavo, potem pa, ko bo prva priložnost, greš k porodu.«

Na priložnost ni bilo treba dolgo čakati. Niti kave ni spil do konca in že je pozvonilo. »Multipara!« Gospa s sedmo nosečnostjo, že dodobra vajena vsega, se je temeljito pripravila doma, tako da jo je bilo treba le še namestiti v posteljo. Babica je preverila še položaj ploda, ugotovila, da se ustje že razpira in poslala Jošta po sterilni set za porod. »In hitro, ker porod v bistvu že poteka!«

Porod je dejansko minil hitro, Jošt je komaj vedel, kaj se točno dogaja, na srečo ga je v ozadju usmerjala babica.

»Pa smo rodili,« je še dejal, ko je bilo konec in podal malo štručko mamici. »Ja, pa smo rodili,« je ponovila mamica, pogledala najprej otročka, nato Jošta in babico ter bruhnila v smeh.

A Joštu ni bilo do smeha. V glavi mu je odmevalo vprašanje: »Zakaj? Zakaj je babica nenadoma segla med njegovimi rokami in prerezala presredek? Porod je šel gladko, nihče ni nič omenil, nič opozoril! Je bil on kaj kriv?«

A opravi še niso bili pri koncu. Treba je bilo izvleči še posteljico, oskrbeti porodnico in urediti tako posteljo kakor prostor. Ko so porodnico pripravili za šivanje presredka, se je instrumentarka zazrla v Jošta: »Kakšen pa si? Saj si ves krvav po licu!«

Jošt si je poskušal obrisati kri z obraza, a jo je samo še bolj razmazal. Tik nad obrvjo ga je zaskalelo; rana se je razprla in znova začela krvaveti. V trenutku se je spomnil: ko je hitel po set, je v naglici nekoliko zgrešil vrata in se zadel v kovinski podboj. Le babica si ni mogla kaj, da ne bi malce zbadla Jošta: »Ja, ja, z moškimi so vedno same težave!«

Prislužil si je jutranjo kavo in podpis v indeksu. Tu v rodni je zaključil. Zadovoljen je stopal po hodniku proti izhodu, ko se odprejo sobna vrata in že zasliši osuplo vprašanje: »Ja, Jošt, kaj pa ti tu?«

Ne, svoje daljne sorodnice Brine res ni pričakoval. Vsaj v teh prostorih ne. Še bolj začuden kot ona ji je odvrnil: »Ah, nič. Na vajah sem bil tu, zdaj grem pa domov.« Brina je samo še nekaj zamomljala in izginila nazaj sobo, Joštu pa je bilo to kar prav, saj si je želel samo še počitka.

***

Naslednje poletje je Jošt delal v jeseniški bolnišnici. Svoj prosti čas doma je večinoma prebil v družbi dobrih knjig. Tudi tistega popoldneva je bil popolnoma zatopljen v zaplet kriminalke. Samo na pol je slišal, kako je v kuhinjo vstopila sorodnica Brina, nekaj časa godla, nato pa povzdignila glas: »Zalika, če bosta ti ali tale tvoj Jošt samo kljun odprla, vama gobec razbijem!« In že je s tleskom zaprla vrata ter odvihrala po ulici.

Zdrzil se je: »Le kaj je bilo to?« A je že v sobo vstopila mati, se razkoračila, roke uprla ob boke: »Ti, kaj pa sta imela z Brino?«

»Le kaj? Nič. Že dolge mesece je niti videl nisem!«

»Ja, nekaj je že moralo biti, ko je tako pasja! Gotovo je bila v bolnišnici, pa mi spet nisi ničesar povedal!«

»Sem ti rekel, da je že več mesecev niti videl nisem!« Nato se je zdrzil. Pa ja ne? Kaj pa tisto v Ljubljani? Ampak tega bo res že skoraj leto. Ja, to je to. Zoprno. Že tako materi ne more govoriti o dogodkih v službi, tega pa sploh ne. Tako ali tako vse preveč zaključil po svoje.

In res se je začelo: »Jaz uboga reva, kam sem prišla! Zdaj mi že sin ne zaupa, pa sorodniki mi grozijo ... Le kaj sem ti storila, da si tako krut?«

Jošt je samo zavzdihnil in odšel na dolg sprehod. Le kaj je bilo Brini tega treba? Po vsem tem času! Zdaj doma lep čas ne bo miru. Mamo bo zvedavost glodala in bo poskušala na vse načine ... »Ja, le zakaj?«

Majda Pajnkihar,
Fellow of the European Academy
of Nursing Science

Dominika Vrbnjak, Aleksandra Lovrenčič

S ponosom sporočamo, da je Evropska akademija znanosti zdravstvene nege (EANS) dekanici Univerze v Mariboru Fakultete za zdravstvene vede prof. Dr (Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske) Majdi Pajnkihar podelila naziv »Fellow of the European Academy of Nursing Science«.

Evropska akademija znanosti zdravstvene nege je neodvisno organizirano telo, sestavljeno iz članov, ki so s štipendiranjem in raziskovanjem pomembno prispevali k napredku znanosti zdravstvene nege v Evropi. Namen akademije kot znanstvene skupnosti v Evropi je nuditi navdih, sodelovanje in akademsko voditeljstvo v zdravstveni negi. Akademija podpira forum evropskih znanstvenikov – medicinskih sester, ki razvijajo in spodbujajo znanje v zdravstveni negi z raziskavami in znanstvenimi dosežki v prizadevanju za odličnost. Naziv 'Fellow of the European Academy of Nursing Science' se podeljuje strokovnjakom, ki pomembno prispevajo k razvoju znanosti zdravstvene nege.

Prof. Dr (Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske) Majdo Pajnkihar odlikuje široka paleta znanstvenega, strokovnega in pedagoškega dela. Je dekanica, redna profesorica Univerze v Mariboru Fakultete za zdravstvene vede in vodja Inštituta za zdravstveno nego. Leta 2004 je doktorirala na Univerzi v Manchestru z doktorsko disertacijo »Theory Development for Nursing in Slovenia« in tako postala prva doktorica znanosti na področju zdravstvene nege v Sloveniji. Je pionirka na področju raziskovanja teorij zdravstvene nege v slovenskem okolju. Del rezultatov v okviru svojega raziskovalnega dela je prenesla v učbenik »Fundamentals of Nursing Models, Theories and Practice«, ki je izšel pri mednarodni založbi Wiley v soavtorstvu s priznanima profesorjema Hughom McKenno in Fiono Murphy. V letu 2018 je v sodelovanju z Univerzitetno založbo izšel tudi slovenski prevod učbenika z naslovom »Temelji modelov, teorij in prakse zdravstvene nege«. V času njenega vodenja je Fakulteta za zdravstvene vede akreditirala prvi doktorski študijski program zdravstvene nege v Sloveniji, v katerem sodelujejo številni priznani profesorji in raziskovalci iz tujih univerz ter vzpostavila prvo študijsko smer na 2. stopnji, ki sledi usmeritvam tujih študijskih programov za pridobivanje naprednih znanj v

zdravstveni negi oz. napredno prakso v zdravstveni negi, tj. Integrirana obravnava kroničnih bolnikov. Je tudi ena od treh ustanovnih partnerjev mednarodne skupine Understanding Development Issues in Nurse Educator Careers (UDINE-C), ki povezuje profesorje, zdravstvene profesionalce in promovira raziskovanje ter izobraževanje v zdravstveni negi po različnih evropskih državah, ZDA in Rusiji.

Prav tako je tudi gostujoča profesorica in učiteljica na številnih tujih univerzah ter avtorica znanstvenih člankov v domačih in tujih strokovnih publikacijah in članica prestižne Sigma Theta Tau International Society. Je tudi prejemnica številnih nagrad in priznanj. S svojim izjemnim raziskovalnim in managerskim delom je intenzivno vplivala na razvoj poklica in znanosti zdravstvene nege v Sloveniji in širše. Njeno delo je v letu 2018 prepoznala tudi Ameriška akademija zdravstvene nege (AAN) in ji podelila naziv Fellow of the American Academy of Nursing (FAAN).

FEANS, zadnji prestižni naziv, omogoča tudi drugim zaposlenim in študentom povezovanje in prenos znanja oz. izkušenj ter sodelovanje s priznanimi evropskimi izobraževalnimi, raziskovalnimi in zdravstvenimi institucijami, na kar smo na Fakulteti za zdravstvene vede izjemno ponosni.

Cestitka

Na Fakulteti za organizacijske vede Univerze v Mariboru je uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo naša sodelavka

Marija Milavec Kapun.

Veselimo se njenega uspeha in ji želimo uspešno delo na nadaljnji karierni poti!

Člani Oddelka za zdravstveno nego Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
DIREKTORAT ZA DOLGOTRAJNO OSKRBO

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

DOM PETRA UZARJA
TRŽIČ
Hrana pripravnik ljudi

Vzpostavitev centralizirane priprave zdravil v Domu Petra Uzarja Tržič

Bojana Hočevar Posavec, Katja Skinder Savič, Irena Koprivnikar, Nina Kuhar,
Nina Mulej, Brigita Resmanč

Dom Petra Uzarja Tržič se je prijavil na javni razpis za izbor operacij »Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstop novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in programov za starejše«, ki ga sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Izbran je bil skupaj s konzorcijskima partnerjema Osnovnim zdravstvom Gorenjske OE Zdravstveni dom Tržič in Lekarno Deteljica d. o. o.

Namen projekta je razviti, preizkusiti in implementirati nova orodja, nove storitve ter doseči integracijo storitev in izvajalcev storitev. Cilj je zagotavljanje k upravičencu usmerjene integrirane oskrbe ter vzpostavitve povezave med sistemi zdravstva in socialnega varstva. S tem želimo doseči kakovostno in varno kontinuirano obravnavo posameznika. Namen je tudi graditev modela prenosa kompetenc med različnimi profili in implementacija novih znanj za kompetentno in prožnejše izvajanje storitev v skupnosti (UL RS, 2019).

V projekt bo vključenih najmanj 200 uporabnikov v občini Tržič, ki bodo potrebovali integrirane skupnostne storitve in programe ter izpolnjevali pogoje za vključitev. Do novih storitev v okviru JR bodo upravičeni starejši od 65 let, po predpisnem ocenjevalnem orodju ocenjene kot upravičene in ne bodo prejemniki pravic po predpisih s področja osebne asistencije. Storitve bodo za uporabnike, vključene v projekt, brezplačne. Projekt bo potekal do 30. 6. 2022.

V okviru izvajanja projekta bomo vzpostavili centralizirano pripravo zdravil. V ta namen smo zaposlili kompetentnega kader, in sicer štiri tehnike zdravstvene nege. Pridružil se jim je magister farmacije, ki je za polovični delovni čas zaposlen pri našem konzorcijskem partnerju Lekarni Deteljica d.o.o. Kader za pripravo zdravil bo zaposlen samo na projektu in ne bo obremenjen z drugimi dejavnostmi. Vsi zaposleni bodo seznanjeni z novim sistemom priprave zdravil. V pripravi je tudi protokol za spremljanje napak pri pripravi in dajanju zdravil, ki bo pregledan in potrjen na Ministrstvu za zdravje.

Prenovili in na novo bomo opremili klimatizirani prostor za centralizirano pripravo zdravil, ki bo namenjen le shranjevanju

zdravil v skladu s standardi kakovosti in njihovi pripravi. Vhod v prostor bo označen in bo dovoljen samo zaposlenim, ki bodo pripravljali zdravila.

Nove storitve bodo vključevale pripravo zdravil za uporabnike, ki bodo vključeni v projekt. Zdravila za per os uporabo bodo pripravljena v posebnih delilnikih zdravil. Zdravila bodo v posameznem prozornem razdelku, ki je preprost za odpiranje. Zdravila bodo združena za enkratno jemanje. Na delilniku bodo zapisana generična imena posameznih zdravil, koncentracija in kdaj bo moral uporabnik vzeti zdravilo. Na vrhu delilnika bodo zapisani osebni podatki o uporabniku zdravila (ime in priimek ter datum rojstva).

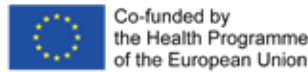
Pomoč pri jemanju že pripravljenih zdravil in nadzor pri jemanju zdravil bosta izvajala tehnik zdravstvene nege in tudi bolničar-negovalec, ki se bo za izvajanje storitve dodatno usposobil po programu, ki ga je pripravilo Ministrstvo za zdravje. Storitve bo vključevala pomoč pri jemanju že pripravljenih zdravil pri obravnavi kronične bolezni skozi usta, na kožo, sluznice, v obliki inhalacij. Pripravo in dajanje zdravil v obliki podkožnih injekcij ali rektalno bodo izvajali tehniki zdravstvene nege.

Magister farmacije bo za posameznega uporabnika integrirane oskrbe zdravila pregledal in se po potrebi posvetoval z osebnim ali lečečim zdravnikom. Pregled zdravil se bo opravil ob vključitvi uporabnika v izvajanje storitev integrirane oskrbe po JR in najmanj 6 mesecev po prvem pregledu. Magister farmacije bo pripravil individualni pregled uporabe zdravil za vsakega vključenega uporabnika, ki bo storitev potreboval in ga ob spremembi predpisane terapije spremenil. Opravil bo svetovanje, ki se bo evidentiralo ob vključitvi uporabnika v izvajanje storitev po JR in ob spremembi zdravil za zdravljenje kroničnih bolezni. Svetovanje pri posameznikih, ki ne bodo zmogli priti do lekarne, bo opravil na njihovem domu ali v domu starejših. Magister farmacije se bo vključeval tudi v izvajanje storitve Post-diagnostična podpora osebam z demenco in njihovim svojcem. Vse storitve bo magister farmacije evidentiral v informacijski sistem. Na podlagi zbranih podatkov bo naredil statistično analizo in pripravil poročilo o delu.

Nabor storitev se lahko med trajanjem projekta glede na zaznane potrebe uporabnika v dogovoru z Ministrstvom za zdravje razširi z novimi storitvami.

Vir:

Uradni list RS, št. 38/2019 z dne 14. 6. 2019.

Drugo iPAAC JA srečanje deležnikov in organizacij, ki delujejo na področju obvladovanja raka v Sloveniji

Dr. Marjetka Jelenc, Karmen Hribar, Nacionalni inštitut za javno zdravje

Maja 2020 je potekalo že drugo srečanje deležnikov in organizacij, ki delujejo na področju obvladovanja raka v Sloveniji. Deležniki so se v okviru projekta skupnega ukrepanja o inovativnem partnerstvu za boj proti raku (angl. Innovative Partnership for Action Against Cancer – iPAAC JA) prvič srečali leta 2019 na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ).

Zaradi trenutnega epidemiološkega položaja v državi je srečanje tokrat potekalo preko spleta, vendar zato ni bilo nič manj uspešno in obiskano. Projekt skupnega ukrepanja iPAAC (Jelenc & Lipušček, 2018) je že tretji projekt iz skupine projektov skupnega ukrepanja, ki veljajo za največje projekte na področju celostne obravnave raka v Evropi, ki ga koordinira NIJZ. Inštitut očitno uživa veliko zaupanje Evropske komisije na področju vodenja velikih evropskih projektov na podlagi dveh uspešno vodenih in že zaključenih projektov,

European Partnership for Action Against Cancer Joint Action – EPAAC JA in Cancer Control Joint Action - CANCON JA (Jelenc, et al., 2012; Jelenc & Albreht, 2014), oba s področja obvladovanja raka. Glavni cilj projekta skupnega ukrepanja iPAAC je, kot že samo ime projekta nakazuje, razvoj inovativnih pristopov, usmerjenih v napredek na področju obvladovanja raka.

Srečanje smo naslovlili Obvladovanje raka v Evropski uniji, saj so bila vsa predavanja povezana s to tematiko. Direktor NIJZ dr. Milan Krek je srečanje otvoril in v nagovoru poudaril pomen obvladovanja raka, ki je v Sloveniji eden izmed velikih javnozdravstvenih problemov. Doc. dr. Tit Albreht, znanstveni koordinator projekta iPAAC JA, je predstavil vsebine projekta, njegove dosežke in napredovanje, tako imenovano »misijo rak« (Hribar & Jelenc, 2020) ter izzive obravnave raka v času covid-19. Presejalne programe za raka, ki so v Sloveniji zagotovo primer dobre prakse za vse evropske države, je predstavila vodja programa Svit dr. Dominika Novak Mlakar. Svit je preventivni zdravstveni program, ki je namenjen preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki, ki vključuje moške in ženske

med 50. in 74. letom starosti, ki so pregledani vsaki dve (2) leti (Ministrstvo za zdravje, 2020). Klinične registre s področja raka in njihov pomen je predstavila prof. dr. Vesna Zadnik z Onkološkega inštituta Ljubljana (OIL). Doc. dr. Mateja Krajc, prav tako z OIL, je imela predavanje na temo vloge genomike pri obvladovanju raka. Dosežke, dileme in vizijo slovenskega državnega programa za obvladovanje raka je predstavil njegov koordinator prof. dr. Branko Zakotnik. Dr. Urška Ivanuš z OIL je predstavila vseh dvanajst postavk evropskega kodeksa proti raku. Zaključku predavanj je sledila zanimiva diskusija in številna postavljena vprašanja so pokazala veliko zanimanje udeležencev za predstavljene tematike.

Srečanja so se poleg predstavnikov koordinatorja projekta iPAAC JA, drugih sodelavcev z NIJZ, predstavnikov OIL in Ministrstva za zdravje udeležili tudi predstavniki številnih nevladnih organizacij, med drugimi predstavniki Slovenskega združenja bolnikov z limfomom in levkemijo, predstavniki Zveze slovenskih društev za boj proti raku, predstavniki združenja Europa Donna Slovenija, predstavniki Društva laringektomiranih Slovenije, predstavniki Združenja EuropaColon Slovenija, predstavniki Društva onkoloških bolnikov Slovenije ter predstavniki Slovenske filantropije.

Uspešno srečanje je zaključil doc. dr. Tit Albreht in udeležence povabil na naslednje srečanje, ki bo potekalo prihodnje leto.

Viri:

Želenc, M., Lipušček, T., 2018. Slovenija vodi tudi tretji evropski projekt s področja raka Joint Action iPAAC. *Utrip : informativni bilten Zbornice zdravstvene nege Slovenije*; 26 (7), pp. 35–36.

Želenc, M., Van Hoof, E., Albreht, T., Meglič, M., Seljak, M., Radoš Kínel, S., 2012. Joint Action European Partnership for Action Against Cancer. *Archives of public health*; 70 (24), pp. 1–10.

Želenc, M., Albreht, T., 2014. Joint action cancer control. *Zdravstveno varstvo : Slovenian journal of public health*; 53 (3), pp. 275–276.

Hribar, K., Želenc, M., 2020. Misije - novost na področju evropskih raziskav in inovacij pri Evropski komisiji. *Utrip : informativni bilten Zbornice zdravstvene nege Slovenije*; 28 (4), pp. 62–63.

Ministrstvo za zdravje, 2020. O programu Svit. [online] Available at: <https://www.program-svit.si/za-uporabnike/o-programu/kako-poteka-program-svit/> [22.6.2020].

Obvestilo

Spoštovani,

naslednja številka *Utripa* je dvojna (oktober/november) in izide v prvih dneh oktobra 2020.

Prispevke sprejemamo do 20. septembra.

Uredništvo

Bela štacunca

Kupon ugodnosti

10% popusta na celoten nakup

15% popusta na vse higienske vložke in tampone

- Vir, Šaranovičeva cesta 35, 1230 Domžale
- Maribor, Jezdarska ulica 4, 2000 Maribor
- Koper, Pristaniška 19, 6000 Koper
- Izola, Ljubljanska ulica 1, 6310 Izola
- Ljubljana, BTC - Hala A, Šmartinska 152, 1000 Ljubljana
- Idrija, Drogerija Tuš Idrija, Lapajnetova ulica 33, 5280 Idrija
- Kranj, Planet Tuš Kranj, Cesta Jaka Platiše 18, 4000 Kranj
- Kamnik, Ljubljanska cesta 4F, 1241 Kamnik
- Celje, Ljubljanska cesta 10, 3000 Celje
- Grosuplje, Adamičeva cesta 24, 1290 Grosuplje

Kupon ugodnosti velja do 31. 12. 2020 ob predložitvi ID kartice Zbornice-Zveze. Popusti se ne seštevajo in ne veljajo na izdelke na naročilnico, ki jo predpiše zdravnik, na izdelke v akciji, darilne bone in izdelke z zaklenjeno ceno.

www.tosama.si

Pet let delovanja Mediacijskega centra Zdravstvenega doma Ljubljana

Romana Zupan, Tadeja Kolander

Mediacijski center Zdravstvenega doma (ZD) Ljubljana je junija 2020 praznoval pet let svojega delovanja. Od leta 2015 predstavlja varen prostor za reševanje nesporazumov in sporov v zdravstvu. V želji dodatno obogatiti kakovost naših storitev in prispevati k čim boljši medsebojni komunikaciji mediacijski center od leta 2018 deluje tudi kot sodobni učni center.

Mediacijski center ZD Ljubljana kot varen prostor za reševanje nesporazumov

Nesporazumi in spori so del našega življenja in z njimi se srečujemo tudi v zdravstvu. Občasno nastajajo tako v odnosu s pacienti in njihovimi svojci kot tudi med zaposlenimi. ZD Ljubljana je že pred leti prepoznal potrebo, da uporabnikom svojih storitev, zaposlenim in drugim ponudi mediacijo kot miren, zaupen ter neuraden način reševanja sporov. Udeleženci k mediaciji pristopijo prostovoljno in ob neuradnem in popolnoma zaupnem postopku s pomočjo mediatorja poskušajo najti skupno rešitev. Ker je najboljša rešitev tista, do katere prideta stranki sami, z rešitvijo spora na novo oblikujeta medsebojna razmerja in odnose. Zaradi svoje narave je postopek do strank prijaznejši in prilagojen njunim interesom. Do rešitve prideta po mirni poti s prepoznavanjem in upoštevanjem čustev, kar stabilizira odnos in omogoča

nadaljnje sodelovanje. V zdravstvu je mediacija zelo učinkovit način reševanja sporov, saj vpletenim pomaga hitro ter ponovno vzpostavlja zaupanje in medsebojno sodelovanje. Pri mediacijah sodelujejo mediatorji, ki so strokovno usposobljeni, v celotnem postopku nevtralni, ohranjajo ustrezno kulturo pogovora, varujejo dostojanstvo vseh udeležencev ter zagotavljajo zaupnost povedanega.

Nezadovoljstvo in nesporazumi bodo, žal, vedno spremljevalci našega poklicnega okolja, ki pa se jih lahko naučimo prijazno in spoštljivo reševati ter z ustreznimi komunikacijskimi veščinami preprečevati. Zato Mediacijski center ZD Ljubljana deluje tudi kot učni center.

Mediacijski center ZD Ljubljana kot sodobni učni center

Mediacijski center ZD Ljubljana od leta 2018 organizira redna usposabljanja z delavnicami o komunikacijskih veščinah, ki so osnovno orodje uspešnega dela z ljudmi, dobrega vodenja in kakovostnih medsebojnih odnosov.

Delavnice, ki se izvajajo v Mediacijskem centru, so:

- Uspešna komunikacija in reševanje nesporazumov v zdravstvu,
- Sporočanje slabe novice,
- Kako v skrbi za druge poskrbeti zase,
- Opolnomočimo sebe in svoje komunikacijske veščine za krepitev odnosov v nepredvidljivih situacijah,
- Kakovost se začne z vstopom skozi vrata – informator in telefonist v zdravstvu,

- Utrjevanje mediacijskih veščin za mediatorje ZD Ljubljana,
- Usposabljanje simuliranega pacienta.

Potekajo tudi krajša predavanja:

- Veščine uspešne komunikacije,
- S timskim delom do kakovostne zdravstvene nege,
- Mediacija v zdravstvu in uporaba mediacijskih veščin,
- Prednosti reševanja nesoglasij z mediacijo,
- Razvojno ocenjevanje in letni pogovor – priprava in izvedba.

Pogosto ga opišejo kot prostor, kjer so tudi izobraževanja drugačna, uporabna, osebno doživeta, zanimiva, manj formalna in dejavna.

Ustrezne komunikacijske veščine so tiste, ki zdravstvenim delavcem pomagajo, da lahko vodijo ustrezno sporazumevanje in ohranijo profesionalen ter spoštljiv medsebojni odnos tako s pacienti kot tudi s sodelavci. Mediacijski center ZD Ljubljana bo še naprej prispeval k dobremu počutju v delovnem okolju in boljši kakovosti življenja.

Delavnice potekajo v majhnih skupinah, kar zagotavlja kakovostnejšo izvedbo in aktivno sodelovanje vseh udeleženi. Učenje v našem centru poteka na sodoben, napreden način, saj se večina učnih delavnic izvaja z vključitvijo simuliranega pacienta. Izobraževalne delavnice so namenjene vsem timom v zdravstvu in drugim sodelavcem (informatorji, telefonisti, poslovne sekretarke ...). Večina delavnic temelji na učenju in izpopolnjevanju komunikacijskih veščin v različnih zahtevnih situacijah, s katerimi se redno srečujemo.

Število udeležencev na usposabljanjih Medijskega centra je v porastu. Vedno bolj so usposabljanja prepoznana tudi pri zunanjih udeležencih, ki niso zaposleni v ZD Ljubljana.

Za spoštljive medsebojne odnose tudi vnaprej

Med uporabniki naših storitev je Medijski center prepoznana kot varen in prijazen prostor, kjer se lahko izrazijo stiske, ki nastanejo v medsebojnih odnosih s pacienti in sodelavci.

Pet let Medijskega centra (Fotografija: Romana Zupan)

Romana Zupan, vodja Medijskega centra (Fotografija: Polona Tanšek Ašker)

Spoštovani člani,

*če še ne prejimate aktualnih e novic
Zbornice – Zveze, se na njih naročite na
email: clanarina@zbornica-zveza.si.
Spremljajte nas tudi na Facebooku:
www.facebook.com/zbornica.zveza/*

Zbornica – Zveza

Prosti čas mladih – Mladi prostovoljci v Slovenskem društvu hospic

Andreja Čilenšek, Slovensko društvo hospic

Prosti čas mladim omogoča sprostitev, umik od obveznosti vsakdana na način, ki posamezniku ustreza. To je čas, ko se mladi družijo, se zabavajo in se svo-bodno odločajo za neko dejavnost. Mnogi se v okviru svojega prostega časa odločijo za opravljanje prostovoljskega dela v nevladnih organizacijah, s čimer prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter k razvoju solidarne in humane družbe.

Obdobje mladosti zaznamuje prehod iz otroštva v odraslost, zato mladi predstavljajo družbeno skupino, ki se sooča s posebnimi okoliščinami in izzivi. Ključno je, da posamezniki v tem obdobju zaživijo neodvisno in samostojno življenje, da postanejo avtonomni. Neodvisen posameznik lahko namreč prevzame odgovornost za lastno prihodnost, uresničuje cilje v zasebnem življenju in hkrati kot odgovoren državljan izpolnjuje svojo vlogo v družbi (Mesojedec, et al., 2014).

Hospic organizacije v tujini v svoje programe tako vključujejo mlade že po 14. letu v spremstvu njihovih staršev, kar glede na veliko število vključenih mladih prostovoljcev kaže na primer dobre prakse. St Mary's Hospice v Veliki Britaniji v svoje programe vključuje 44 mladih prostovoljcev v starosti pod 25 let, ki so na začetku deležni usposabljanja in

ustrezne podpore. Njihovi prostovoljci pomagajo pri različnih de-javnostih, s čimer si izboljšujejo socialne spretnosti in pridobivajo delovne izkušnje, novo znanje in kompetence (St. Mary's Hospice, 2020). Podobno v Northwest Hospice Ohio deluje 40 mladih prostovoljcev, ki so predhodno podpisali dogovor za šestmesečno opravljanje prostovoljskega dela. V okviru prostovoljskega dela mladi skupaj s starši obiskujejo uporabnike, poslušajo njihove zgodbe, jim berejo, igrajo z njimi družabne igre, predvsem pa so ob njih prisotni, ko jih potrebujejo (Hospice of Northwest Ohio, 2020). Pridobljene izkušnje v okviru prostovoljskega dela mladim pomagajo pri povečanju njihove zaposljivosti in prispevajo k njihovemu lažjemu vstopu na trg dela.

Mladi se skozi generacije spreminjajo. Tehnologija se spreminja, zato se spreminja tudi preživljanje prostega časa. Težava ni v spremembah, ampak v počutju mladih, ki je med drugim vezano tudi na način preživljanja prostega časa in se pogosto kažejo v obliki nezadovoljstva, nezainteresiranosti, nemotiviranosti, pogosto celo v obliki depresije. Mladi se srečujejo z različnimi stiskami, zato je pomembno, da preživljanje prostega časa omogoča in podpira tudi izražanje njihovih čustev. Mnogi se temu izogibajo, zlasti pri dekletih se kaže večja tendenca po ne-izražanju čustev navzven in držanju čustev navznoter (Fabjan, 2011). Pogosto mladi izbirajo tisto mrežo soci-alnih odnosov, ki je za njih funkcionalna, a emocionalno manj pomembna (Ferenc, 2006).

Za izražanje čustev je potreben varen prostor, dovolj časa, odprtost poslušalca in tistega, ki o svojih čustvih spregovori. Takšen prostor je v Slovenskem društvu hospic nekaj vsakdanjega.

Slovensko društvo hospic je nevladna, neprofitna, humanitarna organizacija, po-sebnega družbenega pomena, ki izvaja celostno oskrbo umirajočih bolnikov in njihovih svojcev. Društvo je 6. junija 1995 ustanovila zdravnica onkologinja Metka Kle-višar. Vse od začetka delovanja so prostovoljci jedro in srce Slovenskega društva hospic. Starostna struktura je skozi vsa leta delovanja društva zelo raznolika. V letu 2019 je bilo v programe društva vključenih 142 prostovoljcev, ki so opravili 12.806,65 ure dela. Od tega je prostovoljsko delo v društvu opravljalo 11 žensk in 2 moška v starosti od 20 do 30 let, 29 prostovoljk in 1 prostovoljec v starosti od 30 do 40 let, 24 (18 žensk in 6 moških) v starosti od 40 do 50 let ter 30 prostovoljk in 6 prostovoljcev v starosti od 50 do 60 let. V letu 2019 je bilo v programe društva vključenih največ po-sameznikov starih nad 60 let, in sicer 34 žensk in 5 moških. V naslednjih letih se pričakuje porast števila mladih prostovoljcev. Društvo zaznava tudi potrebo po vključitvi prostovoljcev mlajših od 18 let.

V Slovenskem društvu hospic je v zadnjih petih letih mogoče opaziti porast interesa mladih po opravljanju prostovoljskega dela. Za udeležbo na začetnem usposabljanju prostovoljcev (ZUP) se tako odloča vedno več mladih zdravnic, diplomiranih sociologinj, študentk/študentov različnih strokovnih smeri, ki čutijo željo po pridobivanju dodatnega znanja in kompetenc.

Izkušnje kažejo, da se mladi za prostovoljsko delo odločijo zlasti zaradi osebne izkušnje izgube, ki jih nagovarja z željo po pomoči drugim s podobno izkušnjo. Mnogi se vključujejo z željo po iskanju novega socialnega kroga in novih izkušenj, ki jim lahko koristijo pri iskanju zaposlitve. S svojim prostovoljskim delom v Slovenskem društvu hospic mladi razvijajo tudi občutek solidarnosti in sočutja do sočloveka.

Prostovoljstvo v Slovenskem društvu hospic podpira vse programe društva: Spremljanje umirajočih in njihovih svojcev, Žalovanje odraslih, otrok in mladostnikov in program Detabuizacija smrti. V društvo se s pomočjo programa Prostovoljstvo vključujejo mladi prostovoljci, ki so dopolnili 18 let in opravili začetno usposabljanje za prostovoljce (ZUP), ki vključuje dvanajst srečanj po tri ure. V okviru usposabljanja pridobijo dodatna znanja in sposobnosti za delo z umirajočimi in žalujočimi.

Delo z uporabniki Slovenskega društva hospic je specifično in zahteva veliko iskrenega in odprtega vpogleda vase. Iz tega razloga je prostovoljec že v okviru usposabljanja ZUP omogočen varen prostor za soočanje z lastnimi psihičnimi vsebinami s tega področja ter možnost sprotne predelave le-teh pod mentorstvom izkušenih strokovnih delavcev.

Prostovoljci Slovenskega društva hospic predstavljajo pomemben člen multidisciplinarnega tima paliativne in hospic oskrbe. Umirajočim, njihovim svojcem in žalujočim nudijo oporo v najtežjih trenutkih in pripomorejo k zmanjševanju njihovih stisk. Vse več mladih prostovoljcev se odloča za udeležbo na taboru za žalujoče otroke in mladostnike (Tabor Levjesrčnih). Izkušnje kažejo, da je zaradi različne starosti otrok in mladostnikov pomembna zlasti starostna raznolikost voditeljev skupin. Žalujoči otroci in mladostniki potrebujejo v skupini mlajše voditelje skupin, ki jim nudijo do-datno podporo in varen prostor, kjer lahko izrazijo svoja čustva.

Medgeneracijska sodelovanja in izkušnje starejših lahko mladim pomagajo pri osmišljanju življenja. Občutek, da nekomu pomagaš, napolni praznino s hvaležnostjo, čustveno okrepi in pomaga pri občutku osamljenosti.

Preživljanje prostega časa, interakcija z drugimi ljudmi, opazovanje in absorbiranje vzorcev iz okolice vpliva na izoblikovanje osebnosti mladih na nezavedni ravni. Z ustvarjalnim preživljanjem prostega časa v obliki prostovoljskega dela se mladi naučijo odzivati in predvsem prepoznavati svojo vlogo znotraj skupine. Za vključitev mladih v nevladno organizacijo je potreben prilagojen program dela, ki mlade do-datno motivira k opravljanju prostovoljskega dela, predvsem pa jih povezuje in spodbuja k interakciji v odprti komunikaciji, prepoznavanju občutkov, čustev, kar vpliva na oblikovanje njihove samopodobe. Medgeneracijska sodelovanja in izkušnje starejših lahko mladim pomagajo pri osmišljanju življenja. Občutek, da nekomu pomagaš, napolni praznino s hvaležnostjo, čustveno okrepi in pomaga pri občutku osamljenosti.

Mladim še vedno veliko pomeni druženje s prijatelji in sorojstniki, zato se kaže potreba po njihovi vključitvi v skupine z mlajšimi uporabniki. Na ta način se bodo počutili bolj povezani in aktivni, manj osamljeni in obogateni z izkušnjami z uporabniki. Smiselna je tudi njihova vključitev v medgeneracijske skupine, kar bi mlade dodatno obogatilo na čustvenem področju, življenjske izkušnje starejših pa bi mladim pomagale pri ohranjanju socialnega stika.

»V Slovenskem društvu hospic imam občutek, da veliko dam, še več dobivam. Spoznavam nove ljudi in se učim. Največ o sebi. Odkar opravljam prostovoljsko delo, se mi zdi, kot da sem na bolniški postelji in odkrivam nove rane in celim stare.

Za vključitev me je motivirala želja po osebni rasti in lastno odkrivanje. Rabila sem nekaj zase in v Slovenskem društvu hospic sem to našla.«

Samanta Potočnik, prostovoljka Slovenskega društva hospic

Fotografije: Matija Tomc
in lasten vir

Viri in literatura:

Fabjan, A., 2011. Epidemija samopoškodovanja med mladimi v Sloveniji. Available at: http://www.mss.si/datoteke/dokumenti/socialna_vkljucenost_publicacija.pdf [16. 6. 2020].

Ferenc, T., 2006. Čustva in starostniki: diplomsko delo univerzitetnega študija. Ljubljana: Uni-verza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Hospice of Northwest Ohio, 2020. Teen Volunteers. Available at: <https://www.hospicenwo.org/volunteers/teen-volunteers/> [16. 6. 2020].

Mesojedec, T., Pucelj Lukan, P., Milenković Kikelj, N., Mrak Merhar, I. & Grbec, A. 2014. Mladi in socialna vključenost. Available at: http://www.mss.si/datoteke/dokumenti/socialna_vkljucenost_publicacija.pdf [15. 6. 2020].

St Mary's Hospice, 2020. Young Volunteers. Available at: <https://www.stmaryshospice.org.uk/for-volunteers/young-volunteers/> [16. 6. 2020].

Spomin na Tejo Pulko

Tejo sem spoznala kot medicinsko sestro, že zelo dolgo je tega. Kar pomnim, je bila moja prijateljica. Nikoli nisva bili sodelavki, zaposlena je bila v ZD Ptuj, v Dispanzerju za pljučne bolezni. Sodelovali sva v DMS-BZT Ptuj - Ormož. Ves čas je bila aktivna, bila je tudi predsednica Pulmološke sekcije pri Zbornici – Zvezi.

Vedno sem s spoštovanjem gledala na kolegice, ki so študirale ob delu. Tudi Teja je višjo šolo za zdravstvene delavce končala ob družini, službi, ob delu. Teja ni bila le medicinska sestra, bila je navdih mnogim, prijazna, vendar realna.

Znala je poslušati, ni dala odgovora, vendar nas je učila, da smo si odgovore iskali sami. Bila je velika ljubiteljica planin, zabavna na vseh pohodih, zadnja leta pa zaljubljena v Pohorje.

Potem je prišla bolezen, trmasto jo je premagala, saj je bila borka.

Pa ne za dolgo, bolezen se je vrnila. Na obrazu se ji je videla bolečina, trpljenje.

Nekega sobotnega dopoldneva v maju mi je njena hčerka poslala sporočilo: »It's over. She is free.«

Da, bila je osvobodjena bolečin ... Poslovila se je. Zame in vse, ki smo jo poznali, pa bo v srcu ostala prijateljica za vedno.

Metka Rašl

Fotografija: Benka Pulko

V počastitev 200-letnice rojstva utemeljiteljice sodobne zdravstvene nege Florence Nightingale in zaradi ključne vloge medicinskih sester in babic pri varovanju in ohranjanju zdravja je Svetovna zdravstvena organizacija leto 2020 razglasila za mednarodno leto medicinskih sester in babic.

Naše delo so v preteklem času zaznamovale okoliščine epidemije, ki so nas v družbi izpostavile bolj, kot smo se kadarkoli sami, na način, ki ga nihče ni pričakoval.

Delo in življenje vseh nas, ki tudi v aktualnem času simbolno govorita o vplivu našega dela na življenje in zdravje ljudi, je s pristopom, strokovnostjo, empatijo, sočutjem in preudarnostjo ustvarjala tudi britanska humanistka in medicinska sestra »Flo«.

Njene besede še danes opisujejo moč medicinskih sester in babic, ki premika meje, ne le v našem poklicnem življenju, temveč v sleherni družbi, v času miru in največjih kriz človeštva: *»Vsi govorijo, da se nečesa ne da storiti, dokler ne pride nekdo, ki to stori.«*

Zato razstavo namenjamo vsem vam, spoštovane kolegice in kolegi, v zahvalo za neprecenljivo strokovno delo, medsebojno in medpoklicno sodelovanje in naklonjenost, predanost in vsakodnevno skrb, ki jo izkazujemo našim pacientom. Za vse, kar je bilo tudi v teh časih za mnoge nemogoče. Ponovno smo ostali trdna opora in upanje ljudem v najhujših stiskah.

Ksenija Pirš, predsednica društva

V mednarodnem letu medicinskih sester in babic vas vljudno vabimo na

odprte razstave ob 200-letnici rojstva Florence Nightingale,
ki bo v **četrtek, 17. septembra 2020,**

**ob 17. uri v prostorih Društva medicinskih sester, babic
in zdravstvenih tehnikov (DMSBZT) Maribor (Ulica heroja
Jevtiča 5, 2000 Maribor).**

Razstavo je pripravila

Delovna skupina za ohranjanje zgodovine zdravstvene in
babiške nege pri DMSBZT Maribor.

**Razstava bo odprta vsak torek
od 13.00 do 17.00 do konca leta 2020.**

Za skupinske ogledе se lahko dogovorimo po telefonu
051 394 396 ali po elektronski pošti info@dmsbzt-mb.si.

Veselimo se srečanja z vami!

Ksenija Pirš, predsednica društva
Marjeta Kokoš, vodja delovne skupine

vabi na dvodnevno delavnico z naslovom

VERTIKALNA REFLEKSNA TEHNIKA NA STOPALIH IN ROKAH

Refleksna masaža na stopalih in rokah je že dokaj znana zdravilska metoda. Manj znana pa je vertikalna refleksna tehnika. Tudi s to tehniko delujemo na celoten organizem, vendar jo izvajamo v sedečem položaju. Primerna je zlasti za ljudi, ki težko ležijo, pa tudi v primerih, ko želimo v nekaj minutah sprostiti celo telo. Izboljša limfni obtok in podpre obrambne mehanizme ter sprosti in stabilizira hormonski sistem. Vpliva tudi na vegetativni živčni sistem.

Delavnica bo 2. in 3. oktobra 2020, v petek od 16.00 do 20.00 ter v soboto od 9.00 do 15.00 v društvenih prostorih na Poljanski cesti 14 v Ljubljani.

Vodila jo bo gospa Milena Plut Podvršič, dr. med.

Delavnica je aktivna, zato potrebujete udobna oblačila. S sabo prinesite brisačo, copate in vlažilne robčke.

Prijave sprejemamo preko elektronske prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana na: www.drustvo-med-sester-lj.si do 20. 9. 2020 oz. do zapolnitve prostih mest (**20**) ali na tel. številko: 041 754 695 (Irma Kiprijanović).

Osební prispevek za člane DMSBZT Ljubljana znaša **35 €**, za druge udeležence pa **90 €** z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-odstotnega popusta (plačajo **45 €** z vključenim DDV), razliko do polne cene pa krije društvo iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.

Prosimo, da se delavnice udeležite le, če ste zdravi in pri sebi ne opažate nobenih znakov okužbe s SARS-CoV-2 (covid-19).

Za komplementarno in naravno zdravilstvo v zdravstveni negi pri
DMSBZT Ljubljana:
Nada Sirmik

Predsednica DMSBZT LJ:
Đurđa Sima

vabi na vadbo joga, pilatesa in razgibalne vaje v sezoni 2020/2021

Vadba JOGE

Ljubljana

OČESNA KLINIKA

Zaloška 29a (vhod iz Grablovičeve ulice)

Urnik: TOREK

1. skupina 16:00–17:30

2. skupina 17:45–19:15

Vadbo vodi gospa **KARMEN HIRSCH**.

Prijave sprejema gospa **Janja Filipovič**, tel. 030 642 235, med 18.00 in 19.00 od ponedeljka do petka.

SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA

Poljanska 69 (velika telovadnica)

Urnik: SREDA

1. skupina 16:00–17:30

Vadbo vodi gospa **KARMEN HIRSCH**.

Prijave sprejema gospa **Žana Mikloš**, tel. 030 336 929, med 18.00 in 19.00 od ponedeljka do petka.

PORODNIŠNICA (nekdanja BABIŠKA ŠOLA)

Šlajmerjeva 3

Urnik: ČETRTEK

1. skupina: 18.00–19.30

2. skupina: 19.45–21.15

Vadbo vodi gospa **KARMEN HIRSCH**.

Prijave sprejema gospa **Majda Zore**, tel. 040 697 610, med 19.00 in 20.00 od ponedeljka do petka.

Idrija

Urnik: SREDA

1. skupina: 18.00–19.30

2. skupina: 19.30–21.00

Vadbo vodi gospa **VESNA PARADIŽNIK**.

Prijave sprejema gospa **Sabina Vihtelič**, tel. 041 427 962, od ponedeljka do petka med 19.00 in 20.00.

Zasavje

ZDRAVSTVENI DOM TRBOVLJE

Rudarska c. 12 (sejna soba)

Urnik: SREDA

1. skupina 17:00–18:30

2. skupina 18:45–20:15

Vadbo vodi gospa **VESNA KORBAR**.

Prijave sprejema gospa Katarina **Kočnar**, tel. 031 883 827, med 13.00 in 15.00 od ponedeljka do petka.

Vadba PILATESA

Litijska cesta 38, Ljubljana

Urnik: PONEDELJEK

1. skupina 16:00–17:00

Urnik: SREDA

1. skupina 16:00–17:00

Vadbo vodi gospa **ANDREJA ZAVRL**.

Prijave sprejema gospa **Milena Skubic**, tel. 041 628 589, med 19.00 in 20.00 od ponedeljka do petka.

Program razgibalnih vaj za hrbtenico, sklepe in pravilno držo

SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA

Poljanska 69 (mala telovadnica)

Urnik: SREDA

1. skupina: 16:00–17:30

Vadbo vodi gospa **APOLONIJA GRUM**.

Prijave sprejema gospa **Ljubica Šavnik**, tel. 031 789 567, med 19.00 in 20.00 od ponedeljka do petka.

Vadbo joga, pilatesa in program razgibalnih vaj bomo začeli 6. oktobra 2020.

Finančni prispevek članic in članov je 80 €, za upokojene člane 60 €, za študente 20 €, plačljiv v enem obroku.

S sabo prinesite veljavne članske izkaznice. Prispevek bomo pobirali ob začetku prve vadbe.

V primeru, da bo v skupinah ostalo še kaj prostih mest, se nam lahko pridružijo tudi nečlani. Prispevek za nečlane znaša 120 €.

V primeru ukrepov zaradi covid-19 pa se bomo prilagajali razmeram. Udeleženkam, ki so obiskovale vadbo v prejšnji sezoni, se prizna 20 € popusta zaradi izpada vadbe.

Za vadbo priporočamo lahka oblačila (majico, športne hlače), podlogo in brisačo.

Prijave bomo začeli sprejemati 1. septembra 2020.

Prisrčno vabljeni!

Za dejavnost joga pri DMSBZT:
Katja Hribar

Podpredsednica DMSBZT LJ za interesne dejavnosti:
Nada Širnik

Predsednica DMSBZT LJ:
Đurđa Sima

Fakulteta za zdravstvene vede

Pridobivanje naprednih znanj v
zdravstveni negi – nova študijska smer
»Integrirana obravnava kroničnih
bolnikov« na magistrskem študijskem
programu Zdravstvena nega

Majda Pajnkihar, Dominika Vrbnjak

Na Univerzi v Mariboru, Fakulteti za zdravstvene vede smo zelo ponosni na novo študijsko smer Integrirana obravnava kroničnih bolnikov na študijskem programu 2. stopnje Zdravstvena nega, ki se bo začela izvajati v študijskem letu 2020/21.

Študijska smer Integrirana obravnava kroničnih bolnikov je prva v slovenskem prostoru, ki sledi usmeritvam tujih študijskih programov za pridobivanje naprednih znanj oz. napredno prakso v zdravstveni negi (angl. advanced practice nursing, APN), kot to opredeljujejo ICN, OECD in Royal College of Nursing, v okviru katere medicinske sestre napredna znanja pridobijo na podiplomski ravni izobraževanja. Omogoča pridobivanje naprednih znanj z ožjega strokovnega področja integrirane preventivne in celostne obravnave bolnikov s kroničnimi nenalezljivimi boleznimi.

Izobraževanje medicinskih sester z naprednimi znanji se je v Združenih državah Amerike vzpostavilo v 70., v Veliki Britaniji pa v zgodnjih 90. letih prejšnjega stoletja. Danes je izobraževanje medicinskih sester z naprednimi znanji vzpostavljeno tudi v številnih drugih državah, kot so Avstralija, Irska, Finska, Kanada, Nizozemska in Nova Zelandija. V teh državah je delo medicinskih sester z naprednimi znanji vzpostavljeno in prepoznano tudi v praksi. Izobraževalni programi po vzgledu ameriških in angleških smernic se vzpostavljajo tudi v sosednjih državah, kot sta na primer Avstrija in Madžarska.

Potreba po medicinskih sestrah z naprednimi znanji se je v razvitih državah pojavila predvsem zaradi pomanjkanja zdravnikov, potrebe po izboljšanjem dostopu do storitev v zdravstvenem sistemu, dviga kontinuirane zdravstvene oskrbe pacientov in spreminjajočih se potreb družbe (staranje populacije in kronične bolezni), nenehnega višanja stroškov v zdravstvu ter potrebe po jasnem razvoju kariere medicinske sestre (OECD, 2017).

Rezultati številnih raziskav kažejo, da medicinske sestre z naprednimi znanji z dopolnitvijo ali razširitvijo vlog lahko nudijo strokovno in kakovostno zdravstveno obravnavo bolnikov, prispevajo k boljši učinkovitosti, zmanjševanju stroškov, zadovoljstvu pacientov ter zmanjšanju (re)hospitalizacij in smrtnosti.

Z oblikovanjem študijske smeri smo se odzvali na potrebe družbe in okolja, saj je zaradi posledic demografskega staranja prebivalstva prisoten vse večji porast bolnikov z eno ali več kroničnimi boleznimi, zahteve in standardi obravnave pa so ob razvoju novih diagnostičnih in terapevtskih možnosti vedno višji.

Študijske vsebine nove študijske smeri bodo omogočile usmerjeno izobraževanje študentov za preventivno dejavnost, promocijo zdravja, zdravstveno vzgojo in celostno obravnavo ter spremljanje bolnikov s kroničnimi obolenji, kot so astma, kronična obstruktivna pljučna bolezen, sladkorna bolezen in povišani krvni tlak. Študent bo nadgradil, poglobil in razširil znanja in veščine s področja napredne prakse, in sicer iz znanosti zdravstvene nege s teoretičnimi osnovami, raziskovanja in na dokazih utemeljene prakse, anatomije, fiziologije in patofiziologije, uporabne farmakologije, celostne ocene zdravstvenega stanja in kliničnega odločanja, medosebnih odnosov in terapevtske komunikacije, vodenja in managementa za kakovostno in varno obravnavo pacientov ter preventive in promocije zdravja. Študijska smer v okviru študija na 2. stopnji prinaša tudi večji obseg kliničnega usposabljanja, saj bodo študenti opravili 400 ur kliničnega usposabljanja.

Diplomanti bodo po zaključku študija pridobili strokovni naslov **magister/magistrica integrirane obravnave kroničnega bolnika** ter širok nabor kompetenc za opravljanje dela ne samo na primarni ravni, temveč tudi na drugih področjih primarne, sekundarne in terciarne ravni, kjer potekata preventiva in celostna obravnava kroničnih bolezni.

Spoštovani člani,

*če še ne prejimate aktualnih e novic
Zbornice – Zveze, se na njih naročite na
email: clanarina@zbornica-zveza.si.
Spremljajte nas tudi na Facebooku:
www.facebook.com/zbornica.zveza/*

Zbornica – Zveza

Javni štipendijski, razvojni,
invalidski in preživninski
sklad Republike Slovenije

Univerza v Ljubljani

PRODOR – promocija dolgotrajne oskrbe

Argresa Bylykbashi, ZF UL in Žiga Metelko, predsednik Sekcije študentov
zdravstvene nege in babištva

Dolgotrajna oskrba pomeni, da človek zaradi izgube telesne, psihične ali intelektualne samostojnosti potrebuje pomoč pri vsakodnevnih življenjskih opravilih (GOV.SI, 2020), hkrati pa tudi iskanje aktivnosti in idej, ki spodbujajo, da se zdravje in samostojno življenje ohranita čim dlje.

Projekt PRODOR je inovativni študentski projekt za družbeno korist. Namenjen je celotni populaciji, saj je pomembno, da se vsi zavedamo dejstva, da so tudi starejši del družbe in da veliko prispevajo za skupno dobro. Predvsem pa naslavljamo starostnike, ki jih želimo opolnomočiti. Projekt združuje študente in profesorje Zdravstvene fakultete, Fakultete za družbene vede in Fakultete za socialno delo. Vključeni so tudi predstavniki Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije in Zveze društev upokojencev Slovenije, ki aktivno sodelujejo na področju dolgotrajne oskrbe. Nosilec projekta je Zdravstvena fakulteta Univerze v Ljubljani. V projektu bomo sodelovali z različnimi društvi in inštitucijami. Informacije bomo javnosti posredovali po različnih medijskih kanalih.

Med projektom bomo naslovili problematiko pomanjkanja in neprilagojenosti informacij o dolgotrajni oskrbi. Predstavili

bomo aktivnosti, ki vplivajo na zdravje posameznika in ideje, kako čim dlje ostati samostojni oziroma neodvisni. Poudarili bomo pomen zdravega življenjskega sloga, preventivnih programov, socialne vključenosti, zdravstvene pismenosti in nevladnih organizacij, ki so povezane s starostniki. Predvsem starejše ljudi želimo informirati o možnih storitvah, ki jih imajo na razpolago v primeru potrebe po pomoči pri osnovnih in podpornih dnevnih opravilih.

Neodvisnost od drugih in neodvisnost od institucij. To je želja vsakega posameznika in cilj našega projekta. Imeti aktivno družbo, v katero je vključenih čim več starejših, jih opolnomočiti ter jim s tem zagotoviti boljše in kakovostnejše življenje.

ZDRAVSTVENA PISMENOST

Starejši predstavljajo pomemben in številčen del družbe, zato želimo, da so čim dlje zdravi, aktivni in samostojni oziroma neodvisni od drugih in od institucij.

Ljudi, ki so še vedno delovno aktivni, želimo že zdaj spodbuditi, da so čim bolj aktivni vsak dan, da se trudijo živeti zdravo, saj bo to zelo vplivalo na kakovost življenja kasneje.

Pri ljudeh, ki so že upokojeni, prav tako želimo spodbuditi zdrav življenjski slog in čim bolj aktivno življenje s tem, da jim razložimo možnosti preventivnih programov, ki so jim na voljo.

Zdravstvena pismenost je po avtorju Nutbeam (2006) kognitivna in socialna spretnost, ki določa posameznikovo motivacijo in sposobnost za pridobivanje, razumevanje ter uporabo informacij na način, ki spodbuja in ohranja zdravje. Torej zdravstvena pismenost pomeni imeti sposobnosti, ki jih posameznik potrebuje in uporablja v zdravstvenem sistemu z namenom, da sprejema pravilne in koristne odločitve, povezane s svojim zdravjem.

Nizka zdravstvena pismenost je prisotna predvsem pri starejših, moških, ljudeh z nižjo izobrazbo, nižjimi dohodki in s slabšim zdravstvenim stanjem (Connor, et al., 2012). Le ta predstavlja problematiko današnje družbe, saj to vpliva tudi na zdravstvene izide. Zdravstveno manj pismeni izkazujejo manj znanja o boleznih in terapiji, tvegan življenjski slog, slabše sodelovanje v preventivnih programih (presejalni programi, cepljenja ...), kasnejši vstop v zdravstvene obravnave ter slabše sodelovanje pri zdravljenju (Weiss, 2015; Horvat, et al., 2018).

Slaba zdravstvena pismenost med populacijo je skrb vzbujajoče dejstvo, saj ima lahko resne posledice za zdravje. Čeprav so zdravstvene informacije danes enostavno dostopne širši množici ljudi, so pogosto zastavljene preveč zahtevno, zaradi česar so splošni populaciji velikokrat nerazumljive ali pa ljudje nimajo dovolj znanja za kritično presojo in razumevanje informacij (Horvat, et al., 2018).

Zdravstveni delavci se vsak dan srečujemo s situacijami, ko pacienti ne razumejo točno danih navodil. Vzrok za to je velikokrat tudi tehnična naprednost zdravstvenega sistema (e-recepti, e-napotnice ...), ki vedno več odgovornosti prelaga na pacienta. Od njih se pričakuje vedno več odgovornosti, znanja o svojem zdravju ter samoiniciativnosti pri ohranjanju zdravja.

Zaradi zgoraj navedenih razlogov želimo v sklopu tega projekta naši ciljni skupini (starejšim od 55 let), na čim preprostejši način približati delovanje zdravstvenega sistema in s tem pripomoči k čim daljšemu samostojnemu življenju.

Glede na trenutne izredne razmere želimo poudariti, da je treba ostajati doma. Ker pa seveda brez določenih stvari ne gre, želimo predstaviti dve zdravstveni uslugi, ki sta na voljo od doma. To so e-napotnice in e-recept. Osebe, ki jemljejo stalno terapijo in potrebujejo določena zdravila, lahko

pokličejo osebnega zdravnika in jim ta izda e-recept (elektronsko obliko recepta). To pomeni, da lahko posameznik gre s kartico zdravstvenega zavarovanja v lekarno in dobi zdravila brez obiska zdravnika.

Viri:

Connor, M., Mantwill, S. & Schulz, Pj., 2012. *Functional health literacy in Switzerland-Validation of a German, Italian, and French health literacy test. Patient Education and Counseling, 90(1), pp. 12-17.*

GOV.SI, 2020. *Dolgotrajna oskrba. Ljubljana. Available at: <https://www.gov.si/podrocja/zdravje/dolgotrajna-oskrba/>*

Horvat, N., Vidic, L., Vidmar, Š. & Kos, M., 2018. *Zdravstvena pismenost in zdravstvena pismenost, povezana z zdravili. Farmaceutski vestnik, 69(3), pp. 195-210.*

Nutbeam, D., 2006. *Health literacy as a public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies into the 21st century. Health Promotion International, 15(3), pp. 259-267.*

Weiss, BD., 2015. *Health literacy research: Isn't there something better we could be doing? Health Communication, 30(12), pp. 1173-1175.*

NAGRADNA KRIŽANKA TOSAMA d. o. o.

Nagrajenke nagradne križanke Tosama d. o. o. junjske in julijske številke Utripa so:

*Katja Dolenc, 4227 Selca
Barbara Bobek, 1241 Kamnik
Sonja Ivanušič, 2000 Maribor
Sara Lavrenčič, 6222 Štanjel
Branka Jakoš, 1295 Ivančna Gorica*

Geslo oz. pravilna rešitev nagradne križanke se glasi:

ZA MANJŠE RANE.

Nagrade bomo izžrebanim poslali po pošti.

Medgeneracijsko prijateljstvo

Ljiljana Leskovic, Nevenka Kregar Velikonja, Mateja Šimec in Karmen Erjavec

Na Razpisu za najboljši projekt za spodbujanje kakovostnega staranja v letu 2020 Fakultete za zdravstvene vede Univerze v Novem mestu je zmagala ideja Eme Moser o medgeneracijskem prijateljstvu.

Sedem posameznikov in skupin je do konca maja poslalo ideje na Razpis za najboljši projekt za spodbujanje kakovostnega staranja v letu 2020, ki ga je objavila Fakulteta za zdravstvene vede Univerze v Novem mestu. Komisija, ki so jo sestavljale dr. Ljiljana Leskovic, doc. dr. Nevenka Kregar Velikonja, doc. dr. Vesna Zupančič, Mateja Šimec in prof. dr. Karmen Erjavec, je kot najboljšo izbrala idejo o medgeneracijskem prijateljstvu Eme Moser. Uresničitev njene ideje, da bi v domovih za starejše nekaj sob brezplačno namenili študentom, ti pa bi se v zameno za brezplačno bivanje 20 ur tedensko družili s starostniki, bi zagotovo zmanjšala njihovo osamljenost in poglobila medgeneracijsko sodelovanje, ki ga je vse manj oz. ga sploh ni.

Ema Moser, prejemnica priznanja za najboljšo idejo na razpisu Inštituta za razvojno raziskovalno dejavnost pod motom "Spodbujanje kakovostnega življenja v starosti"

Doc. dr. Nevenka Kregar Velikonja, dekanica Fakultete za zdravstvene vede Novo mesto in Ema Moser na podelitvi priznanja in nagrade

(Fotografiji: arhiv Fakultete za zdravstvene vede Novo mesto)

Tudi drugouvrščena ideja je izhajala iz velike težave – podhranjenosti starejših. S prehransko podporo v obliki preoblikovanja obstoječih programov dostave hrane na dom – medicinska sestra in dietetik izbirata hrano z ustrezno hranilno vrednostjo – bi lahko dosegli ustrezno prehranjenost starejših v domačem okolju in zmanjšali pritisk za nastanitev v domovih za starejše.

Tretjeouvrščena ideja je temeljila na integrativnem pristopu starejših ljudi doma, ki združuje zdravstvene storitve na domu s socialno oskrbo. Ključen je interdisciplinarni tim, ki pripravlja individualni načrt izvajanja raznolikih storitev na uporabnikovem domu.

Ker so padci in poškodbe velik zdravstveno-ekonomski problem, bi jih četrtoouvrščena ideja reševala z uporabo pripomočkov za preprečevanje padcev, kot so ščitniki kolkov. Majhna naložba bi prihranila veliko finančnih sredstev dolgotrajnih hospitalizacij in stroškov zdravljenja.

Druge ideje so vključevale medgeneracijski turizem, organizacijo različnih krožkov za starejše na lokalni ravni ter sistemske rešitve na področju spodbujanja kakovostnega staranja.

Avtorji idej bodo prejeli dveletno naročnino na Revijo za zdravstvene vede, prvouvrščena pa tudi finančno nagrado. Vse omenjene ideje za spodbujanje kakovostnega staranja so vredne razmisleka o načinu vključitve v prakso zdravstvene nege in socialne oskrbe starejših z zavedanjem, da bi bile za njihovo uresničitev potrebne tudi nekatere spremembe v trenutni zakonodaji.

Na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Novem mestu spodbujamo koncepte celostne obravnave pacienta ter integrirane zdravstvene in socialne oskrbe ter jih implementiramo v študijske programe na vseh treh stopnjah študija. Prav temu področju je namenjen magistrski študijski program Integrirana zdravstvena in socialna oskrba, ki sledi smernicam razvitih držav k povezovanju zdravstvene in socialne oskrbe. Ti se močno prepletata zlasti pri tistih, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo – število teh pa se hitro povečuje. Zato smo pripravili ta razpis za najboljšo idejo za spodbujanje kakovostnega staranja, s katerim želimo v širši strokovni javnosti spodbuditi razmislek o tem, kako lahko z različnimi ukrepi na različnih ravneh organizacije in delovanja družbe prispevamo h kakovosti življenja starejših.

Univerza v Ljubljani
Zdravstvena fakulteta

Vse mentorje študentom ZF UL vabimo, da si že sedaj rezervirate termin za

IZOBRAŽEVANJE MENTORJEV ŠTUDENTOM ZDRAVSTVENE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI

Dogodek bo 17. septembra 2020 med 8. in 16. uro.

Prvi del izobraževanja bo namenjen novim mentorjem z osnovnimi informacijami o bistvu mentoriranja.

Letošnja vsebina osrednjega dela bo namenjena kompetencam mentorja za učinkovito vodenje praktičnega usposabljanja študentov.

Sledil bo prispevek o čuječnosti na delovnem mestu zdravstvenega delavca.

V popoldanskem delu bodo mentorji razporejeni glede na izbrana tematska področja.

Prijave in dodatne informacije:

Vse informacije o poteku dogodka so objavljene na spletni strani Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani: <https://www.zf.uni-lj.si/>

Prijavite se lahko elektronsko na zgoraj navedeni povezavi.

Za dodatne informacije se nam oglasite na e-naslov: cvu@zf.uni-lj.si ali na tel. 01 300 11 65.

Program konference je v pridobivanju licenčnih točk pri Zbornici – Zvezi.

Medijski pokrovitelj izobraževanja je Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije.

Vseživljenjsko učenje spodbuja profesionalizacijo zdravstvene nege

Gorazd Laznik, Mojca Blažič

Vseživljenjsko učenje (VŽU) je nuja razvoja vsakega posameznika; ponuja razvoj človeških zmognosti, ki »spodbuja posameznike in jim daje moč, da si pridobijo znanje, vrednote, spretnosti in razumevanje, ki jih bodo potrebovali vse življenje, in jih uporabljali z zaupanjem, ustvarjalnostjo in veseljem v vseh vlogah, okoliščinah in okoljih« (Longworth & Davies, 1995).

Moč znanja kot tudi posledice neznanja se nam vsakodnevno kažejo pri udejstvovanju na delovnem mestu, pri sklepanju pomembnih odločitev, pri vsakodnevnih opravilih ... Še posebej ob večjih spremembah, kakor jih je zdaj prinesel virus covid-19, se zavemo nujnosti učenja za obvladovanje negotovosti v danem položaju in lažje proaktivno ravnanje, ko besede Jana Komenskega (Pompadeia, 16. stol.) »vsako obdobje je namenjeno učenju in človek najde v učenju enake cilje kot v samem življenju« dobijo še dodatno sporočilno moč.

Danes nihče ne more ubežati vsenavzočnosti VŽU in s tem zahtevam po stalni pripravljenosti za učenje. Humanistična perspektiva poudarja pomen VŽU za to, da bo vsak posameznik kar najbolje razvil svoje potenciale ter moč pridobljenega znanja za uspešnejše delovanje tako v osebнем kot profesionalnem razvoju (Barle Lakota & Sardoč, 2015). Integracija VŽU v zdravstveni negi je potrebna zaradi kontinuiranih socialnih, ekonomskih in družbenih sprememb, sprememb v sestavi delovne sile in vzdrževanja ustrezne kvalificiranosti. Zdravstvena nega se intenzivno razvija tudi kot

profesija, ko pa se razvija profesija, se morajo za zagotavljanje ohranjanja in izboljševanja kakovosti vzporedno razvijati tudi njeni izvajalci (Eason, 2010). V zdravstveni negi VŽU prispeva k razvoju znanja in spretnosti, z znanjem in razvojem stroke se razvija tudi samozavest in samopodoba medicinskih sester, zavedamo pa se, da nas za doseganje nove podobne čaka še veliko dela. Osredotočenost na učenje je potrebno, da ostajamo aktualni, poznamo trende in prakse ter najnovejše načine zdravljenja, ali pa smo sami nosilci sprememb.

V zdravstvu je veliko govora tudi o kompetencah in pristojnostih. Vsakodnevno se zaposleni srečujejo z vprašanjem ustrezne kompetentnosti pri opravljanju svojega dela, saj je nemalokrat niti ne morejo v popolnosti upoštevati, po drugi strani pa marsikdo besedo pristojnost povezuje s kompetencami in jih zato nehote tudi prekorači. Kompetenca je dinamična komponenta (Ličen & Mezgec, 2019), v najširšem pomenu pa jo lahko razumemo kot aktivacijsko uporabo in povezanost celote znanja, sposobnosti, motivov, samopodobe in vrednot, ki v kompleksnih, raznovrstnih in nepredvidljivih situacijah omogoča uspešno opravljanje vlog, nalog in reševanja problemov (Kohont, 2011, str. 56), torej vse tisto, kar je skupaj večje jamstvo za (delovni) uspeh, kot je to znanje samo po sebi.

Med kompetencami in pristojnostmi posameznika lahko prihaja do razhajanja. Pogosto se v tem kontekstu poudarja delo, ki ga sicer negovalno osebe zna opraviti, ni pa za to pristojno. Največkrat se to pojavlja pri zaposlenih v specialističnih ambulantah, malih operacijskih ambulantah, na specialističnih oddelkih, v urgentnih službah ter intenzivnih enotah. Vsi se moramo zavedati, da je učenje pomembno za razvoj in s tem dvig kakovosti storitev in preprečevanje

varnostnih odklonov. Različne oblike vseživljenjskega učenja, ki dopolnjujejo in nadgrajujejo študijske programe, lahko pomembno prispevajo k izboljševanju in pridobivanju dodatnega znanja zaposlenih, ki jih zahteva napredek stroke na posameznem področju dela.

Z zavedanjem pomena VŽU in krepitev kompetenc je postala odločitev, da moramo svoje kompetence razvijati in obnavljati vse življenje, obligatorna, da se lahko novim (delovnim) situacijam uspešno prilagajamo. VŽU tako že dolgo ni več le stvar posameznikovega interesa, ampak je nujno za njegovo prilagajanje trgu dela in zahtevam delovnega mesta. Raziskave kažejo, da je krepitev poklicnih in kariernih kompetenc, kot rezultat formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja, ključno za uspešno kariero in zadovoljstvo posameznika.

Na Fakulteti za zdravstvene vede Univerze v Novem mestu smo v ta namen razvili in akreditirali več programov za izpopolnjevanje po zaključenem študiju na prvi stopnji. Kot oblika VŽU so namenjeni predvsem izpopolnjevanju, dopolnjevanju, poglobljanju in posodabljanju znanja na ožjih strokovnih oziroma delovnih področjih zdravstvene nege in zdravstva, slušatelj

pa ob zaključku prejme potrdilo, ki je javna listina (skladno s četrtem odstavkom 32.a člena Zakona o visokem šolstvu).

Znanje je vrednota in temelj razvoja zdaj in v prihodnje. Zanj smo soodgovorni prav vsi, zato ga soustvarjamo skupaj, predvsem pa – delimo ga kot najpomembnejšo vrednoto vseh.

Literatura:

Barle Lakota, A. & Sardoč, M., 2015. Enake možnosti in družbena (ne)enakost v družbi znanja. Kranj: Šola za ravnateljce.

Eason, T., 2010. Lifelong Learning: Fostering a Culture of Curiosity. Creative Nursing, 16(4).

Kohont, A., 2011. Vloge in kompetence menedžerjev človeških virov v kontekstu internacionalizacije. Ljubljana: Znanstvena knjižnica Fakultete za družbene vede.

Longworth, N. & Davies, W. K., 1996. Lifelong Learning. New Vision, new Implications, new Roles for People, Organisations, Nations, and Communities in the 21st Century. London: Kogan Page.

Ličen, N. & Mezgec, M., 2018. Sodobne paradigme raziskovanja izobraževanja in učenja odraslih. Eseji v počastitev jubileja Ane Krajnc. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

AKREDITIRANI ŠTUDIJSKI PROGRAMI ZA IZPOPOLNJEVANJE na ožjih strokovnih oz. delovnih področjih zdravstvene nege

- Gerontološka zdravstvena nega
- Perioperativna zdravstvena nega
- Pacient v intenzivni obravnavi
- Oskrba onkološkega pacienta
- Genomsko informiranje
- Patronažna zdravstvena nega

INFORMATIVNI DAN:
3. 9. 2020, ob 16.30

PRIJAVNI ROK:
10. 7. 2020 – 23. 9. 2020

VPISNI ROK:
24. 9. 2020 – 30. 9. 2020

Vabljeni k vpisu!

www.uni-nm.si / 07 393 00 20 / Na Loko 2, Novo mesto

Članice strokovnega aktiva zdravstvene nege na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana po poti Florence Nightingale

Martina Škrabec, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

Članice najštevilčnejšega aktiva na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana, aktiva zdravstvene nege, se zavedamo, da kljub sodobnim, pomembnim izzivom naše delo in naše poslanstvo izhajata iz konkretnih zgodovinskih dejstev. Nobena sedanost ni naključje in nobena vizija popolne prihodnosti ne nastane zgolj in samo v trenutku. Zato smo se članice aktiva ravno v letošnjem jubilejnem letu odločile na strokovni ekskurziji raziskati korenine danes (nehote in nevede) samoumevnosti v našem poklicu, ki seveda nikakor ni samoumevna.

Ko smo na začetku lanskega šolskega leta načrtovale strokovno in osebno rast, da bi to zapisale v šolski LDN, je glede na napovedano mednarodno leto medicinskih sester spontano nastala ideja, da gremo na strokovno ekskurzijo po poti F. Nightingale v London. Z zapleteno organizacijo in s podporo vodstva šole smo tik pred začetkom novega »zgodovinskega« časa za prebivalce vsega planeta z letališča Jožeta Pučnika odšle v prestolnico Združenega kraljestva, kjer je F. Nightingale preživela večino svojega dolgega življenja.

Zdravstvena nega, ki sicer sega v intimo posameznika, ni nekaj abstraktnega, ampak je vpeta v družbeno dogajanje, ki je odvisno od mnogih stvari, tako ekonomskih kot političnih. To nikakor ni nekaj statičnega, temveč se spreminja. Ljudje se teh sprememb ne spominjamo, nanje nas opozarjajo spomeniki, ki jih postavljamo posameznikom, skupinam ali dogodkom, ki so imeli velik vpliv.

Ko smo hodile po Londonu, nismo mogle prezreti raznih kipov, ki so postavljeni zaslužnim. V glavnem so to moški, kralji, politiki, revolucionarji, vojaški poveljniki, žensk skoraj ni. Pri tem sta opazni dve ženski podobi: kraljica Viktorija, ki je vodila državo zelo dolgo, tako da se govori celo o viktorijanski dobi, v kateri so se zgodile pomembne stvari, ki niso vplivale le na Združeno kraljestvo, ampak na ves svet, in v tem času živeča F. Nightingale, ki je zaradi svojega pogleda na zdravje in nego bolnikov ter uspešno izrabo svojega položaja (bogatejši družbeni sloj s poznanstvi vplivnih ljudi) vplivala na vse ljudi bolj kot katerikoli drugi posameznik.

Ob razgledovanju centra prestolnice, ki je bila v času F. Nightingale najvplivnejša na svetu, smo se pogovarjale in razmišljale o razvoju družbe in zdravstvene nege. Posebej je bilo zanimivo videti operacijsko dvorano za ženske, ki so jo originalno ohranili na podstrešju kapele »stare« bolnišnice sv. Tomaža. 1860. so bolnišnico iz predela ob Londonskem mostu, kjer so gradili novo železnico, preselili na današnjo lokacijo nasproti parlamenta. V avli starega vhoda, glavni vhod je v novejšem prizidku, je veliko kipov in spominskih

Ob kipih naših vzornic (Fotografiji: Martina Škrabec)

obeležij ljudi, ki so vplivali na zdravje, zdravstveno varstvo, zdravstveno nego. Kip F. Nightingal v naravni velikosti s svetilko simbolizira pomen znanja, tj. strokovnosti. Njeno življenje in delo je obširno predstavljeno v muzeju, ki je nasproti urgence. Zanimivi reliefi, ki predstavljajo njeno epsko delo v krimski vojni, so na velikem spomeniku zmagi v krimski vojni premalo opazni. Posebni občutki so se nam porajali ob obisku posameznih znamenitosti in muzejev, ki so jih videle že oči F. Nightingale. Še izrazi-tejši so bili, ko smo se iz Greenwicha peljale z ladjo po Temzi, ki je bila do takrat glavna transportna pot. Tudi obisk v kapeli prve otroške bolnišnice na svetu je bil posebno doživetje. Časa je bilo premalo, da bi uživale v sprehodih po mestnih parkih ali bolj zabavnih znamenitostih.

*Na nepozabni strokovni
ekskurziji smo videle in spoznale
veliko novega. Predosem pa
smo si s ponosom zapomnile,
kako močna, vztrajna, sočutna,
pogumna in vsestranska je bila
Florence Nightingale. Obenem
pa smo se zavedale, kako bogato
zgodovino ima naš za vsakega
zemljana pomemben poklic.*

O B V E S T I L O

*Če ne želite prejemati Utripa v
papirni obliki, ker ga prebirate preko
spletne strani Zbornice – Zveze, nam to
sporočite na e-naslov:
clanarina@zbornica-zveza.si*

Uredništvo

Brez njih ni kosila in ne večerje

Jože Lavrinec

Sodobni materiali in sodobni pripomočki, ki jih dandanes lahko uporabljamo v kuhinji, so načeloma varni pod pogojem seveda, da upoštevamo varnostna navodila, ki so običajno priložena novim izdelkom. Morebitno »herojstvo« in šlamparija pri uporabi žal vedno lahko pustita nekaj posledic.

V nekem drugem času, v nekem drugem življenju, zdaj bo tega najmanj deset let, sem na lokalni radijski postaji vodil oddajo »Jejmo malo – jejmo zdravo«. Redno ponedeljkovo utrujanje poslušalcev s pastmi prehranjevanja smo vsaj enkrat mesečno popestrili z neposrednim klepetom preko odprtega telefona, ko so poslušalci lahko spraševali in včasih tudi komentirali svoje in tuje prehranske dileme. In kolikor se spominjam, vprašanja o varnosti posod in pripomočkov niso bila redka. Odgovori so bili praviloma takojšnji, le na nekatere so morali počakati kakšen teden, da sem v literaturi izbrskal primerne podatke. Se je pa kdaj tudi zapletlo. Najbolj neželeni zaplet je nastal, ko se poslušalka, strojna inženirka po poklicu, ni strinjala z mojim odgovorom o varnosti mikrovalovne pečice. »Ne, ne, mikrovalovka je smrtna past. Dokaz je že to, da v njej živila hitro pooglenijo; samo malo predolgo jo imaš vključeno! Da ne govorimo o sevanju!« Ni šlo drugače, oddajo smo morali zaključiti, njeni argumenti pa so še kake pol ure pregrevali telefonsko linijo.

Mikrovalovne pečice imajo še dandanes nenavaden sloves. Večina populacije jih ima nameščene v svojih kuhinjah, vendar je njihova uporaba praviloma omejena na odtajevanje in pogrevanje jedi. No ja, pri takšnem poslu se tudi najbolje odrežejo. Poleg tega je v pogovoru z ljudmi še vedno moč zaznati neki prikrit strah pred njihovo uporabo. Še vedno niso redki tisti, ki verjamejo, da je njihova uporaba škodljiva. Sevanje, pač!

Ko pregledamo delovanje teh pečic, ugotovimo, da imajo nameščen magnetron, napravo, ki generira ozko usmerjen snop visokofrekvenčnih radijskih oz. elektromagnetnih valov, ki ob stiku z vodnimi molekulami sprožijo hitro gibanje le-teh. Posledica je znana: hitro segrevanje. Seveda bi mikrovalovi zlahka »skuhali« tudi človeško tkivo, zato je za varnost poskrbljeno tako, da je magnetron nameščen v notranjosti pečice, ki je dobro zaprta z materialom, ki mikrovalov ne prepušča, mehanizem pa poskrbi za takojšno zaustavitev delovanja ob kakršnekoli odpiranju vrat. O radioaktivnem sevanju pa seveda niti duha niti sluha.

Seveda obstaja tudi tveganje. Brskanje po literaturi nas usmeri na poročila o opeklinah, ki so nastale kot posledica prehlastnega zaužitja hrane, pogrete v mikrovalovni pečici. Opeklina ustne votline ali celo požiralnika lahko nastanejo denimo ob neprevidnem zaužitju v mikrovalovni pečici pogretega krofa z marmeladnim polnilom. Razlog, marmelada vsebuje več vode kot testo, zato se ob prisotnosti mikrovalov hitro in močno segreje, medtem ko testo ostaja na nižji temperaturi. Rešitev problema je preprosta: upoštevanje

navodil za rokovanje. V njih piše, naj hrane nikoli ne zaužijemo neposredno po ogrevanju, temveč naj počakamo vsaj minuto ali dve, da se gibanje molekul v živilu umiri, temperatura hrane pa nekoliko izenači.

Mikrovalovne pečice so v naših kuhinjah reden gost. So ekono-mične, ne zavzemajo veliko prostora, odlično se obnesejo pri pogrevanju in odtajevanju, samo kuhanje hrane v njih pa ne daje najboljših rezultatov. Za pripravo hrane uporabljamo pečice in kuhalne plošče in seveda različno posodje. In tu se pojavi nova dilema. Vsaj za nekatere.

Zadnjih nekaj desetletij se vsake toliko časa, kakor feniks iz pepela, razplamtijo strokovne debate o škodljivosti aluminija na naše zdravje. Hkrati beležimo naraščajoče število raziskav na to temo, vendar nobena ne omogoča popolnoma jasne slike. Aluminij sicer spada med elemente, ki so tudi v človeškem telesu, vendar so količine neznatne, v sledih in jih zlahka vnesemo s hrano. Seveda pa, podobno kakor za vse anorganske spojine, tudi za aluminij velja, da ob prevelikem vnosu postane toksičen. Tako denimo zaposleni v topilnicah aluminija trpijo zaradi oksidativnega stresa. Kako pa je s prehajanjem aluminijevih ionov iz stene posod v hrano in zaužitjem?

Aluminijasto posodje je lahko, odlikuje ga dobra toplotna prevodnost, zato je kar pogost gost v naših kuhinjah. Ponvice, lončki in celo krožniki, skodelice in občasno se najde še kakšen aluminijast bidon ali čutara. Da ne govorimo o transportnih posodicah iz aluminijaste folije ter folije same.

Najprej se moramo vprašati o kakovosti aluminija, iz katerega so posamezni kosi posode lahko narejeni. To je še posebej pomembno, ko gre za izdelke, kupljene kot spominek v afriških državah. Ker je obdelava aluminija preprosta, so tam takšni izdelki pogosto narejeni iz odpadnega materiala, ki vključuje odslužene dele strojev, posamezne računalniške komponente ter srajčke starih svinčenih baterij. Aluminij je zato pogosto onesnažen s svincem, PCB-ji, odpadnimi olji, toksičnimi snovmi, ki samo čakajo, da jih kisline in maščoba, ki so v živilih povsem običajne, začnejo počasi raztapljati in zastrupljati telo. Takšni spominki naj zato ostanejo to, kar pač so: spominki in neuporabni predmeti.

Da, tudi aluminij prehaja v živila, počasi, vendar vztrajno. Čim bolj so živila kislja, toliko več aluminijevih atomov preide v živilo. Predvideva se, da okoli 20 odstotkov celotnega vnosa aluminija, ki znaša med 1 do 10 mg, nastane ravno zaradi uporabe aluminijastih posod (Celik, et al., 2012). Količina torej ni velika in ker se iz telesa izločijo že v treh urah po zaužitju, ti vnosi niso problematični za zdravje.

So pa raziskave pokazale, da vnos aluminija v jedi poraste preko varnih meja, če jed shranjujemo v aluminijasti posodi. Stahl in sod. (2017) so merili vsebnost aluminija v marinadi, pripravljene z limoninim sokom, shranjeni v aluminijasti posodici ter po sedemdnevem shranjevanju ugotovili kar 100-odstotni porast. Podobno so ugotovili porast vsebnosti aluminija v napitkih, ki so jih imeli shranjene v aluminijastih bidonih. Več kisline ali soli je vsebovalo živilo, višji je bil porast aluminija. Drži, da so takšne količine dodatno vnese nega aluminija še vedno majhne in krepko pod dovoljenim povprečjem, ki znaša 2 mg/kg telesne teže tedensko. Vendar je tudi to za nekatere lahko preveč. Pomislimo na majhne otroke (zaradi nizke teže kaj hitro presežejo dovoljeni vnos) ter ljudi z okvarjeno ledvično funkcijo. Na razpolago je dovolj drugih materialov in zato mirno lahko pozabimo na bidone iz aluminija. Iz podobnih razlogov odmislimo tudi dolgotrajno shranjevanje v aluminijastih posodicah, medtem ko je običajna raba (shranjevanje za nekaj ur) popolnoma varna. In če slučajno v restavraciji postrežejo več hrane, kot jo je primerno zaužiti, jo vedno brez slabe vesti zavijemo v alufolijo ter odnesemo »za kužka«.

V kuhinjskih predalih se skriva ogromno izdelkov iz trde plastike. Večina plastičnih kühalníc, lopatk, lončkov in krožnikov je narejena iz posebne melaminske plastike. Je namreč poceni, enostavna za oblikovanje in barvanje, odlično se čisti v pomivalnih strojih, je trajna, kratka je ekonomična. Vendar uporaba te plastike vključuje manjše tveganje. Iz plastike se pod določenimi pogoji lahko izločata tako melamin kakor formaldehid.

Kemično gledano je melamin aminokislina. Ne takšna, ki bi jo naše telo lahko koristno uporabilo, večji vnosi so žal toksični. In ker človeška pohlepnost, tako kakor neumnost, ne pozna meja, so z melaminom že namensko »bogati« živila, konkretno leta 2009 na Kitajskem mleko v prahu ter bombone in s tem povzročili smrt nekaj otrok. Običajni testi živil melamin prepoznajo kot beljakovinski del živila. Leta 2013 so ugotovili (Wu et al.), da melamin najbolj prehaja v živilo med pogrevanjem mastne in kiselkaste hrane v mikrovalovni pečici. Takšni vnosi melamina so sicer majhni, a se z redno in pogosto rabo skodelic iz melaminske plastike kaj lahko približajo škodljivi količini. Še posebej so na udaru otroci in osebe s slabšo ledvično funkcijo (Bolden, et al., 2017). Poleg tega se moramo zavedati, da nekaj melamina, resda zelo, zelo malo, preide v hrano tudi iz lopatk in zajemalk, ko so v stiku z vročimi jedmi. Tu zadostuje varnostno opozorilo: »Ob nakupu izdelka preberite deklaracijo in upoštevajte vsa varnostna navodila«.

Ob vseh teh »težkih groznjah za svoje zdravje« se moramo vprašati še o varnosti posod RF. Nerjavni materiali so se močno udomačili po naših gospodinjstvih, marsikje so že popolnoma izrinili sicer odlično litoželezno posodo. Mogoče nekoliko večja začetna naložba bo s svojo lepoto, preprostim čiščenjem in vzdrževanjem hitro prepričala še takšnega nejevernega Tomaža. Osnova nerjavnih materialov je krom. In seveda se »dobro ozavešeni« sprašujejo o morebitni toksičnosti. Vendar iz dosegljivih raziskav, ki jih ni malo, lahko ugotovimo, da »na splošno uporaba posod RF ni povezana z negativnimi vplivi na zdravje«, ter da »med kuhanjem v povsem novih posodah RF lahko zaznamo nekaj niklja in kroma, vendar je že po šesti uporabi količina komaj zaznavna, tako da je njihova uporaba varna tudi za tiste, ki so dokazano alergični na nikelj ali krom (Guarneri, et al., 2017).

Sodobni materiali in sodobni pripomočki, ki jih dandanes lahko uporabljamo v kuhinji, so načeloma varni pod pogojem seveda, da upoštevamo varnostna navodila, ki so običajno priložena novim izdelkom. Morebitno »herojstvo« in šlamparija pri uporabi žal vedno lahko pustita nekaj posledic. Sodobni materiali in sodobna kuhinjska posoda so praviloma varni in neškodljivi, če v njih ne bomo cvrli ali opekali hrane preko vseh razumnih mej. To pa je popolnoma druga zgodba.

Literatura:

Bolden, AL., Rochester, JR. & Kwiatołowski, CF., 2017. Melamine, beyond the kidney: A ubiquitous endocrine disruptor and neurotoxicant?. *Toxicology Letters*; 280; pp.181–189.

Celik, H., Celik, N., Kocyigit, A. & Dikilitas, M., 2012. The relationship between plasma aluminum content, lymphocyte DNA damage, and oxidative status in persons using aluminum containers and utensils daily. *Clinical Biochemistry*, 45(18), pp.1629–1633.

Guarneri, F., Costa, C., Cannavò, SP., et al., 2017. Release of nickel and chromium in common foods during cooking in 18/10 (grade 316) stainless steel pots. *Contact Dermatology*; 76(1), pp. 40–48.

Stahl, T., Falk, S., Rohrbeck, A., et al., 2017. Migration of aluminum from food contact materials to food—a health risk for consumers? Part III of III: migration of aluminum to food from camping dishes and utensils made of aluminum. *Environmental Science Europe*; 29(1), p. 17.

Wu, CF., Hsieh, Tj., Chen, BH., Liu, CC. & Wu, MT., 2013. A crossover study of noodle soup consumption in melamine bowls and total melamine excretion in urine. *JAMA Internal Medicine*; 173(4), pp. 317–319.

										UTRIP	SVINJE-REJKA	STROKOV-NJAK ZA GOVORNE NAPAKE	OBLEKA, OBLAČILO	STANDUP KOMIK VODOPIVEC	ČEŠKA IGRALKA (ANNY)	PRITOK DONAVE V AVSTRJI
										SOCASNA IZSTRE-LITEV IZ VSEH OROZIJ					9	
										DOMAČA ZEMLJA, DOMACIJA						
										PROTES-TANJSKI CERKVENI OBREDNIK	11					
										ZABAVNA PRIRE-DITEV				RAJKO RANFL SKLA-DATELJ PAHOR		
										IGOR PRETNAR			GLIVICNA BOLEZEN NA VINU FIATOV MODEL	8		
										VEČJA VOJAŠKA ENOTA			10		NERAZUM-LJIVO DEJSTVO	STAR NARKOTIK
										TURSKO MESTO V TRAKIJI TETA (STAR.)						
AVTOR: KDOOR MEŠA CRKE	KLA-TEŠKO ŽIVLJE-NJE	RISALNO PERO	GLINEN KVADER ZA ZIDANJE	DEBELA PALICA	PLANINSKA LJEDA	DUKE ELLING-TON	NAŠA POKOJNA HUMO-RISTKA	UROŠ ROJKO FRCANJE			PESNIK					
											MLAJŠA SESTRA					
LAŽNIVE, HINAVSKE SOLZE							4				7					
LEPO, IZBRANO GOVOR-JENJE										12		LEVI PRITOK URALA V KAZAH-STANU	NIKO ROBAVS-PEVEC PLESTE-NJAK			
ANG. PEVKA			2			MOTNJE PRI HOJI IN GOVORU PEVEC NIPIC									TIŠINA	
BOLEČ DRGET OBRAZNIH MIŠIC				SL. OBLI-KOVALKA (JANJA) DROZJE				ANG. REŽISER (RONALD)	ATLAS (REDKO) SL. SAKSO-FONIST (ANDREJ)					6		
NOVINAR IN PESNIK BABAČIČ				3	NEBESNO TELO SKLADA-TELJ TER-TERJAN					IT. FILO-ZOF (GIUSEPPE)						
SPELA PRETNAR			AVSTRAL-TENISAC (PATRICK) DELEZ, PARCELA							IVANA KOBIČKA DALJSE CASOVNO OBDOBJE			KATE HUDSON GERMAN. IME BOGA TYRA			
KDOR JE TETOVIRAN											5	ŽIVALSKI VRT LOJZE KRAKAR				
PRAZNA VERA, PRED-SODKI	13					KDOR NE PRIZNAVA MORALNIH NAČEL		1								
SEDI-MENTNA KAMNINA, IKRAVEČ						FRIKSOVA SESTRA V GRŠKI MITOLOG.				MENIŠKA HALJA						

OZNAČE-NE ČRKE RAZPORE-DITE V LOK	1	2	3	4	5	4	6	7	8	4	8
	9	7	10	11	6	12	2	13	1	2	3

Vivamel v tubi – vedno pri roki

Vsaka družina se srečuje s potolčenimi koleni, odrgnjenimi komolci, drobnimi urezninami in opekljami ter zoprnimi žulji. Tudi zaradi tanjše kože starejših in ran hišnih ljubljencev tuba medicinskega kostanjevega medu Vivamel ne sme manjkati v nobeni domači lekarni. Vivamel spodbuja čiščenje ran, omogoča vlažno celjenje, deluje antimikrobno, protivnetno, pospešuje zapiranje rane, nastajanje novega tkiva, celjenje z manj brazgotinami in zmanjšuje neprijeten vonj. Po novem sta na voljo tubi dveh velikosti – 20 in 50 gramov.

Pravilne rešitve - geslo nagradne križanke nam posredujte do 20. septembra na naslov Zbornica – Zveza, Ob železnici 30 A, 1000 Ljubljana ali po e-pošti na naslov clanarina@zbornica-zveza.si in izžrebali bomo 5 nagrajencev. Med pravnimi rešitvami bomo izžrebali 5 nagrad, ki jih prispeva Tosama d. o. o. Vrednost dveh prvih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 30,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost dveh drugih nagrad predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 20,00 evrov za posamezno nagrado, vrednost tretje nagrade pa predstavlja storitev ali izdelek v okvirni vrednosti 10,00 evrov.

“Ko boš prišla na Bled” ...

V naši ponudbi smo se spomnili dolgoletnega sodelovanja z Zbornico zdravstvene in babiške nege.

Za zaposlene v zdravstveni in babiški negi smo pripravili posebno ponudbo namestitve v hotelu Astoria, ki velja do vključno 27. decembra 2020.

Nočitev z zajtrkom za dve osebi v dvoposteljni sobi na noč: 108 €
Obvezno doplačilo je turistična taksa 3.13€ na osebo na noč.

Dodatne ugodnosti:

Brezplačen najem koles glede na razpoložljivost in vstop v velneški center.

Ob bivanju vsaj dve noči vam podarimo obisk Blejskega gradu za dve osebi.

Priporočamo spletni način rezervacije preko hotelske spletne strani www.hotelastoria-bled.com. V zgornjem kotu naslovnice, v zavihku # online rezervacija #, pod kodo vpišite “zdravje” in izvršite rezervacijo željenega termina. Poleg plačila z gotovino ali kreditno kartico, je možno tudi plačilo s turističnimi boni. Za dodatne informacije in pomoč pri rezervaciji vam je na voljo prodajna služba hotela Astoria, t: 04 579 44 13, e-pošta: marketing.astoria@vgs-bled.si.

Veselimo se vašega obiska.
Ekipa Astoria

Hotel Astoria Bled, Prešernova 44, 4260 Bled, astoria@vgs-bled.si
www.hotelastoria-bled.com

ZBORNICA ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE –
ZVEZA STROKOVNIH DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER, BABIC IN
ZDRAVSTVENIH TEHNIKOV SLOVENIJE

17. SIMPOZIJ ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE SLOVENIJE,

27. november 2020, Brdo pri Kranju

Z MEDICINSKIMI SESTRAMI IN BABICAMI DO ZDRAVJA ZA VSE

program

GRANDIS

- 8.15 – 9.00 REGISTRACIJA
9.00 – 9.10 OTVORITEV SIMPOZIJA
9.10 – 9.40 **YEAR OF THE NURSE AND THE MIDWIFE 2020: STRENGTHENING NURSING AND MIDWIFERY IN THE WHO EUROPEAN REGION** – dr. Aiga Rurane, Svetovna zdravstvena organizacija
9.40 – 10.10 **PRAVICA DO ZDRAVJA ZA VSE** – Peter Svetina, varuh človekovih pravic
10.10 – 10.50 **MED ZAVEZO PACIENTU IN ZAVEZO ZDRAVNIKU** – Izr. prof. dr. Igor Pribac
10.50 - 11.20 Odmor
11.20 – 12.10 **KAM DRVI TA SVET IN VLOGA MEDICINSKE SESTRE V DRUŽBI** - Zenel Batagelj, VALICON partner
12.10 - 12.50 film **ŽIVLJENJE FLORENCE NIGHTINGALE** – poklon ob 200. letnici rojstva
12.50 – 13.10 **RAZPRAVA**
13.10 – 14.00 *Kosilo*

HEROS 1

- 14.00 – 14.30 **ALI JE KULTURA NENASILJA NAŠA VREDNOTA?**
Dora Lešnik Mugnaioni, uni. dipl. pol.
14.30 – 15.00 **POTREBA NOVIH GENERACIJ V ZDRAVSTVENI NEGI "IZKUSITI NEKAJ NOVEGA"- IZZIV ZA ZDRAVSTVENO NEGO 21. STOLETJA** – Ivanka Limonšek, dipl. m. s., univ. dipl. org.
15.00 – 15.30 **V TIMU IMAMO PROBLEM - ALI VIDIMO VEČ MOŽNOSTI ZA REŠITEV?** Delovna skupina za nenasilje v zdravstveni in babiški negi
15.30 – 15.45 **RAZPRAVA IN ZAKLJUČKI**

HEROS 2

- 14.00 – 14.30 **POSLEDICE DEJAVNIKOV STRESA PRI ZAPOSLENIH V ZDRAVSTVENI NEGI V SLOVENSkih BOLNIŠNICAH** - doc. dr. Mojca Dobnik, doc. dr. Matjaž Maletič, prof. dr. Brigita Skela Savič
14.30 – 15.00 **PROPUŠTENA NJEGA: MEDUNARODNI I VIŠEDIMENZIONALNI ASPEKT** - Branka Rimac, mag. zdr. nege, Hrvaška, prof. dr. Olga Riklikienė, Litva
15.00 – 15.30 **DUHOVNA OSKRBA KOT DEL CELOSTNE OBRAVNAVE PACIENTA** - dr. Klelija Štrancar, univ. dipl. teologinja
15.30 – 15.45 **RAZPRAVA IN ZAKLJUČKI**

Glede na epidemiološko situacijo v zvezi z boleznijo covid-19 so možne spremembe, o katerih vas bomo sprotno obveščali.

Monika Ažman,
predsednica Zbornice - Zveze

Organizator

Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju

TEMA SREČANJA

Strokovno srečanje z učnimi delavnicami: ZNANJE KOT PODLAGA SODOBNI ZDRAVSTVENI NEGI IN OSKRBI

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Celje, 15. september 2020

Program izobraževanja

Enodnevno strokovno izpopolnjevanje z učnimi delavnicami je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi. Program izobraževanja bo objavljen na spletni strani Zbornice – Zveze: www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 190 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-odstotnega popusta (plačajo 95 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa krije strokovna sekcija.

Licenčne in pedagoške točke

Program je ovrednoten z 11 pedagoškimi in 11 licenčnimi točkami za pasivne udeležence in s 15 točkami za aktivne udeležence.

Dodatne informacije in prijava

Za dodatne informacije pokličite na tel. št.: 031 535 841. Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice – Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E-PRIJAVNICA in na irena.sumak@gmail.com.

Organizator

DMSBZT Ljubljana

TEMA SREČANJA

POKLICNA ETIKA V PRAKSI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE – obvezna vsebina MODUL LICENCA

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 17. 9. 2020
Predavalnica Uradnega lista, Dunajska cesta 167, Ljubljana
Začetek ob 8.30.
Registracija udeležencev med 8. in 8.30.

Program izobraževanja

Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 120 EUR z vključenim DDV na udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oz. iz naslova plačanih članarin.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in oskrbi in je usklajen z obveznimi vsebinami ter ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici – Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava s prijavnico na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 7. 9. 2020 oziroma do zasedenosti mest (50). Dodatne informacije: Irma Kiprijanović (041 754 695) ali irma.kiprijanovic@gmail.com.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

REDNI LETNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA Z ODPRTJEM RAZSTAVE OB 200-LETNICI ROJSTVA FLORENCE NIGHTINGALE

Življenje in delo Florence Nightingale

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 17. september 2020, od 16.00 do 19.00, v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5, (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Dogodek je namenjen članicam in članom društva ter vabljenim gostom. Upravni odbor društva v sodelovanju z Delovno skupino za ohranjanje zgodovine ZBN pri društvu

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški kotizacije poravnani iz članarine.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je vpisan v register strokovnih izpopolnjevanj pri Zbornici - Zvezi pod številko 2020 - 0023 - 0023.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E - prijavnica.

Organizator

DMSBZT Ljubljana
TEMA SREČANJA
ŠOLA PROTI BOLEČINI V KRIŽU
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Petek, 18. 9. 2020 Ljubljana DMSBZT Ljubljana, Poljanska 14 Začetek ob 15.00. Registracija udeležencev med 14.45 do 15.00.
Program izobraževanja
Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si .
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija za udeležbo na strokovnem izpopolnjevanju znaša 120 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev.
Licenčne in pedagoške točke
Program je ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici - Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijava preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 17. 9. 2020 oziroma do zasedenosti mest (50). Dodatne informacije: Irma Kiprijanović (041 754 695) ali irma.kiprijanovic@gmail.com .

Organizator

DMSBZT Ljubljana
TEMA SREČANJA
KAKOVOST IN VARNOST V ZDRAVSTVU – Obvladovanje z zdravstvom povezanih okužb: modul licenca
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Četrtek, 24. 9. 2020 Predavalnica Uradnega lista, Dunajska cesta 167, Ljubljana Začetek ob 8. uri. Registracija udeležencev med 7.30 in 8. uro.
Program izobraževanja
Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si .
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija za udeležbo na strokovnem izpopolnjevanju znaša 120 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev.
Licenčne in pedagoške točke
Program je ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici - Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijava preko prijavnice na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 17. 9. 2020 oziroma do zasedenosti mest (50). Dodatne informacije: Irma Kiprijanović (041 754 695) ali irma.kiprijanovic@gmail.com .

Organizator

DMSBZT Ljubljana
TEMA SREČANJA
TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA Z VKLJUČENIM AED
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Sobota, 26. 9. 2020 DMSBZT Ljubljana, Poljanska cesta 14 Začetek ob 8.30. Registracija udeležencev od 8.00 do 8.30.
Program izobraževanja
Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si .
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija z DDV znaša 160,00 €. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 80,00 € z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.
Licenčne in pedagoške točke
Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in oskrbi in je usklajen z obveznimi vsebinami ter v postopku vrednotenja licenčnih in pedagoških točk pri Zbornici – Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijava s prijavnico na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 15. 9. 2020 oziroma do zasedenosti mest (16). Dodatne informacije: Irma Kiprijanović (041 754 695) ali irma.kiprijanovic@gmail.com .

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov na internistično-infektološkem področju

TEMA SREČANJA

URGENTNA STANJA V INFEKTOLOGIJI TER EPIDEMIJA COVID-19 IN NAŠE TER VAŠE IZKUŠNJE

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

28. in 29. september 2020,
Rimske Terme – Rimski dvor 4*,
Toplice 10, 3272 Rimske Toplice

Program izobraževanja

Program srečanja bo objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z vštetim DDV je 320 €, člani Zbornice – Zveze imajo 50-odstotni popust in znaša 160 €. Kotizacijo nakažete na transakcijski račun Zbornice – Zveze 02015-0258761480, sklic na številko 00 0226-28092020 ali jo poravnate po izstavljenem računu.

Licenčne in pedagoške točke

Program strokovnega srečanja je vpisan v register strokovnih izpolnjevanj in vrednotenja pedagoških in licenčnih točk pri Zbornici – Zvezi. Pasivni udeleženci prejmejo 13 licenčnih točk, aktivni 17 licenčnih točk.

Dodatne informacije in prijava

Elektronske prijave so možne na spletni strani Zbornice – Zveze: <http://www.zbornica-zveza.si/sl> (e-prijavnica).
Dodatne informacije:
veronika.jagodic@gmail.com,
tel.: 031 643 496.

Organizator

DMSBZT Ljubljana

TEMA SREČANJA

TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA Z VKLJUČENIM AED

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Ponedeljek, 28. 9. 2020
DMSBZT Ljubljana, Poljanska cesta 14
Začetek ob 8.30.
Registracija udeležencev od
8.00 do 8.30.

Program izobraževanja

Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z DDV znaša 160,00 €. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 80,00 € z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in oskrbi in je usklajen z obveznimi vsebinami ter v postopku vrednotenja licenčnih in pedagoških točk pri Zbornici – Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava s prijavnico na spletni strani DMSBZT Ljubljana:
www.drustvo-med-sester-lj.si do 17. 9. 2020 oziroma do zasedenosti mest (16). Dodatne informacije:
Irma Kiprijanović (041 754 695) ali
irma.kiprijanovic@gmail.com.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

Učna delavnica s področja alternativnih in komplementarnih pristopov za ohranjanje zdravja in dobrega počutja NE MOREM SE IZRAZITI

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrek, 1. oktober 2020, od 16.00 do 19.00, v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5, (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Predavatelj: Rajko Škarič, Skupaj za zdravje človeka in narave
Program je objavljen na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški kotizacije poravnani iz članarine.
Kotizacija znaša 50 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca.
Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je vpisan v register strokovnih izpolnjevanj pri Zbornici - Zvezi pod številko 2020 - 0021 - 0021.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E - prijava.

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci

TEMA SREČANJA

TEČAJ ATCN – Tečaj dodatnih postopkov zdravstvene nege pri obravnavi ogroženega poškodovanca

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

1. – 3. oktober 2020,
Hotel Bellevue, Na slemenu 35,
2208 Mariborsko Pohorje
Registracija udeležencev med
8.30 in 9.00.

Program izobraževanja

Intenzivni teoretični in praktični tečaj je namenjen vsem dipl. med. sestram/zdravstvenikom, ki želijo nadgraditi svoje znanje in praktične veščine pri oskrbi življenjsko ogroženega poškodovanca. Prijave do 20. 8. 2020, število udeležencev je omejeno. Program je objavljen na spletnih straneh ZZ.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija z DDV znaša 700 € (članom ZZBNS, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 30-% popust in znaša 490 €). Kotizacijo nakažite na TR – NLB, posl. Tavčarjeva 7, Ljubljana, ZZ, št.: 02015 – 0258761480, sklic na stroškovno mesto 00 0224 - 01102020, s pripisom Sekcija MS in ZT v urgenci.

Licenčne in pedagoške točke

Vloga za pridobitev licenčnih in pedagoških točk za vpis tečaja oz. strokovnega srečanja v register izpopolnjevanj/izobraževanj je bila oddana na Zbornico – Zvezo.

Dodatne informacije in prijava

Prijave in dodatne informacije pri Nadi Macura Višič na e-naslov: nada.macura@gmail.com ali na tel. št. 031 853 014

Organizator

DMSBZT Ljubljana

TEMA SREČANJA

Obvezna in priporočena vsebina: ZAKONODAJA S PODROČJA ZDRAVSTVA – modul LICENCA

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Petek, 2. 10. 2020, v predavalnici
Uradnega lista Ljubljana, Dunajska
cesta 167, Ljubljana.
Začetek ob 8. uri.
Registracija udeležencev med
7.30 in 8. oro.

Program izobraževanja

Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si.

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Kotizacija znaša 120 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in oskrbi in je usklajen z obveznimi vsebinami ter ovrednoten z licenčnimi in pedagoškimi točkami pri Zbornici – Zvezi.

Dodatne informacije in prijava

Prijava s prijavnico na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 23. 9. 2020 oziroma do zasedenosti mest (50). Dodatne informacije: Irma Kiprijanović (041 754 695) ali irma.kiprijanovic@gmail.com.

Organizator

DMSBZT Maribor

TEMA SREČANJA

Slovensko društvo HOSPIC, Območni odbor Maribor PRISOTNOST – HOSPIC OSKRBA V ZDRAVSTVENI NEGI S SPREMLJANJEM IN ŽALOVANJEM
Soočenje (delavnica)

Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija

Četrtek, 15. oktober 2020, od 16.00 do 19.00, v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5, (Maribor - Melje).

Program izobraževanja

Predavatelji:
Nada Kunstek, dipl. m. s., spec. paliativne zdravstvene nege
Renata J. Roban, dipl. m. s., spec. ZDT

Kotizacija, nakazilo, število udeležencev

Članom društva so stroški kotizacije poravnani iz članarine. Kotizacija znaša 50 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta.

Licenčne in pedagoške točke

Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je vpisan v register strokovnih izpopolnjevanj pri Zbornici - Zvezi pod številko 2020 - 0023 - 0023.

Dodatne informacije in prijava

Prijave na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si, pod: E - prijavnica.

Organizator

DMSBZT Ljubljana
TEMA SREČANJA
TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA Z VKLJUČENIM AED
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
.Sobota, 17. 10. 2020 DMSBZT Ljubljana, Poljanska cesta 14 Začetek ob 8.30. Registracija udeležencev od 8.00 do 8.30.
Program izobraževanja
Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si .
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija z DDV znaša 160,00 €. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 80,00 € z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.
Licenčne in pedagoške točke
Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in oskrbi in je usklajen z obveznimi vsebinami ter v postopku vrednotenja licenčnih in pedagoških točk pri Zbornici – Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijava s prijavnico na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 5. 10. 2020 oziroma do zasedenosti mest (16). Dodatne informacije: Irma Kiprijanović (041 754 695) ali irma.kiprijanovic@gmail.com .

Organizator

DMSBZT Ljubljana
TEMA SREČANJA
TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA Z VKLJUČENIM AED
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Ponedeljek, 19. 10. 2020 DMSBZT Ljubljana, Poljanska cesta 14 Začetek ob 8.30. Registracija udeležencev od 8.00 do 8.30.
Program izobraževanja
Program izobraževanja je objavljen na spletni strani www.zbornica-zveza.si .
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija z DDV znaša 160,00 €. Člani Zbornice – Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50-% popusta (plačajo 80,00 € z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.
Licenčne in pedagoške točke
Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in oskrbi in je usklajen z obveznimi vsebinami ter v postopku vrednotenja licenčnih in pedagoških točk pri Zbornici – Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijava s prijavnico na spletni strani DMSBZT Ljubljana: www.drustvo-med-sester-lj.si do 7. 10. 2020 oziroma do zasedenosti mest (16). Dodatne informacije: Irma Kiprijanović (041 754 695) ali irma.kiprijanovic@gmail.com .

Organizator

Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v urgenci
TEMA SREČANJA
URGENTNI PACIENT – PACIENT Z OTEŽENIM DIHANJEM
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Četrtek, 22. in petek, 23. oktober 2020 Terme Čatež, Topliška cesta 35, 8251 Čatež ob Savi. Registracija udeležencev od 8.00 do 8.50.
Program izobraževanja
Obravnava različnih skupin pacientov z oteženim dihanjem na primarni, sekundarni in terciarni ravni zdravstvene oskrbe, imobilizacija, učne delavnice. Vabljeni k sodelovanju v okviru prostih tem/prikazov primerov, prispevke pošljite do 5. 9. 2020. Program bo objavljen na spletni strani ZZ. Organizator bo poskrbel za zbornik predavanj, osvežitvev med odmori in večerjo.
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija z DDV znaša 320 € (članom ZZBNS, ki imajo poravnane članske obveznosti, se prizna 50-% popust in znaša 160 €). Kotizacijo nakažite na TR – NLB, posl. Tavčarjeva 7, Ljubljana, ZZ, št.: 02015 – 0258761480, sklic na stroškovno mesto 00 0224 - 22102020, s pripisom Sekcija MS in ZT v urgenci.
Licenčne in pedagoške točke
Program strokovnega srečanja je v postopku vpisa v register strokovnih izpopolnjevanj in pridobivanja licenčnih ter pedagoških točk pri Zbornici – Zvezi.
Dodatne informacije in prijava
Prijave preko e-prijavnice na spletni strani Zbornice – Zveze. Dodatne informacije: tina.gros@gmail.com ali nada.macura@gmail.com , tel. št. 031 853 014.

Organizator

DMSBZT Maribor
TEMA SREČANJA
KAKOVOST IN VARNOST V ZDRAVSTVU: OBVEZNE IN PRIPOROČENE VSEBINE
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Petek, 23. oktober 2020 ob 8.00 uri v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5 (Maribor - Melje).
Program izobraževanja
Program je v celoti objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija znaša 120 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50% popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.
Licenčne in pedagoške točke
Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjen pogoj obveznih vsebin s področja »Kakovost in varnost v zdravstvu« v licenčnem obdobju.
Dodatne informacije in prijava
Prijava na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si , pod: E - prijavnica.

Organizator

DMSBZT Maribor v sodelovanju s Sekcijo reševalcev v zdravstvu pri Zbornici - Zvezi
TEMA SREČANJA
OBVEZNE VSEBINE: TEMELJNI POSTOPKI OŽIVLJANJA z vključenim AED
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Petek, 6. november 2020 ob 8.00 uri v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5 (Maribor - Melje).
Program izobraževanja
Enodnevno strokovno izpopolnjevanje z učnimi delavnicami je namenjeno zaposlenim v zdravstveni in babiški negi. Število udeležencev je omejeno na 35. Več o programu preberite na spletni strani društva: www.dmsbzt-mb.si
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija znaša 160 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta (plačajo 80 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.
Licenčne in pedagoške točke
Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi in je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjen pogoj obveznih vsebin s področja »TPO« v licenčnem obdobju.
Dodatne informacije in prijava
Prijava na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si , pod: E - prijavnica.

Organizator

DMSBZT Maribor
TEMA SREČANJA
OBVEZNE VSEBINE: POKLICNA ETIKA IN ZAKONODAJA S PODROČJA ZDRAVSTVA
Datum, kraj, lokacija dogodka in registracija
Petek, 13. november 2020 ob 8.00 uri v prostorih društva, Ulica heroja Jevtiča 5 (Maribor - Melje).
Program izobraževanja
Program je v celoti objavljen na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si
Kotizacija, nakazilo, število udeležencev
Kotizacija znaša 120 EUR z vključenim DDV za posameznega udeleženca. Člani Zbornice - Zveze, ki imajo poravnane članske obveznosti, so upravičeni do 50 % popusta (plačajo 60 EUR z vključenim DDV), razliko do polne cene pa društvo krije iz lastnih sredstev oziroma iz naslova plačanih članarin.
Licenčne in pedagoške točke
Program je namenjen zaposlenim v zdravstveni in babiški negi ter je usklajen z obveznimi vsebinami, ki jih mora vsebovati strokovno izpopolnjevanje za izpolnjen pogoj obveznih vsebin s področja »POKLICNA ETIKA IN ZAKONODAJA S PODROČJA ZDRAVSTVA« v licenčnem obdobju.
Dodatne informacije in prijava
Prijava na strokovno izpopolnjevanje potekajo na spletni strani Zbornice - Zveze: www.zbornica-zveza.si , pod: E - prijavnica.

NEGOVALNE DIAGNOZE: Definicije in klasifikacija 2018–2020

V novi izdaji so bile opravljene spremembe na podlagi povratnih informacij uporabnikov, da bi ugodili potrebam študentov in zaposlenih v zdravstveni negi, ter zagotovili dodatno podporo učiteljem. Dodane so nove informacije na podlagi klinične presoje; vsa poglavja v tej izdaji so revidirana. Knjiga je prevedena v več kot 20 svetovnih jezikov in predstavlja pomemben prispevek v razvoju zdravstvene nege tako v svetu kot v Sloveniji.

Knjiga je namenjena tako tistim, ki se šele učijo diagnosticiranja – dijakom, študentom zdravstvene nege, kot vsem, ki jim to bogato znanje posredujejo, torej srednješolskim in visokošolskim učiteljem, profesorjem, mentorjem in predvsem zaposlenim v zdravstveni negi, saj pravilno postavljena negovalna diagnoza bistveno prispeva k hitrejšemu okrevanju pacienta in njegovemu boljšemu počutju med samo zdravstveno obravnavo.

Za prevod in strokovni pregled knjige so poskrbele strokovnjakinje, ki delujejo na različnih področjih zdravstvene nege in babištva.

NAROČILNICA

Prosimo vas, da izpolnjeno naročilnico pošljete na naslov Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana ali po mailu: informacije@zbornica-zveza.si.

PODJETJE/IME IN PRIIMEK: .....

NASLOV: .....

POŠTNA ŠTEVILKA IN KRAJ: .....

DAVČNA ŠTEVILKA: .....

ELEKTRONSKI NASLOV: .....

IME IN PRIIMEK ODGOVORNE OSEBE: .....

NAROČAM:

izvodov knjige *Negovalne diagnoze: definicije in klasifikacija 2018–2020* (CENA: 50 evrov + poština)

Podpis in žig: .....

Kraj in datum: .....